

# MONITORING JAVNIH USLUGA U OPĆINAMA KANTONA SARAJEVO

Koliko su lokalne vlasti odgovorile  
na zahtjeve građana?





**MONITORING  
JAVNIH USLUGA U  
OPĆINAMA  
KANTONA SARAJEVO**

Koliko su lokalne vlasti odgovorile  
na zahtjeve građana?

Sarajevo, decembar 2013. godine

Izdavač:  
**Fondacija Centar za zastupanje građanskih interesa, Sarajevo**

Za izdavača  
**Damir Mehmedbašić**

Autori  
**Mirjana Sirćo**  
**Aida Spahić**

Grafički dizajn  
**Admir Alihodžić**

Open  
Society Fund  
Bosnia & Herzegovina



Fond  
otvoreno društvo  
Bosna i Hercegovina

Zahvaljujemo se Fondu otvoreno društvo Bosna i Hercegovina na podršci u realizaciji i štampanju ove brošure



## Monitoring javnih usluga u općinama **Kantona Sarajevo**

# Sadržaj

Uvod -----	2
Ko je sve odgovoran za kvalitet i dostupnost lokalnih usluga u Kantonu Sarajevo? --	4
Monitoring javnih usluga u općinama Kantona Sarajevo -----	11
Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama!	12
Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo -----	42
Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo -----	56
Monitoring javnih usluga u Općini Novo Sarajevo -----	68
Monitoring javnih usluga u Općini Novi grad Sarajevo -----	78
Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža Sarajevo -----	88
Monitoring javnih usluga u Općini Vogošća Sarajevo -----	100
Kako do boljih usluga lokalne samouprave? Zaključci i preporuke! -----	110

## Uvod

**Ova analiza ima za cilj da utvrdi u kojoj mjeri su nosioci vlasti u šest općina Kantona Sarajevo (Stari grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi grad, Ilidža i Vogošća) uzeli u obzir potrebe građana te u skladu s tim poduzeli konkretne mjere za rješavanje prioritarnih problema građana i poboljšanja kvaliteta života.**

Tokom 2012. godine u 25 općina u oba bh. entiteta, te u Distriktu Brčko BiH kao jedinici lokalne samouprave, provedeno je istraživanje subjektivnih stavova građana, odnosno istraživanje stepena njihovog zadovoljstva ili nezadovoljstva sa 16 usluga na lokalnom nivou. Istraživanje je provedeno na osnovu PULS<sup>1</sup> metodologije u okviru realizacije projekta „Monitoring lokalnih usluga: organizacije civilnog društva (OCD), građani i lokalne vlasti zajedno do boljih usluga“, kojeg je inicirao i finansijski podržao Fond otvoreno društvo BiH.

Praksa je pokazala da je za adekvatno unapređenje rada i kvaliteta usluga najvažnije da se vrši redovno i sistematsko ispitivanje zadovoljstva korisnika, koje skoro da i nije bilo prisutno u jedinicama lokalne samouprave u BiH. Općinske uprave su često učestvovala u raznim projektima unapređenja kvaliteta usluga, ali bez objektivnih kriterijuma koji bi potvrdili ili odbacili neophodnost datih poboljšanja. Također, građani uglavnom nisu učestvovali u odlučivanju o datim projektima, a vrlo rijetko su konsultovani u vezi sa njihovim efektima.

Stoga je cilj i svrha ovog istraživanja bilo rješavanje navedenih problema kroz upotrebu PULS metodologije, koja počiva na prikupljanju i analizi subjektivnih stavova građana u vezi 16 javnih usluga. Kroz rezultate istraživanja predstavnici aktuelnih lokalnih vlasti u 25 općina imali su priliku da saznaju kojim uslugama su građani najnezadovoljniji i gdje su potrebna poboljšanja, te da na osnovu toga kreiraju javne politike s ciljem poboljšanja kvaliteta života građana. Istovremeno, lokalne vlasti su imale priliku da saznaju i kojim uslugama su građani najzadovoljniji.

Prvim krugom ispitivanja zadovoljstva korisnika javnih usluga na lokalnom nivou obuhvaćeno je preko 18.000 domaćinstava<sup>2</sup> u 25 jedinica lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini. Pored općina Stari grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi grad Sarajevo, Ilidža i Vogošća, koje su predmet ove analize, istraživanje je pro-

1 Cilj razvoja metodologije u okviru projekta "Poboljšanje uslug lokalne samouprave (PULS)" tj. cilj PULS metodologije se odnosi na povećanje društvene odgovornosti i kvaliteta usluga na lokalnom nivou, korištenjem mehanizama za povratnu spregu, tačnije uvođenjem metodologije ispitivanja zadovoljstva korisnika. Sama metodologija je zasnovana na tzv. CRS pristupu (engl. Citizens Report Card), koji na sistematičan i sveobuhvatan način pruža povratne informacije korisnika javnih usluga. (Priručnik za organizacije civilnog društva (OCD) u primjeni PULS metodologije "Kako do odgovornije lokalne uprave", str. 13.

2 Ovo ujedno predstavlja jedno od najsveobuhvatnijih istraživanja stavova građana sa aspekta njihovog obuhvata

vedeno još u općinama Zenica, Travnik, Visoko, Tuzla, Živinice, Srebrenik, Mostar, Jablanica, Konjic, Zvornik, Teslić, Prijedor, Bosanska Krupa, Maglaj, Gračanica, Modriča, Derventa, Šamac i Distriktu Brčko. U realizaciju aktivnosti bilo je uključeno preko 20 organizacija civilnog društva.

Zadovoljstvo korisnika javnim uslugama je analizirano na osnovu anketiranja tj. na osnovu prikupljanja podataka i informacija direktno od korisnika, odlaskom anketara na adresu ispitanika.<sup>3</sup>

Javne usluge koje su u sklopu primjene PULS metodologije identifikovane kao najznačajnije za poboljšanje kvaliteta života građana na lokalnom nivou su: vodovod i kanalizacija; komunalna higijena; javno grijanje; lokalne ulice i putevi (uključujući horizontalnu i vertikalnu signalizaciju); javna rasvjeta; zelene površine i parkovi; groblja; javni prijevoz; predškolsko obrazovanje; osnovno obrazovanje; srednjoškolsko obrazovanje; biblioteke; pristup internet mreži; primarna zdravstvena zaštita; socijalna zaštita, te usluge šalter sale.

U svih navedenih 25 jedinica lokalne samouprave anketiranje je provedeno u isto vrijeme. Tako su tokom mjeseca aprila 2012. godine građani/ke imali priliku da svoje zadovoljstvo ili nezadovoljstvo navedenim uslugama izraze kroz ocjene na skali od 1 do 5.

Pored primarnih podataka, koji su prikupljeni kroz ispitivanje zadovoljstva korisnika, prikupljeni su i analizirani i sekundarni podaci, odnosno najbitniji indikatori kvaliteta javnih usluga - objektivno verifikovani indikatori. Ovi podaci i indikatori su posebno značajni jer se pažljivom analizom njihove dinamike može utvrditi određena korelaciona veza sa indikatorima zadovoljstva korisnika.

Budući da je 2012. bila i godina u kojoj su se provodili lokalni izbori, nakon realizirane medijske kampanje tokom koje su javnosti prezentirani rezultati istraživanja, organizovane su javne debate sa kandidatima na lokalnim izborima kako bi građani mogli da ocijene ponuđena rješenja, te bili kvalitetno informisani na predstojećim izborima. Osnovni cilj ove aktivnosti je bio da pitanje obima i kvaliteta javnih usluga postane jedno od centralnih pitanja izborne kampanje za lokalne izbore 2012. godine, polazeći od rezultata provedenog istraživanja.

Rezultati istraživanja su trebali da posluže i aktuelnim nosiocima vlasti u jedinicama lokalne samouprave i kandidatima na

<sup>3</sup> Jedinica posmatranja je domaćinstvo koje živi u stambenoj jedinici izabranoj u uzorak. Domaćinstvom se smatra svaka porodična ili druga zajednica osoba koja zajedno stanuje i zajednički troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba. Jedinica anketiranja/ispitanik je najstarija osoba u domaćinstvu koja je najbolje upoznata sa uslugama koje poboljšavaju socio-ekonomske uslove života. Radi ravnomjerne zastupljenosti ispitanika oba pola, anketar je vodio računa da, svaki sljedeći ispitanik bude osoba suprotnog pola, naravno ukoliko su to okolnosti na terenu dozvoljavale. Uzorak ispitivanja je dizajniran kao klaster uzorak. Klasteri za provođenje ispitivanja su sve mjesne zajednice na području opštine i za svaku od njih je definisan reprezentativan uzorak domaćinstava (metodom prostog slučajnog uzorka).

**Osnovna svrha ove analize je da se kroz identifikaciju subjektivnih stavova, objektivno verifikovanih indikatora, zakonskog okvira, raspoloživih strateških dokumenata i dokumenata praktične politike, te općinskog budžeta za tekuću i predhodnu godinu utvrdi okvir za uspostavljanje dijaloga između lokalnih vlasti i građana u cilju unapređenja kvaliteta života građana u općinama Kantona Sarajevo, sa posebnim fokusom na mogućnost unapređenja onih usluga sa kojima građani ovih općina nisu zadovoljni.**

predstojećim lokalnim izborima, kako bi na osnovu relevantnih podataka mogli kreirati politike koje bi doprinjele rješavanju navedenih problema građana i poboljšanju kvaliteta života u svakoj od općina.

Ova analiza ima za cilj da utvrdi u kojoj mjeri su nosioci vlasti u šest općina Kantona Sarajevo (Stari grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi grad, Ilidža i Vogošća) uzeli u obzir potrebe građana te u skladu s tim poduzeli konkretne mjere za rješavanje prioritarnih problema građana i poboljšanja kvaliteta života. Osnovna svrha ove analize je da se kroz identifikaciju subjektivnih stavova, objektivno verifikovanih indikatora, zakonskog okvira, raspoloživih strateških dokumenata i dokumenata praktične politike, te općinskog budžeta za tekuću i predhodnu godinu utvrdi okvir za uspostavljanje dijaloga između lokalnih vlasti i građana u cilju unapređenja kvaliteta života građana u općinama Kantona Sarajevo, sa posebnim fokusom na mogućnost unapređenja onih usluga sa kojima građani ovih općina nisu zadovoljni.

U prvom dijelu analize osvrnut ćemo se općenito na nejasnu raspodjelu nadležnosti između općina, Grada i Kantona Sarajevo, te probleme koji iz toga proističu kada je u pitanju pružanje 16 usluga koje su bile predmet našeg istraživanja.

U drugom dijelu analizirat ćemo svaku od 16 usluga pojedinačno u kontekstu raspodjele nadležnosti, subjektivnih i objektivnih pokazatelja zadovoljstva i nezadovoljstva građana ovim uslugama u svih šest općina Kantona Sarajevo u kojima je provedeno anketiranje.

Najlošije ocijenjene usluge i angažman lokalnih vlasti na poboljšanju kvaliteta i dostupnosti ovih usluga u općinama Stari grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi grad Sarajevo, Ilidža i Vogošća, biće također u fokusu ovog dijela analize.

Na kraju dat ćemo i prijedlog mjera koje bi lokalne i kantonalne vlasti trebale provesti u cilju podizanja kvaliteta života građana navedenih općina.

## **Ko je sve odgovoran za kvalitet i dostupnost lokalnih usluga u Kantonu Sarajevo?**

**SVE JAVNE USLUGE KOJE SU U SKLOPU PRIMJENE PULS METODOLOGIJE IDENTIFIKOVANE KAO NAJZNAČAJNIJE ZA POBOLJŠANJE KVALITETA ŽIVOTA GRAĐANA NA LOKALNOM NIVOU, PREMA ZAKONU O PRINCIPIMA LOKALNE SAMOUPRAVE U FBIH SPADAJU U NADLEŽNOST OPĆINA I GRADOVA KAO JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE. BUDUĆI DA PROBLEM NEJASNIH RAZGRANIČENJA NADLEŽNOSTI NEPOSREDNO UTIČE NA KVALITET USLUGA KOJE PRUŽAJU JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE, USVAJANJE ZAKONA O LOKALNOJ SAMOUPRAVI KANTONA SARAJEVO USKLAĐENOG SA FEDERALNIM ZAKONOM O PRINCIPIMA LOKALNE SAMOUPRAVE, PREDSTAVLJA ZNAČAJNU PRETPOSTAVKU ZA EFIKASNIJE PRUŽANJE USLUGA LOKALNIH VLASTI.**

Prije nego što počnemo sa analizom u kojoj mjeri su nosioci vlasti u općinama Stari grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi grad Sarajevo, Ilidža i Vogošća uzeli u obzir potrebe građana, te u skladu s tim poduzeli konkretne mjere za rješavanje prioritetnih problema građana i poboljšanje kvaliteta života, potrebno je ukazati na specifičnu situaciju u Kantonu Sarajevo kada je u pitanju podjela nadležnosti između općina, Grada i Kantona Sarajevo.

Naime, prilikom predstavljanja rezultata istraživanja zadovoljstva građana lokalnim javnim uslugama nosiocima vlasti i predstavnicima javne administracije u navedenih šest općina u Kantonu Sarajevo, kao i tokom javnih debata pred Lokalne izbore 2012. godine, osnovna primjedba načelnika i kandidata za načelnike, te predsjedavajućih općinskih vijeća i kandidata za općinske vijećnike odnosila se na pitanje nenadležnosti ovih općina kada je u pitanju veliki broj usluga koje su bile predmet našeg istraživanja.

Činjenica je da većina usluga koje su građani u istraživanju ocijenili kao nezadovoljavajuće spada u oblast komunalnih djelatnosti, a da ove usluge u Kantonu Sarajevo pružaju kantonalna javna komunalna preduzeća (Park, GRAS, Rad), a da u ostatku BiH općinske vlasti imaju isključivu nadležnost za pružanje ovih usluga jer

se komunalna javna preduzeća nalaze u općinskom vlasništvu. Sličnu situaciju imamo i kada su u pitanju socijalna zaštita i predškolsko obrazovanje, gdje su za kvalitet i dostupnost ovih usluga u općinama u sastavu Kantona Sarajevo velikim dijelom odgovorna kantonalna javna preduzeća Centar za socijalni rad, odnosno Djeca Sarajeva.

Međutim, ako se pitamo da li to znači da i općinske vlasti u Kantonu Sarajevo nisu odgovorne za pružanje ovih usluga, da nisu bile u mogućnosti ili da nisu radile na njihovom unapređenju, odgovor je svakako NE. Mada je situacija u Kantonu Sarajevo drugačija, lokalne vlasti imaju odgovornost za unapređenje kvaliteta i onih usluga koje nisu u njihovoj direktnoj nadležnosti, kroz veći angažman na zastupanju stavova građana i njihovih zahtjeva za određenim poboljšanjima. Kako i na koji način su odgovorne općinske vlasti za kvalitet i pružanje ovih usluga, koji segment ovih usluga je u njihovoj nadležnosti, te šta su trebale i šta su uradile na njihovom unapređenju moći će se vidjeti iz nastavka ove analize.

Ipak, potrebno je naglasiti da otežavajuću okolnost za adekvatno pružanje usluga u općinama u sastavu Kantona Sarajevo, posljednjih sedam godina, predstavlja neusklađenost kantonalnog zakona o lokalnoj samoupravi sa Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH. Federalnim zakonom o principima lokalne samouprave iz 2006. godine propisana je obaveza kantona da u roku šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona moraju sa njim uskladiti vlastite zakone o lokalnoj samoupravi i preneti na općine nadležnosti koje su njime propisane. Kantonu Sarajevo ostavljen je rok od 12 mjeseci za usklađivanje Zakona o lokalnoj samoupravi sa federalnim zakonom zbog specifične situacije vezano za poziciju Grada Sarajeva, općina koje su u sastavu Grada i onih koje to nisu, a što Kanton Sarajevo do danas nije učinio.

Sve javne usluge koje su u sklopu primjene PULS metodologije identifikovane kao najznačajnije za poboljšanje kvaliteta života građana na lokalnom nivou, prema Zakonu o principima lokalne samouprave u FBiH spadaju u nadležnost općina i gradova kao jedinica lokalne samouprave. Budući da problem nejasnih razgraničenja nadležnosti neposredno utiče na kvalitet usluga koje pružaju jedinice lokalne samouprave, usvajanje Zakona o lokalnoj samoupravi Kantona Sarajevo usklađenog sa federalnim Zakonom o principima lokalne samouprave, predstavlja značajnu pretpostavku za efikasnije pružanje usluga lokalnih vlasti.

Kanton Sarajevo je značajano odugovlačio sa donošenjem ovog zakona, tako da je Skupština Kantona Sarajevo tek u maju 2010. godine utvrdila Nacrt Zakona o lokalnoj samoupravi i uputila ga u javnu raspravu u trajanju od 90 dana. Vlada Kantona Sarajevo je tada zadužena da organizuje i vodi javnu raspravu, te da po njenom okončanju sačini i dostavi Skupštini Kantona Sarajevo Izvještaj o rezultatima javne rasprave zajedno sa primjedbama, prijedlozima i mišljenjima, te razlozima zbog kojih određene primjedbe, prijedlozi i mišljenja nisu prihvaćeni prilikom pripreme Prijedloga Zakona.

U predviđenom roku provedena je zaista široka i sveobuhvatna javna rasprava u koju su bile uključene jedinice lokalne samouprave, akademska zajednica, Savez općina i gradova FBiH i nevladin sektor. NVO mreža „Sporazum plus“ organizovala je niz rasprava o utvrđenom Nacrtu zakona. Budući da u Nacrtu zakona o lokalnoj samoupravi nisu bile propisane pojedinačne nadležnosti općina, Grada Sarajeva i općina u sastavu Grada Sarajeva o tom dijelu Zakona vođene su posebne rasprave/konsultacije sa jedinicama lokalne samouprave i resornim ministarstvima, a organizovan je i završni Okrugli sto, na kojem su učesnici radnih grupa ponovo analizirali utvrđene



nadležnosti i donijeli konkretne prijedloge i preporuke.

Kako ni nakon okončanja javne rasprave Prijedlog zakona o lokalnoj samoupravi u Kantonu Sarajevo nije došao na skupštinske klupe duže od tri godine (mada je svake godine uredno planiran u Programu rada Skupštine KS), održano je još niz konsultacija u organizaciji OSCE-a, Saveza općina i gradova FBiH, NVO Mreže „Sporazum plus“, Ministarstva pravde i uprave Kantona Sarajevo. Svrha svih ovih sastanaka, okruglih stolova i konferencija bila je da se dogovori jasna podjela nadležnosti između općina, Grada i Kantona Sarajevo u skladu sa Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH.

Na brže donošenje Zakona o lokalnoj samoupravi Kantona Sarajevo, usklađenog sa Federalnim zakonom o principima lokalne samouprave, nisu uticale ni brojne podnesene i dobijene tužbe općina kod Ustavnog suda Federacije BiH zbog kršenja prava na lokalnu samoupravu od strane Kantona Sarajevo. Osim toga Ustavni sud Federacije BiH, povodom tužbe Grada Sarajeva zbog povrede prava na lokalnu samoupravu, donio je Djelimičnu presudu broj U-21/09 od 27/09.2010. godine, kojom je utvrđeno da je Kanton Sarajevo svojim, tačno navedenim propisima, povrijedio pravo Grada Sarajeva na lokalnu samoupravu i obavezom da u roku od šest mjeseci uskladi navedene propise s ovom presudom. Djelimična presuda koja se odnosi na tužbu zbog povrede prava Grada na lokalnu samoupravu Zakonom o komunalnim djelatnostima, Zakonom o komunalnoj čistoći i Zakonom o srednjem obrazovanju do danas nije donesena.

Posljedica navedenog je da u Kantonu Sarajevo komunalna djelatnost funkcioniše na osporenim pravnim osnovama, što značajno usporava proces donošenja važnih javnih politika i unapređenje stanja u ovoj oblasti gdje je evidentno nezadovoljstvo građana pruženim uslugama.

Konačno sredinom novembra 2013. godine Prijedlog zakona o lokalnoj samoupravi u Kantonu Sarajevo razmatrala je Skupština Kantona Sarajevo. Prijedlog zakona utvrdila je Vlada Kantona Sarajevo, a njime su propisane nadležnosti jedinica lokalne samouprave u skladu sa Zakonom o principima lokalne samouprave FBiH. Prilikom izrade Prijedloga zakona uzete su u obzir primjedbe, prijedlozi i sugestije iz javne rasprave, a obrazloženje zašto su neke odbijene dato je u Izvještaju o provedenoj javnoj raspravi.

Prema prijedlogu novog zakona, općinama i Gradu Sarajevo, kao jedinicama lokalne samouprave, data je mogućnost da osnivaju, grade i upravljaju objektima namijenjenim kulturnim i sportskim sadržajima. Također, Zakonom je predviđena izgradnja, upravljanje, finansiranje i unapređenje lokalne/općinske infrastrukture, a iz nadležnosti lokalne samouprave izuzete su nadležnosti koje se odnose na komunalnu djelatnost tamo gdje postoji zajednička nedjeljiva infrastruktura (vodosnabdijevanje, kanalizacija, grijanje, distribucija gasa, javni saobraćaj, javna rasvjeta, groblja koja nisu lokalna). Pored toga, Zakonom o lokalnoj samoupravi utvrđuju se nadležnosti jedinica lokalne samouprave koje su do sada bile u nadležnosti Kantona (npr. obrazovanje, parkovi, parkirališta...), što podrazumjeva obavezu kantonalne vlasti da zakone iz tih oblasti uskladi sa ovim zakonom, a nakon toga prenese poslove i finansijska sredstva za njihovo obavljanje na jedinice lokalne

samouprave.

S ciljem boljeg razumijevanja potrebe donošenja ovog zakona i rješavanja problema nejasnih razgraničenja nadležnosti, Fondacija Centar za zastupanje građanskih interesa organizovala je početkom oktobra ove godine konferenciju "Kako do kvalitetnijih lokalnih usluga". Svrha konferencije je bila da se uz učešće svih relevantnih aktera, utvrde konkretne smjernice i preporuke za unapređenje dijaloga i unapređenje kvaliteta lokalnih usluga.

Konferenciji su prisustvovali i u diskusiji učestvovali predstavnici izvršne i zakonodavne vlasti kao i lokalne administracije šest općina u sastavu Kantona Sarajevo, predstavnici Gradskog vijeća Sarajevo, resornih ministarstava Kantona Sarajevo, predstavnici organizacija civilnog društva, a od 35 zastupnika koliko ih ima u Skupštini Kantona Sarajevo, pozivu na konferenciju odazvao se samo jedan.

Na konferenciji su predstavljeni rezultati istraživanja subjektivnih stavova građana vezano za kvalitet i dostupnost javnih usluga na lokanom nivou u šest općina u sastavu Kantona Sarajevo, te su prezentirane dosadašnje aktivnosti na usaglašavanju Zakona o lokalnoj samoupravi u Kantonu Sarajevo sa Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH.

Zaključci sa ove konferencije dostavljeni su u okviru skupštinskog materijala zastupnicima u Skupštini Kantona Sarajevo, zajedno sa Prijedlogom zakona o lokalnoj samoupravi u KS i Izvještajem o provedenoj javnoj raspravi.

U zaključcima se navodi nužnost što hitnijeg donošenja Zakona o lokalnoj samoupravi Kantona Sarajevo usaglašenog sa Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH, kako bi se konačno utvrdile jasne nadležnosti općina, Grada i Kantona Sarajevo.



Također, traži se i što hitnije donošenje Zakona o pripadnosti javnih prihoda. Budući da pružanje usluga koje su građani ocijenili kao nezadovoljavajuće (javni prijevoz, opće stanje i održavanje zelenih površina i parkova, dostupnost dječijih igrališta i sportskih terena, održavanje lokalnih ulica i puteva, te dostupnost i pravednost socijalne zaštite) zavisi kako od novog kantonalnog zakona o lokalnoj samoupravi tako i od budućih sektorskih zakona, naglašeno je da proces njihovog donošenja također treba ubrzati. Zastupnicima je kroz zaključke upućena molba da u raspravama o podjeli nadležnosti i modelu pružanja javnih usluga ne dopuste da preovladaju uski institucionalni i stranački interesi, već prije svega da vode računa o principima efikasnosti, efektivnosti i jednakosti (mogućnosti jednakog pristupa svih građana javnim uslugama).

Na konferenciji je također, između ostalog, donesen zaključak da se zakonskim i podzakonskim aktima



trebaju jasnije i detaljnije definisati standardi za isporuku usluga npr. održavanja zelenih površina, čišćenja na javnim površinama, javnog prijevoza i drugih javnih usluga kojima su građani nezadovoljni, te da se uvedu ili preciziraju tamo gdje već postoje odredbe zakonskog okvira koje se odnose na sankcioniranje u slučaju neadekvatnog pružanja usluga, kako bi se omogućilo da se pružaoci usluga mogu sankcionisati ne samo zbog eventualne obustave isporuke usluga, već i zbog neadekvatnih usluga. Ipak, sve navedeno nije bilo dovoljno da zastupnici u Skupštini Kantona Sarajevo podrže Prijedlog zakona o lokalnoj samoupravi u Kantonu Sarajevo. Dugogodišnji zahtjevi organizacija civilnog društva i građana da se konačno jasno utvrdi odgovornost i podjela nadležnosti za pružanje lokalnih javnih usluga ostali su bez odgovora. Želimo još napomenuti da su odmah nakon Općih izbora 2010. godine predstavnicima kantonalnih odbora stranaka SDP, SDA

i SBB, budući da su ove stranke dobile najveći broj glasova u Kantonu Sarajevo, javno uručene peticije sa potpisima nekoliko hiljada građana, a kojim se traži hitno usvajanje Zakona o lokalnoj samoupravi u KS i jasna podjela nadležnosti između općina, Grada i Kantona Sarajevo.

Za usvajanje ovakvog Prijedloga zakona nisu bili ni načelnici općina u Kantonu Sarajevo. Na redovnom sastanku načelnika sarajevskih općina, koji je održan sredinom oktobra 2013. godine, zaključeno je da Zakon o principima lokalne samouprave FBiH mora biti mijenjan paralelno s dopunama Zakona o pripadnosti javnih prihoda, jer samo na taj način obaveze s kantonalnog mogu preći na općinski nivo. Konstatovano je da Kanton općinama mora osigurati i prava koja su predviđena Zakonom o pripadnosti javnih prihoda FBiH, kako bi lokalne zajednice uopće mogle provoditi Zakon o lokalnoj samoupravi KS. Također, naglasili su da je izradi Prijedloga ovog za-

kona prethodila presuda Ustavnog suda FBiH iz 2010. godine, po kojoj određene nadležnosti moraju biti vraćene općinama, no nadležni u Kantonu to nikada nisu proveli u djelo, već se sada parcijalno vraćaju obaveze općinama.

Bojazan da će obaveze biti prenijete na općine, ali bez finansijskih sredstava za njihovu realizaciju, bila je neopravdana jer se u članu 23. Prijedloga zakona jasno navodi: "Prenos poslova i nadležnosti utvrđenih ovim zakonom, kao i odgovornost općine i Grada za njihovo obavljanje, počćeće istovremeno sa prenosom sredstava potrebnih za njihovo obavljanje."

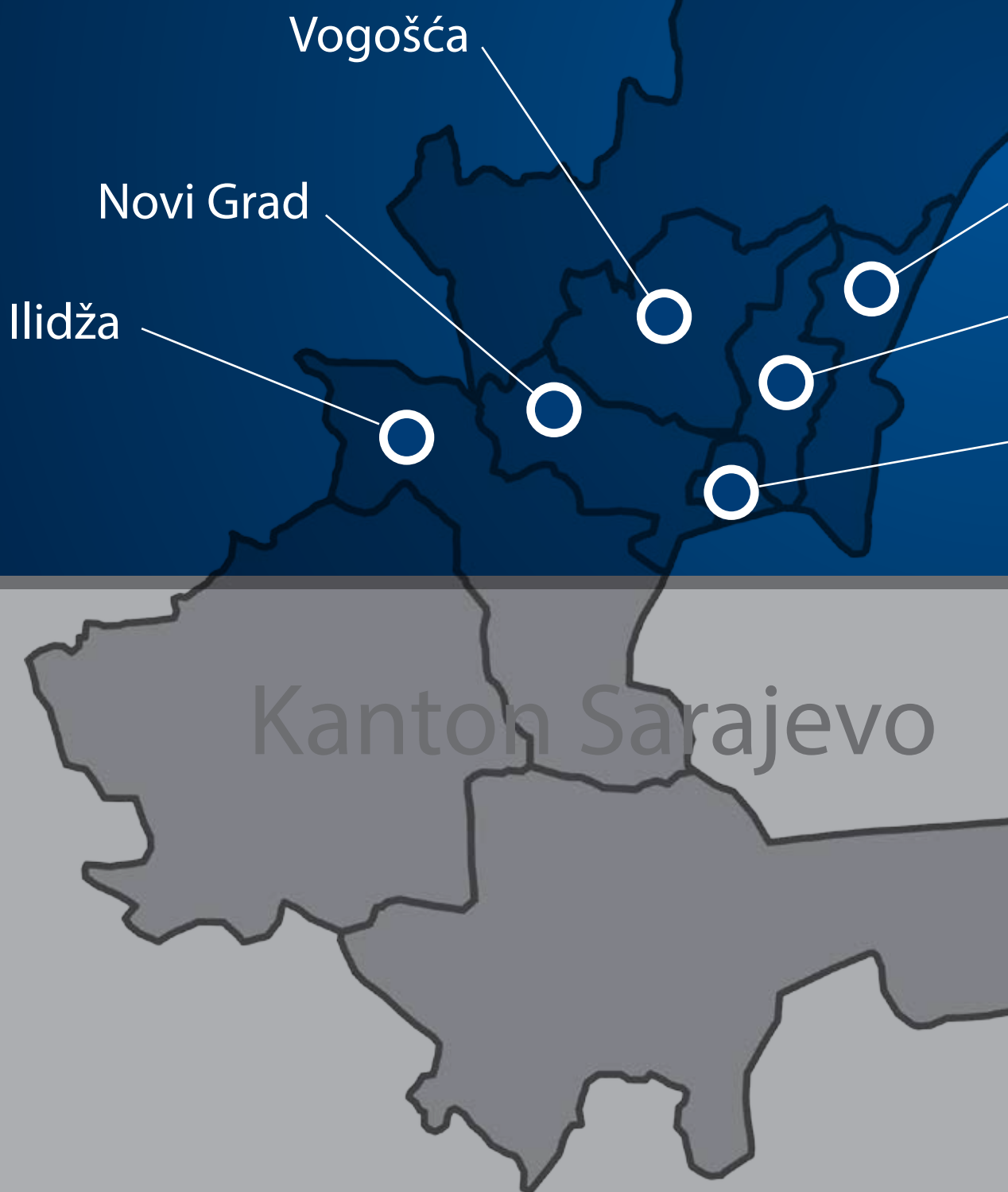
Iz navedenog člana je evidentno da je usvajanje ovog zakona bilo preduslov da se krene sa izradom sektorskih zakona koji bi bili sa njim usklađeni, a u kojima bi se utvrdile jasne obaveze i odgovornost pružaoca usluga, detaljnije definisali standardi za isporuku usluga, te ugradile odredbe koje se odnose na sankcioniranje u slučaju neadekvatnog pružanja usluga i to ne samo zbog eventualne obustave isporuke usluga već i zbog neadekvatnih usluga. Tek nakon toga moglo bi se utvrditi koji se konkretni poslovi prenose u nadležnost lokalnih vlasti, te odrediti i prenijeti potrebna finansijska sredstva za njihovo obavljanje na jedinice lokalne samouprave koje bi se tek tada smatrale odgovornim za njihovo obavljanje i čime bi se izbjegle poteškoće koje proističu iz nedostatka finansijskih sredstava za pružanje određene vrste usluga.

Neusvajanje ovog zakona svakako ima za posljedicu i dalje nejasnu podjelu nadležnosti između općina, Grada i Kantona Sarajevo, a građani i dalje neće znati kome da se obrate za unapređenje određenog segmenta pojedinih lokalnih usluga. Imajući u vidu sve gore navedeno, nameće se zaključak da vlasti Kantona Sarajevo ne žele da se odreknu nadležnosti i prenesu ih na općine, a prije svega ne žele da se odreknu finansijskih sredstava za obavljanje prenesenih nadležnosti.

Budući da u periodu provođenja istraživanja i analize općinskih politika na temelju rezultata istraživanja nije bilo usklađeno kantonalno zakonodavstvo sa Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH, te da su usluge koje su bile predmet istraživanja najvećim dijelom pružala kantonalna javna komunalna preduzeća, u ovoj analizi su uzeta u obzir navedena zakonska ograničenja.

Također, pristupajući izradi ove analize uzeli smo u obzir činjenicu da lokalne vlasti i u sadašnjim zakonskim okvirima imaju još dovoljno prostora da u saradnji sa građanima i organizacijama civilnog društva rade na unapređenju kvaliteta i dostupnosti onih usluga sa kojima su građani nezadovoljni.







Stari Grad

Centar

Novo Sarajevo

## Monitoring javnih usluga u općinama **Kantona Sarajevo**



Uzimajući u obzir neusklađenost kantonalnog sa federalnim zakonom o lokalnoj samoupravi, u analizi ćemo se posebno fokusirati na pojedinačnu analizu onih segmenata usluga sa kojima su građani najmanje zadovoljni, ali i na razloge za nezadovoljstvo ili zadovoljstvo građana određenim uslugama (odnos između subjektivnih i objektivnih pokazatelja), te šta su lokalne vlasti u skladu sa postojećim zakonskim okvirom uradile u proteklom periodu kako bi unaprijedile kvalitet i dostupnost usluga sa kojima građani nisu zadovoljni. Također, dat ćemo i prijedlog mjera koje bi lokalne vlasti trebale provesti u cilju podizanja kvaliteta života građana navedenih općina u Kantonu Sarajevo.

## 7 Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

# Monitoring javnih usluga u općinama Kantona Sarajevo

## 2.1. Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

Kada govorimo o zbirnoj percepciji kvaliteta svih usluga, evidentno je da su građani/ke u šest općina u Kantonu Sarajevo najzadovoljniji uslugama pruženog interneta (prosječna ocjena 4,52), javne rasvjete (prosječna ocjena 4,18), te primarne zdravstvene zaštite (prosječna ocjena 3,72).

Istovremeno, građani su najnezadovoljniji javnim uslugama zelenila i parkova (prosječna ocjena 2,07), javnog prijevoza (prosječna ocjena 2,16), socijalne zaštite (prosječna ocjena 2,39), te uslugama koje se tiču lokalne putne infrastrukture (prosječna ocjena 2,65).

Ovdje smo izdvojili samo četiri najlošije ocijenjene usluge, mada bi lokalne vlasti trebale posvetiti posebnu pažnju unapređenju svih usluga koje su građani ocijenili ocjenom manjom od 3, dakle onim uslugama sa kojima građani nisu ni djelimično zadovoljni.

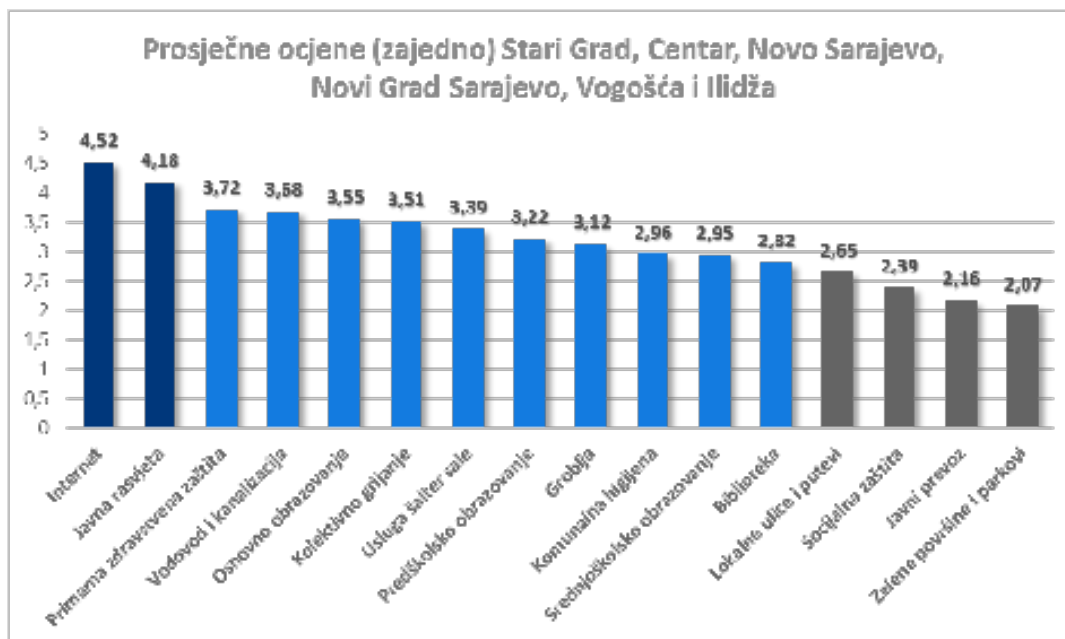
Uzimajući u obzir neusklađenost kantonalnog sa federalnim zakonom o lokalnoj samoupravi, u analizi ćemo se posebno fokusirati na pojedinačnu analizu onih segmenata usluga sa kojima su građani najmanje zadovoljni, ali i na razloge za nezadovoljstvo ili zadovoljstvo građana određenim uslugama (odnos između subjektivnih i objektivnih pokazatelja), te šta su lokalne vlasti u skladu sa postojećim zakonskim

okvirom uradile u proteklom periodu kako bi unaprijedile kvalitet i dostupnost usluga sa kojima građani nisu zadovoljni. Također, dat ćemo i prijedlog mjera koje bi lokalne vlasti trebale provesti u cilju podizanja kvaliteta života građana navedenih općina u Kantonu Sarajevo.

Kada govorimo o zbirnoj percepciji kvaliteta svih usluga, evidentno je da su građani/ke u šest općina u Kantonu Sarajevo najzadovoljniji uslugama pruženog interneta (prosječna ocjena 4,52), javne rasvjete (prosječna ocjena 4,18), te primarne zdravstvene zaštite (prosječna ocjena 3,72).

Istovremeno, građani su najnezadovoljniji javnim uslugama zelenila i parkova (prosječna ocjena 2,07), javnog prijevoza (prosječna ocjena 2,16), socijalne zaštite (prosječna ocjena 2,39), te uslugama koje se tiču lokalne putne infrastrukture (prosječna ocjena 2,65).

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama



### 2.1.1. Usluge sa kojima su građani šest općina Kantona Sarajevo zadovoljni

#### 2.1.1.1. Pristup internet mreži

Sve veća potreba za korištenjem informacionih tehnologija stavlja u fokus obezbjeđivanje internet infrastrukture na području jedinica lokalne samouprave. Ova usluga je najbolje ocijenjena od strane građana svih šest općina Kantona Sarajevo, a isto tako i od građana u ostalim bh. općinama u kojima je rađeno ovo istraživanje. Obje kategorije ove usluge, dostupnost interneta kući i cijenu interneta, građani su ocijenili visokim ocjenama.

#### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Dostupnost internet mreže	4,72	4,61	4,54	4,39	4,42	4,79
Cijena interneta	4,42	3,75	3,65	3,66	3,38	3,89

Značajno je napomenuti da se ovdje radi o usluzi koja nije u potpunoj nadležnosti lokalne uprave, odnosno usluzi koja se pruža na tržišnom principu putem privatnih pružaoca usluga. Dakle, ovo je primjer uspješnog angažmana lokalnih vlasti i u situacijama kada uslugu pruža privatno lice ili neki od viših organa vlasti, odnosno, kako lokalne vlasti trebaju i mogu da zastupaju interese i stavove građana i njihove zahtjeve za određenim poboljšanjima.



## 7 Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

Kada uporedimo ocjene koje su građani dali za ovu uslugu po mjesnim zajednicama, evidentno je da su građani u ruralnim i rubnim dijelovima općina manje zadovoljni ovom uslugom od onih u centralnim područjima.

Od ove godine lokalne vlasti gradskih općina u Kantonu Sarajevo omogućile su svojim stanovnicima, posjetiocima i turistima besplatno korištenje interneta na nekoliko lokacija u centralnim područjima ovih općina. Omogućavanje besplatne bežične internet konekcije predstavlja pozitivan impuls, kako za obrazovne, tako i za ekonomske potencijale ovih općina, a prije svega za one u oblasti turističke ponude.

Općina Centar je od oktobra 2013. godine obezbjedila besplatnu internet konekciju i u samoj zgradi Općine za sve korisnike usluga lokalne administracije i goste.

Visoke ocjene za ovu uslugu, odnosno mogućnost pristupa internetu velikog broja domaćinstava u navedenih šest općina u Kantonu Sarajevo, otvara mogućnost općinskim vlastima za veću transparentnost u radu, a građanima brži i lakši pristup informacijama i određenim uslugama (kao npr. dostavljanje dokumenata putem interneta).

### 2.1.1.2. Javna rasvjeta

Kada posmatramo ovu javnu uslugu, govorimo o potrebi utvrđivanja pokrivenosti pojedinih mjesnih zajednica i cijele jedinice lokalne samouprave javnom rasvjetom. Ovom uslugom građani svih šest općina Kantona Sarajevo su također zadovoljni. Izgradnja, rekonstrukcija, sanacija i održavanje javne rasvjete na području Kantona Sarajevo je u nadležnosti Ministarstva prostornog uređenja Kantona Sarajevo, ali kao što se može vidjeti iz nastavka ove analize lokalne vlasti su kontinuirano radile na unapređenju ove usluge.

U cilju unapređenja usluge javne rasvjete otvoren je 2010. godine Centar za nadzor i upravljanje javnom rasvjetom Kantona Sarajevo. Centar kontinuirano obavještava javnost o kvarovima i stanju javne rasvjete, koordinira i obavještava izvođače na održavanju i nadzorni organ, te koordinira s ostalim relevantnim službama u Kantonu Sarajevo. Dežurni operateri Centra primaju pozive od građana, policije i drugih relevantnih subjekata o stanju rasvjete 24 sata dnevno, svakim danom, a potom informacije prosljeđuju Zavodu za izgradnju, koji upravlja Centrom, radi dalje koordinacije sa firmama zaduženim za održavanje javne rasvjete.

Očekuje se da bi se pravovremenom evidencijom kvarova i kontrolom javne rasvjete, dugoročno trebale postići i uštede, posebno kada je u pitanju nelegalno korištenje električne energije iz sistema javne rasvjete, kao što je osvjetljavanje bilborda i slično. Također, očekuje se uskoro i uspostava jedinstvene baze podataka javne rasvjete u okviru koje će zajedničkim aktivnostima resornog ministarstva i Zavoda za izgradnju svaka sijalica u gradu dobiti broj i pripadajuće karakteristike. Za sva eventualna pitanja o ispravnosti javne rasvjete Kantona Sarajevo otvoren je kontakt telefon 033/713-100 i e-mail adresa: [javnaraszjetaks@bih.net.ba](mailto:javnaraszjetaks@bih.net.ba).

Mada je, kao što smo već rekli, pružanje ove usluge u nadležnosti Kantona Sarajevo, lokalne vlasti svih šest općina koje su predmet analize, u proteklom periodu, uradile su mnogo na održavanju standarda kvaliteta i

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama



dostupnosti ove usluge, te uložile i značajna finansijska sredstva za sanaciju, rekonstrukciju i izgradnju javne rasvjete. Značajno je napomenuti da općine određuju lokalitete i prioritete na bazi prijedloga savjeta mjesnih zajednica, odnosno zahtjeva građana, te na osnovu toga planiraju sredstva u budžetima za javnu rasvjetu.

Tako su npr. Ugovor o sufinansiranju projekta sanacije, rekonstrukcije i izgradnje javne rasvjete na području općine Novi Grad Sarajevo, potpisali u junu ove godine, općinski načelnik Semir Efendić i direktorica Zavoda za izgradnju Kantona Sarajevo Ljiljana Pelidija. Za realizaciju navedenog projekta Općina Novi Grad je u budžetu za 2013. godinu planirala 100.000 KM. Planirana sredstva su utrošena za izgradnju, sanaciju i rekonstrukciju javne rasvjete na lokalitetima utvrđenim na osnovu prijedloga koje su dostavili savjeti mjesnih zajednica. Projekat se realizirao tako što je Općina dostavila Zavodu za izgradnju KS-a spisak prioriteta ulica u kojima će se vršiti radovi, a Zavod je provodio postupak javnih nabavki, izbora izvođača radova, te vršio tehnički nadzor. Na nekim mjestima gdje su već bili električni stubovi radilo se postavljanje sijaličnih tijela, dok se na drugim mjestima radilo postavljanje novih stubova javne rasvjete.

Općina Ilidža je u 2013. godini izdvojila 150.000,00 KM za izgradnju, sanaciju i rekonstrukciju javne rasvjete na području svih mjesnih zajednica ove općine. Lokacije su određene prema zahtjevima građana na održanim zborovima građana. Na osnovu tendera za izvođača radova izabrana je firma "Testingelektro" d.o.o. Sarajevo.

Za istu namjenu Općina Centar je iz svog budžeta u oktobru 2012. izdvojila 200.000,00 KM i angažovala Zavod za izgradnju Kantona Sarajevo za realizaciju i stručni nadzor projekta. Zavod za izgradnju Kantona Sarajevo je nakon provedene zakonske procedure za izvođača radova odabrao firmu "Testingelektro" d.o.o. Sarajevo. Projektom je bilo obuhvaćeno 29 lokacija na području 11 mjesnih zajednica.

Budžetom Općine Centar za 2013. godinu planirana je sanacija, rekonstrukcija i izgradnja javne rasvjete na 45 lokacija na području 14 mjesnih zajednica, prema listi prioriteta usvojenoj od strane Općinskog vijeća, za što su obezbijeđena sredstva u ukupnom iznosu od 180.000,00 KM. Navedeni poslovi realiziraju se putem Zavoda za izgradnju Kantona Sarajevo, a na temelju Sporazuma o realizaciji granta Općine Centar za sanaciju, rekonstrukciju i izgradnju javne rasvjete, zaključenog 08.07.2013. godine. Budući da je za svaku lokaciju potrebno pribaviti saglasnost Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, koje je propisalo i potrebnu dokumentaciju za dobijanje iste, Zavod za izgradnju proveo je postupak javne nabavke za izbor najpovoljnijeg ponuđača za vršenje usluge projektovanja javne rasvjete. Izabrana je firma „NOX BIRO“ d.o.o. Sarajevo, s kojom je i zaključen ugovor. Projektovanje javne rasvjete završeno je početkom decembra 2013. godine, nakon čega je Zavod pokrenuo postupak javne nabavke za izbor najpovoljnijeg izvođača radova. U skladu sa Sporazumom, Općina je na ime avansa za troškove pripreme i oglašavanja, te izradu projektne dokumentacije, izvršila transfer sredstava na račun Zavoda u iznosu od 31.177,00 KM. Ostatak sredstava bit će prebačen nakon zaključenja ugovora s izabranim izvođačem.

Općina Novo Sarajevo je u septembru 2013. godine potpisala Sporazum o sanaciji i rekonstrukciji javne rasvjete na lokalitetima 13 mjesnih zajednica na području ove Općine. Sporazum su potpisali općinski načelnik Nedžad Koldžo i direktorica Zavoda za izgradnju Kantona Sarajevo Ljiljana Pelidija. Općina Novo Sarajevo će finansirati realizaciju Sporazuma sredstvima u visini od 120.000 KM. Na osnovu zahtjeva građana iznesenih u

## 7 Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

javnoj raspravi o budžetu Općine Novo Sarajevo za 2013. godinu predviđena su sredstva za izgradnju i sanaciju javne rasvjete na području 13 mjesnih zajednica. Ove godine radi se o manjim zahvatima budući da je u javnu rasvjetu na području Općine proteklih godina investirano više od 1.700.000 KM. U 2011. godini izvršena je sanacija javne rasvjete na 25 lokaliteta, a ukupna vrijednost radova je iznosila 432.000 KM, dok je u protekloj, 2012. godini investirano 140.000 KM. Ovim Sporazumom najznačajniji zahvati na izgradnji i sanaciji javne rasvjete vršit će se na području MZ „Čengić Vila I,” gdje će biti izvršena rekonstrukcija stubova ulične rasvjete u ulici Džemala Bijedića, zatim na području MZ „Dolac”, te na području MZ „Hrasno Brdo” i MZ „Kvadrant.

Slične sporazume o sanaciji i rekonstrukciji javne rasvjete potpisuje svake godine i Općina Stari grad Sarajevo sa Zavodom za izgradnju Kantona Sarajevo, a na osnovu zahtjeva i iskazanih potreba građana na zborovima u mjesnim zajednicama.

Jedan od ovogodišnjih projekata u oblasti javne rasvjete koji je realiziran u Općini Vogošća je rekonstrukcija i sanacija javne rasvjete na dionici prilaznog puta (staroj) industrijskoj zoni “UNIS”. Pored toga rekonstruisana je i mreža u ulici Igmanska na dijelu prema kapiji Volkswagena. Izvođač radova je firma “Elkab-net” d.o.o. pod nadzorom Zavoda za izgradnju Kantona Sarajevo. Sredstva je obezbijedila Općina Vogošća posredstvom Ministarstva privrede Kantona Sarajevo, a vrijednost radova je 39.115,48 KM.

Iz svega navedenog evidentno je da lokalne vlasti prate potrebe građana i u skladu s tim rade na stalnom unapređenju kvaliteta i dostupnosti ove usluge, a čega su građani itekako svjesni, te su zbog toga obje kategorije ove usluge (pokrivenost javnom rasvjetom i održavanje javne rasvjete), ocijenili iznad prosjeka. Općine Stari grad, Vogošća i Centar zauzimaju prva tri mjesta kada je u pitanju zadovoljstvo građana svih 25 općina u BiH u kojima je rađeno anketiranje.

### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Pokrivenost javnom rasvjetom	4,65	4,11	3,92	4,07	4,01	4,46
Održavanje javne rasvjete	4,64	4,09	3,92	4,05	3,84	4,42

Ipak, imajući u vidu da je tokom mjeseca decembra u nekim gradskim područjima došlo do isključivanja javne rasvjete zbog neplaćenih računa od strane Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo (prema navodima iz medija, izjava glasnogovornice Elektroprivrede BiH Midhete Kurspahić), pitanje je kako bi građani sada ocijenili ovu uslugu.

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

### 2.1.1.3. Primarna zdravstvena zaštita

Kao najvažniji kriteriji za mjerenje zadovoljstva uslugama primarne zdravstvene zaštite na području šest općina Kantona Sarajevo, korišteni su dostupnost ambulanti ili domova zdravlja, kvalitet pružanja usluga, te redovnost usluga (periodičnost dolazaka ljekara i pružanje usluga). Rezultati ankete su pokazali da su građani zadovoljni svim kategorijama usluge primarne zdravstvene zaštite, a posebno segmentom dostupnosti ambulanti i domova zdravlja.

Primarna zdravstvena zaštita u KS se pruža putem četiri zdravstvene ustanove: JU Dom zdravlja; Centar za zdravstvenu zaštitu žena i materinstva; Zavod za hitnu medicinsku pomoć i JU Apoteka. Postojeće stomatološke i ljekarske ordinacije, te apoteke u privatnom vlasništvu poboljšavaju pristupačnost primarne zdravstvene zaštite stanovništvu kantona.

Javna ustanova Dom zdravlja Kantona Sarajevo je najveća ustanova u Bosni i Hercegovini koja pruža primarnu zdravstvenu zaštitu. Ustanova se sastoji od jedanaest organizacionih jedinica koje obuhvataju centralni objekat i pripadajuće ambulante, i u njima je zaposleno ukupno 2115 radnika.

Rezultati provedene ankete ukazuju na to da su građani svih šest općina u Kantonu Sarajevo u kojima je provedeno istraživanje, zadovoljni svim segmentima ove usluge.

### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Dostupnost ambulante/ Doma zdravlja	4,81	4,18	4,10	3,92	3,84	3,92
Kvalitet usluga	3,81	3,61	3,50	3,46	3,40	4,07
Redovnost usluga	3,74	3,47	3,08	3,21	3,33	4,01

Iako je za oblast zdravstva u Kantonu Sarajevo zaduženo kantonalno Ministarstvo zdravstva, lokalne vlasti općina koje su predmet ove analize već duži niz godina poduzimaju brojne aktivnosti na unapređenju ove usluge, a neke izdvajaju i značajna finansijska sredstva za ovu djelatnost, prvenstveno s ciljem povećanja standarda i uslova u kojima se liječe građani. Stoga ne čude visoke ocjene koje su za ovu uslugu dali građani. Naravno, koliko je koja općina izdvajala za unapređenje ove usluge zavisilo je i od finansijskih mogućnosti same općine.





## 7 Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

Tako je npr. Općina Centar osim ulaganja više od milion maraka u izgradnju novog objekta gdje je smještena ambulanta "Hrastovi", iz svog budžeta tokom posljednjih deset godina izdvojila značajna sredstva za rekonstrukciju, sanaciju i opremanje ambulanti porodične medicine.

Najviše sredstava iz općinskog budžeta je izdvojeno za izgradnju i opremanje ambulante porodične medicine "Hrastovi" (Panjina kula 78) - oko 354.457 KM. Općina Centar je potom obezbijedila 27.495 KM za nabavku medicinske opreme pedijatrijskog odjeljenja u Domu zdravlja Centar u Vrazovoj. Za sanaciju objekta u kojem je smještena ambulanta "Podhrastovi" izdvojeno je 125.000 KM, a za opremanje ove ambulante dodatnih 50.000 KM.

Za dodjelu prostora, građevinsko-instalaterske radove u okviru sanacije ambulante te za izradu projektne dokumentacije i prikupljanje potrebnih saglasnosti za komunalne priključke za ambulantu "Koševo II" iz općinskog budžeta je izdvojeno 79.606 KM.

Za nabavku opreme i aparata "stroboskop" za potrebe Doma zdravlja Centar u Vrazovoj Općina je izdvojila 85.000 KM, potom 150.000 KM za kupovinu vozila "Hitne pomoći" za potrebe ove ambulante, a za nabavku kardiološke sonde za ultrazvučni aparat obezbijeđeno je 7.020 KM. Sanacija ambulante "Višnjik" je Općinu Centar koštala 9.000 KM, sanacija ambulante u Mis Irbinjoj ulici 12.000 KM, opremanje ambulante "Mejtaš" 10.000 KM, a opremanje stomatološkog odjela u ambulanti "Koševo brdo" 50.000 KM.

Također, Općina Centar je već poduzela konkretne korake u rješavanju smještaja ambulante porodične medicine "Višnjik". Naime, u ovogodišnjem općinskom budžetu je planiran iznos od 225.000 KM za provođenje konkursa za dodjelu gradskog građevinskog zemljišta i za sufinansiranje izgradnje ambulante u poslovno-stambenom objektu u Bolničkoj ulici, koji je planiran na lokaciji parkinga ispod nekadašnje Klinike za očne bolesti KCUS-a. U poslovnom dijelu planiranog objekta je predviđen smještaj ambulante "Višnjik".

U novembru ove godine u Općini Ilidža potpisan je Sporazum o namjenskom korištenju sredstava za izmještanje kotlovnice Organizacione jedinice Dom zdravlja Ilidža i sufinansiranje nabavke rentgen aparata za ATP Ilidža. Sporazum su potpisali načelnik Općine Ilidža prof. dr. Senaid Memić i generalna direktorica Doma zdravlja Kantona Sarajevo doktorica Dženana Tanović. Za izmještanje kotlovnice OJ Dom zdravlja Ilidža i sufinansiranje rentgen aparata za ATP Ilidža, Općina Ilidža odobrila je iz Budžeta 100.000,00 KM. Ova donacija je potvrda dobre saradnje lokalne zajednice i Doma zdravlja Kantona Sarajevo.

Sporazum o sufinansiranju prve faze projekta sanacije, rekonstrukcije i dogradnje objekta Doma zdravlja «Kumrovec» na Otoci u junu ove godine potpisali su Eldan Lokmić, kantonalni ministar zdravlja, Faris Gavrankapetanović, direktor Zavoda zdravstvenog osiguranja KS, Semir Efendić, načelnik Općine Novi Grad i Dženana Tanović, v.d. direktora JU «Dom zdravlja KS». Općina Novi Grad Sarajevo za ovu namjenu izdvojila je 250.000,00 KM.

### 2.1.1.4. Vodovod i kanalizacija

Usluge vodovoda i kanalizacije pružaju se putem Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća "Vodovod i

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama



kanalizacija" Sarajevo, kojeg je osnovala Skupština Kantona Sarajevo u cilju organizovanog obavljanja djelatnosti snabdijevanja vodom i odvođenja i prečišćavanja otpadnih voda. Preduzeće je 100% u vlasništvu Kantona Sarajevo.

Djelatnost preduzeća je vezana za proizvodnju i distribuciju vode, te prečišćavanje i odvođenje otpadnih voda. U cilju samostalnog obavljanja navedenih djelatnosti Preduzeće obavlja i sljedeće poslove:

- sanitarno-tehničke poslove i kontrolu kvaliteta vode;
- rekonstrukciju i održavanje vodovodne mreže i priključaka, vodovodnih objekata, elektromašinskih postrojenja, vodomjera, postrojenja za dezinfekciju vode,
- održavanje mjerne i regulacione tehnike vodovodnog sistema;
- rekonstrukciju i održavanje kanalizacione mreže i priključaka, kanalizacionih objekata;
- vođenje tehničke dokumentacije i katastra podzemnih instalacija vodovoda i kanalizacije.

Iako stanje vodovodne mreže u svim općinama u Kantonu Sarajevo nije zadovoljavajuće (stare vodovodne mreže, redukcije vode, gubitci 70% vode u vodovodnoj mreži), usluge vodovoda i kanalizacije su u svih šest općina Kantona Sarajevo ocijenjene visokim ocjenama.

Upoređujući objektivne pokazatelje i subjektivne stavove građana, evidentno je da su visoke ocjene rezultat neinformiranosti građana o stvarnom stanju vodovodne i kanalizacione mreže, te problemima u kojima se nalazi KJKP „Vodovod i kanalizacija“. Dugogodišnje neodgovorno gazdovanje ovim izuzetno važnim resursom dovelo je do enormnih gubitaka vode.

Također, ako uporedimo ocjene koje su građani dali za ovu uslugu po kategorijama evidentno je da su građani najmanje zadovoljni cijenom ove usluge. Tako npr. u Općini Ilidža nisu ni djelimično zadovoljni cijenom usluga Vodovoda i kanalizacije (2,49), mada je istraživanje rađeno prije poskupljenja ove usluge do koga je došlo u 2013. godini.

Poseban problem je što prilikom izmjene cijene distribucije vode u Kantonu Sarajevo nije ispoštovan ni socijalni, ni tehnički kao ni finansijski aspekt, prema mišljenju regionalnog eksperta za vodovodne sisteme Dževada Koldže. Ovu odluku on naziva skandaloznom jer ograničava potrošnju vode na 5 kubika, ne po osobi nego po domaćinstvu, zbog čega su računi za vodu za višečlane porodice enormno povećani<sup>1</sup>. Na poskupljenje i ovakvo formiranje cijene vode pored građana i stručne javnosti reagovali su i općinski načelnici, a prije svih načelnik Općine Stari Grad Ibrahim Hadžibajrić. Također, Općinsko vijeće Ilidža je na svojoj sjednici od 07.08. 2013. godine jednoglasno osudilo Odluku o poskupljenju vode koje je donijela Vlada KS i zatražilo od Vlade KS da povuče tu odluku. Od Vlade Kantona Sarajevo, na prijedlog općinskog načelnika Senaida Memića, zatraženo je i provođenje zaključaka Skupštine Kantona o otkupu zemljišta u vodozaštitnoj zoni. Nakon što je

1 Izvor: <http://sarajevo.co.ba/burne-reakcija-sarajlija-na-racune-za-vodu/>

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

Skupštine Kantona Sarajevo zahtjevala od Vlade KS da preispita svoju odluku o poskupljenju vode, Vlada KS je uradila korekcije svoje odluke na način da je sada ograničila potrošnju vode na deset kubika po domaćinstvu. Računi za vodu koji budu isporučeni građanima nakon ove korekcije cijene pokazat će koliko je i ovakav način obračuna cijene vode uopće pravedan, prije svega za porodice koje imaju više članova domaćinstva.

### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Urednost snabdijevanja vodom	4,22	3,88	3,94	4,13	4,23	4,36
Kvalitet vode (pitkost)	4,11	3,65	3,64	3,72	3,33	3,93
Stanje kanalizacione mreže (ako postoji)	4,17	3,66	3,70	3,56	3,56	3,78
Cijena usluga vodovoda i kanalizacije	3,77	3,16	3,07	3,12	2,49	3,17

U februaru ove godine potpisan je Ugovor o zajmu između KJKP "Vodovod i kanalizacija" i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) u ukupnom iznosu od 30 mil EUR čime se obezbjeđuju sredstva za obnovu vodovodne i kanalizacione infrastrukture u Kantonu Sarajevo. Ugovor je rezultat dogovora između predstavnika EBRD-a i Vlade KS kojim se definiše i dinamika ubranog hodograma implementacije ovog ugovora. Ovo je jedan od tri ugovora između KJKP VIK i EBRD-a, nakon čega je slijedilo potpisivanje ugovora između Vlade FBiH i EBRD-a, tj. drugog subsidijarnog sporazuma između Kantona i FBiH.

Prema riječima Ministra prostornog uređenja i zaštite okoliša u Vladi KS Zlatka Petrovića, planirano je da se ova kreditna sredstva troše u naredne tri godine. Prva tranša iznosi 10 miliona EUR i za nju su završena projektna rješenja, te se već krajem ove godine krenulo sa njihovom realizacijom. U 2014. i 2015. godini planirano je trošiti po 10 mil EUR za izvođenje radova na vodovodnoj mreži, kao i poboljšanju elektroosnabdijevanja Bačeva i poboljšavanja uslova za higijenski tretman vode.

Sredstva su namijenjena rekonstrukciji oko 80 kilometara vodovodne mreže na kojoj su zabilježeni gubici, to jeste rekonstrukciji i obnovi prioriternih komponenti vodovodne i kanalizacione mreže, ugradnji mjerne i kontrolne opreme, snabdijevanju postrojenja električnom energijom, crpkama i hlirinaciji u Sarajevu. Ovaj zajam znači početak investiranja u sistem za koji duži niz godina nije bilo značajnijeg ulaganja, a što bi trebalo rezultirati urednijim vodosnabdijevanjem u najugroženijim dijelovima grada Sarajeva.

Međutim, imajući u vidu da se radi o sredstvima koja će vraćati građani Kantona Sarajevo neophodno je kontinuirano informisati javnost o tome šta konkretno se planira uraditi (u kojoj općini, ulici, koliko metara ili

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

kilometara novih vodovodnih ili kanalizacionih cijevi i itd.) rokovi za realizaciju planiranih radova, te iznosu sredstva koja su planirana i potrošena za njihovu realizaciju.

Treba napomenuti da i općine u svojim budžetima izdvajaju određena sredstva koja dodjeljuju u vidu granta Javnom kantonalnom preduzeću Vodovod i kanalizacija. Općina Centar je u budžetu za 2013. godinu predvidjela kapitalni grant za usluge Vodovoda i kanalizacije u iznosu od 638.000 KM. Općina Stari grad je za projekte izgradnje kanalizacione mreže iz budžeta za 2013. ukupno izdvojila 183.000 KM. Općina Novo Sarajevo je za rekonstrukciju kanalizacione mreže izdvojila 45.000 KM iz budžeta za 2013. godinu. Općina Novi grad Sarajevo je za realizaciju projekata u oblasti vodovodne i kanalizacione mreže, iz budžeta za 2013. izdvojila 1.130.000 KM, a za održavanje lokalnih vodovoda, javnih česmi i prirodnih izvora uključujući i električnu energiju vodovoda Dobroševići 40.000 KM. Općina Vogošća je za sanaciju vodovodne mreže u budžetu za 2013. godinu izdvojila 270.000 KM, a za sanaciju kanalizacione mreže 440.000 KM.

Kada je u pitanju podjela nadležnosti treba istaći da u nadležnost općina spada održavanje lokalnih vodovoda i kontinuirano ispitivanje higijenske ispravnosti vode za piće sa ovih vodovoda.

### 2.1.1.5. Osnovno obrazovanje

Iako je većim dijelom ova javna usluga u nadležnosti viših nivoa vlasti, jedinice lokalne samouprave mogu imati značajnog udjela u unapređenju ove javne usluge kroz unapređenje uslova rada, opremanje škola, te organizaciju prevoza za učenike. Nadležnosti općina uključuju imenovanje njihovih predstavnika u školskim upravnim organima, brigu o prijevozu učenika, njihovoj ishrani i smještaju, kao i pružanje finansijske pomoći za školske objekte, takmičenja i druge nastavne i vannastavne aktivnosti.

Nadležnost osnivanja osnovnih škola je dodjeljena kantonu ili općini uz odobrenje ministarstva obrazovanja, a škole mogu osnovati i domaća i strana fizička i pravna lica uz odobrenje kantonalne vlade ili ministarstva. Broj škola i njihovu lokaciju određuje kantonalna vlada. Procedura osnivanja škole zahtijeva ispunjenje uslova koji se odnose na broj učenika, finansiranje, prostor i opremu, nastavno osoblje, odobrenje za korištenje nastavnog plana i programa/kurikuluma, i ostalih pitanja koje odredi ministar obrazovanja.

Osnovne škole koje su osnovane kao javne ustanove, finansiraju se iz kantonalnog, gradskog ili općinskog budžeta, kao i iz drugih izvora.

### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Dostupnost škole	4,63	4,19	3,88	4,14	3,68	4,15
Kvalitet obrazovanja	4,27	3,50	3,45	3,57	3,68	4,21
Prijevoz đaka do škole	3,51	2,56	2,08	2,78	2,80	2,81



## 7 Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

Građani šest općina Kantona Sarajevo uglavnom su zadovoljni uslugama osnovnog obrazovanja, naročito kada je u pitanju dostupnost škola i kvalitet obrazovanja. Građani općine Stari grad zadovoljni su svim segmentima ove usluge, dok su građani ostalih pet općina izrazili nezadovoljstvo uslugom prijevoza učenika do škole.

Inače, obezbjeđenje prijevoza učenika je u direktnoj nadležnosti općina. Prema Zakonu o osnovnom odgoju i obrazovanju KS (član 69.) općine su dužne da osiguraju besplatan prijevoz za učenike/učenice koje staju na udaljenosti većoj od dva kilometra od škole koju pohađaju ili trebaju pohađati. Također, u slučaju kada učenici/učenice imaju većih problema u kretanju općine su dužne da osiguraju prijevoz neovisno od udaljenosti između njihovog mjesta stanovanja i škole. Prijevoz učenika/učenica može se organizirati u sistemu redovnog gradskog prijevoza ili posebno osiguranim prijevoznim sredstvima.

Kada je u pitanju usluga prijevoza učenika do škole, u budžetima gradskih općina predviđena su sredstva za ovu uslugu. Tako je Općina Centar u budžetu za 2013. godinu izdvojila 55.000,00 KM, dok je Općina Stari grad za prijevoz učenika izdvojila 40.000,00 KM. Općina Novo Sarajevo takođe izdvaja za prijevoz učenika, pa je u budžetu za 2013. godinu planirala 35.000 KM za prijevoz učenika koji imaju problema u kretanju, te 30.000 KM za prijevoz učenika OŠ "Kovačići". Općina Novi grad je u budžetu za 2013. godinu izdvojila 50.000 KM, a u 2012. godini 120.000 KM za pomoć osnovnim i srednjim školama na području ove općine. Za usluge prijevoza djece sa invaliditetom u budžetu za 2013. godinu, Općina Novi grad je izdvojila 80.000 KM.

Kada je u pitanju izgradnja novih školskih objekata, Općina Stari grad je iz budžeta za 2012. godinu izdvojila 416.187,91 KM, a iz budžeta za 2013. godinu 53.950,00 KM za izgradnju osnovne škole na Sedreniku. Općina Centar je iz budžeta za 2013. godine izdvojila 290.953 KM za izgradnju škole na Šipu, dok je Općina Novi grad izdvojila 700.000,00 KM za sufinansiranje izgradnje, rekonstrukcije i investicionog održavanja školskih objekata (OŠ Dobroševići, OŠ B. Selmanović, OŠ F. Gunić, OŠ M. Selimović, OŠ U. Čuvidina, OŠ MM Dizdar), te 500.000,00 KM za izgradnju OŠ „Aneks“.

### 2.1.1.6. Kolektivno grijanje

Kolektivno grijanje u svim općinama koje su predmet ovog istraživanja, osim Općine Vogošća, obezbjeđuje se putem Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća Toplane Sarajevo. U Općini Vogošća ovu uslugu pruža preduzeće Bags Energotehnika.

Prema podacima koje smo dobili od KJKP Toplane Sarajevo, ovo preduzeće zagrijava 2283 poslovna prostora i 49534 stambena prostora (prema podacima za decembar 2013. godine) u općinama: Stari grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi grad Sarajevo, Ilidža, Hadžići i Ilijaš.

Cijena grijanja za stambeni prostor iznosi 1,1881 KM bez PDV-a i ona je, prema važećoj cijeni gasa od 0,824 KM po kubnom metru, 39% ispod ekonomske cijene grijanja. Kalkulaciju cijene i ovu računicu je potvrdilo i neovisno stručno tijelo koje je formirala Vlada KS s ciljem utvrđivanja ekonomske cijene grijanja.

Ukupna dugovanja prema Toplanama za grijanje su 78,2 miliona KM, od čega se na stambene prostore odnosi 69,2 miliona KM, dok su poslovni prostori dužni devet milona KM.

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

Kako bi se unaprijedila efikasnost pružanja ove usluge, od Skupštine Kantona Sarajevo se očekuje donošenje zakonskih propisa koji će urediti oblast pružanja usluga kolektivnog grijanja. Neophodno je donošenje zakonskih propisa koji će stvoriti uslove kako za bolju naplatu potraživanja, tako i za kontrolu kvaliteta isporučenih usluga.

### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Urednost u sabdijevanju grijanjem	4,00	4,16	4,35	4,00	4,37	3,57
Kvalitet grijanja (temperatura u kući)	3,95	4,10	4,17	3,92	4,20	3,38
Cijena grijanja	2,45	2,87	2,88	2,82	1,99	2,00

Pored teškoća u poslovanju sa kojima se suočava Kantonalno javno komunalno preduzeće Toplane Sarajevo, a koje proističu između ostalog iz slabe naplate potraživanja, građani su zadovoljni urednošću snabdjevanja grijanjem te kvalitetom ove usluge, dok su izrazili nezadovoljstvo cijenom ove usluge. Stoga je jasno da će najavljeni poskupljenje centralnog grijanja izazvati još veće nezadovoljstvo. Mišljenje građana kada je u pitanju ova usluga, kao i usluga vodosnabdjevanja, je da račune svakako treba uredno plaćati ali za ono što je zaista potrošeno, što podrazumjeva da je na računu navedena količina isporučene usluge. Zbog toga su prisutni i dugogodišnji zahtjevi građana da se za svako domaćinstvo treba ugraditi kalorimetar i vodomjer, čime bi se riješilo pitanje naplate. Sadašnji način naplate prema kvadratnom metru stana i tokom cijele godine, bez obzira na vremenske prilike i isporučenu količinu toplotne energije smatraju neadekvatnim.

### 2.1.1.7. Usluge šalter sale

U okviru projekta upravne odgovornosti GAP II koji je proveden u 72 lokalne zajednice u BiH, uspostavljeni su moderni centri za pružanje usluga, odnosno šalter sale, čije uvođenje je omogućilo kvalitetnije i brže pružanje usluga građanima. Ovaj vid pružanja usluga je značajan jer se ovim putem pružaju različite vrste usluga – od izdavanja izvoda iz matičnih knjiga do izdavanja građevinskih dozvola i rješavanja raznih građansko-pravnih zahtjeva.

### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Dostupnost	4,56	3,49	3,22	3,49	3,42	3,77
Kvalitet	3,78	3,49	3,18	3,11	3,34	4,28
Brzina	3,78	3,55	3,22	3,24	3,42	4,31

Evidentno je da su građani prepoznali ove napore na unapređenju usluga šalter sala, te su sva tri segmenta ove usluge (dostupnost, kvalitet i brzina) ocijenili relativno visokim ocjenama.

## 7 Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

### 2.1.2. Usluge sa kojima su građani djelimično zadovoljni

U ovom dijelu analize dat ćemo sumarni pregled usluga sa kojima su građani šest općina u Kantonu Sarajevo djelimično zadovoljni gledajući u cjelini. Istovremeno, za ove usluge karakteristično je da su pojedine kategorije ovih usluga građani u nekim općinama ocijenili iznad prosjeka, a pojedine kao nezadovoljavajuće.

#### 2.1.2.1. Predškolsko obrazovanje

Predškolski odgoj i obrazovanje je prvi, bazični stepen jedinstvenog sistema odgoja i obrazovanja koji se ostvaruje kroz programe za djecu od 0 do 6 godina (do polaska u školu), a odvija se u predškolskim i ustanovama za specijalni odgoj i obrazovanje, kao i domu za djecu bez roditeljskog staranja.

Djelatnost predškolskog odgoja i obrazovanja u Kantonu Sarajevo je uređena Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju (Službene novine Kantona Sarajevo br.26/08., 21/09.) usklađenim s Okvirnim zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br.88/07).

Uz saglasnost resornog ministarstva u Kantonu Sarajevo egzistira 12 predškolskih ustanova. Skupština Kantona Sarajevo je osnivač dvije javne ustanove JU „Djeca Sarajeva“ i KJU Dom za djecu bez roditeljskog staranja, a 10 ustanova su osnovala različita fizička i pravna, domaća i strana lica (Ustanova za predškolski odgoj i obrazovanje „Amel i Nur“, Predškolska ustanova „Bi lingual Nursery School“, Predškolska ustanova „Dječiji vrtić Sunce“, Predškolska ustanova „Behar“, Predškolska ustanova „Palčić“, Bošnjačka ustanova „An Nur“, Predškolska ustanova „An Nur“ Sarajevo, Predškolska ustanova u sastavu Društvenog centra Hermann Gmeiner, Predškolska ustanova „Dječiji vrtić Sveta Obitelj“, Predškolska ustanova „Blooming Child“ i Predškolska ustanova „Poni“). Pored navedenih ustanova, programi predškolskog odgoja i obrazovanja se realiziraju u još tri ustanove za specijalni odgoj i obrazovanje u odgojnim grupama djece s posebnim potrebama predškolskog uzrasta (Centar Vladimir Nator, Zavod Mjedenica i Centar za slušnu i govornu rehabilitaciju).

Mrežom predškolskih objekata obuhvaćeno je 8 općina Kantona Sarajevo, a u devetoj (Trnovo) predškolski odgoj je organiziran u prostoru osnovne škole. Prostor koji nedostaje se na identičan način obezbjeđuje i u drugim općinama, tj. na lokacijama na kojima nema predškolskih objekata koriste se školski prostori za organizaciju predškolskog odgoja, ali u skladu sa Zakonom i podzakonskim aktima iz oblasti predškolskog odgoja i obrazovanja.

U okviru Javne ustanove „Djeca Sarajeva“ trenutno je u funkciji 24 vrtića raspoređenih u četiri organizacione jedinice:

- OJ «Stari Grad»
- OJ «Centar»
- OJ «Novo Sarajevo»
- OJ «Novi grad»

Javna ustanova „Djeca Sarajeva“ finansira se sredstvima iz budžeta Kantona Sarajevo, koja su nedovoljna za

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

potrebe održavanja i sanacije oštećenih objekata u kojima djeca borave. Obzirom na teškoće koje proizlaze iz neadekvatnog nedovoljnog finansiranja predškolskog odgoja iz budžetskih sredstava KS, sarajevske općine subvencionirale su radove na sanaciji oštećenih vrtića. Tako je Općina Centar izdvojila 50.000,00 KM za sufinansiranje adaptacije objekta obdaništa na lokalitetu MZ Breka - Koševo II. Općina Novo Sarajevo je za sanaciju ravnog krova zgrade vrtića "Mašnica" izdvojila 20.000,00 KM. Općina Stari grad je u budžetu za 2013. godinu izdvojila 89.958,00 KM za sanaciju vrtića "Biseri", dok je Općina Novi grad u budžetu za 2013. godinu za oblast predškolskog obrazovanja predvidjela 50.000,00 KM.

Prenošenjem nadležnosti u ovoj oblasti sa kantona na općine, kako je predviđeno Prijedlogom zakona o lokalnoj samopuravi Kantona Sarajevo, stvoriće se pretpostavke za kvalitetnije pružanje usluga predškolskog odgoja.

### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Dostupnost predškolskog obrazovanja	3,03	3,28	3,17	3,37	3,01	3,60
Kvalitet	3,35	3,19	3,07	3,26	2,80	3,99
Cijena	2,98	3,11	2,98	3,13	2,65	4,12

Pored navedenih problema u ovoj oblasti, građani nisu bili toliko kritični u ocjenjivanju ove usluge. Dostupnost predškolskog obrazovanja je ocijenjena relativno dobrom ocjenom, dok je nešto slabije ocijenjen kvalitet usluge. Najlošije ocijenjen segment ove usluge je njena cijena.

Kao što smo već rekli lokalne vlasti trebaju uložiti napor na unapređenju svih usluga koje su građani ocijenili ocjenom manjom od tri, dakle onih usluga sa kojima građani nisu ni djelimično zadovoljni i u slučaju kada nisu direktno za njih nadležni, kroz iniciranje rješenja prema višim nivoima vlasti.

### 2.1.2.2. Groblja

Oblast održavanja groblja regulisana je Uredbom o upravljanju i održavanju grobalja i obavljanju pogrebnih djelatnosti. Ovom uredbom propisuje se način i uslovi upravljanja i održavanja grobalja, pratećih objekata i infrastrukture, uređivanje i održavanje grobnih mjesta i nadgrobnih spomenika, način i uslovi ustupanja i korištenja grobnih mjesta, vođenje i sadržaj evidencije, preuzimanje, zbrinjavanje, opremanje i prevoz umrlih lica do objekta mrtvačnice, mrtvačnica i poslovi u mrtvačnici, ispraćaj i sahrane umrlih lica, ekshumacije posmrtnih ostataka, prateće usluge, izvori sredstava za obavljanje djelatnosti, nadzor, kaznene i završne odredbe.

Groblja na području Kantona Sarajevo se dijele na otvorena i zatvorena groblja (član 5. stav 1.)

Pod otvorenim grobljima podrazumijevaju se groblja u upotrebi odnosno, groblja određena za vršenje ukopa (član 5. stav 2.) Pod zatvorenim grobljima podrazumijevaju se groblja izvan upotrebe, u kojima nema mogućnosti za vršenje ukopa zbog prostornih, sanitarnih ili drugih razloga (član 5. stav 3.)



## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

Upravljanje grobljima iz člana 6. i održavanje grobalja iz člana 7. Uredbe o upravljanju i održavanju grobalja i obavljanju pogrebnih djelatnosti obezbjeđuje Kanton Sarajevo, putem pravnog lica koje ispunjava propisane uslove za obavljanje ove djelatnosti.

Održavanje ostalih zatvorenih grobalja obezbjeđuju Grad i općine na području Kantona Sarajevo, svako u okviru svojih nadležnosti, putem pravnog lica registrovanog za obavljanje ove djelatnosti. Upravljanje i održavanje grobalja šehida i poginulih boraca reguliše se posebnim propisima.

Odluke o izgradnji novih, odnosno proširenju postojećih grobalja i zatvaranju grobalja donosi Skupština Kantona Sarajevo.

Vlada Kantona Sarajevo je Uredbom o upravljanju i održavanju grobalja i obavljanju pogrebnih djelatnosti predvidjela specifičnosti u koje spada i cijena grobnog mjesta, prema kojoj su određena pravna lica zadužena za pružanje usluga ove vrste.

Za održavanje groblja u Kantonu Sarajevo zaduženo je KJKP „Pokop d.o.o.“ Sarajevo koje je osnovano davne 1946. godine. Iste godine formirana je i „Uprava gradskih grobalja“. Današnje KJKP „Pokop d.o.o.“ Sarajevo nastalo je 1974. godine spajanjem te dvije ustanove, a registrovano je kao pravno lice koje samostalno obavlja djelatnosti od posebnog društvenog interesa.

Preduzeće je privredno društvo sa kapitalom 100% državnog vlasništva čiji je osnivač Kanton Sarajevo. KJKP „Pokop“ d.o.o. Sarajevo upravlja i gazduje sa devet komunalnih grobalja ukupne površine cca 879.000 kvadratnih metara i odgovorno je za poslove organizovanja ukopa i održavanja sljedećih sarajevskih grobalja: Bare, Lav, Stadion, Sv. Josip, Sv. Marko, Sv. Arhandeli, Georgije i Gavrilo, Sv. Mihovil, Obad, Vlakovno i Jevrejsko groblje.

Uz pomoć Skupštine Kantona Sarajevo, Vlade Kantona Sarajevo i Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, KJKP „Pokop“ je na groblju Vlakovno izgradilo i pustilo u funkciju kolumbarij i rozarij i obezbijedilo dovoljan broj grobnih mjesta za sahrane umrlih lica za sve monoteističke religije i ateiste. Jedan od značajnijih projekata bilo je projektovanje i izgradnja Komemorativnog Centra Sarajevo.

Iako je zakonom predviđeno da se usluge upravljanja grobljima lokalnog karaktera nalaze u nadležnosti općine, u većini općina u kojima je provedeno istraživanje, nisu izdvajana sredstva za ovu namjenu.

### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Raspoloživost grobnih mjesta	3,70	2,86	2,86	3,02	3,80	3,95
Cijena grobnog mjesta	1,63	2,11	2,10	2,06	2,16	3,46
Održavanje groblja	3,84	3,56	3,20	3,43	4,10	4,42

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama



Evidentno je iz rezultata ankete da su građani šest općina Kantona Sarajevo nezadovoljni cijenom ove usluge (što je naročito izraženo na području općine Stari grad). Građani općina Centar i Novo Sarajevo također su nezadovoljni raspoloživošću grobnih mjesta. Kada je u pitanju održavanje groblja, ovom uslugom su najviše zadovoljni građani općine Vogošća. Za održavanje lokalnih groblja u budžetu za 2013. godinu sredstva su predvidjele samo Općina Novo Sarajevo i Općina Novi grad.

KJKP "Pokop" je jedno od rijetkih javnih komunalnih preduzeća u Kantonu Sarajevo koje je u 2012. godini poslovalo pozitivno i čiji je Izvještaj o poslovanju usvojila Skupština Kantona Sarajevo na svojoj sjednici u decembru ove godine. Pozitivno poslovanje, odnosno dobit i neto dobit su ostvarila preduzeća: KJKP "Tržnice i pijace" d.o.o. Sarajevo, KJKP "Rad" d.o.o. Sarajevo, KJKP "Pokop" d.o.o. Sarajevo, JKP "Trnovo" d.o.o. Trnovo.

### 2.1.2.3. Komunalna higijena

Prema Zakonu o komunalnim djelatnostima, obavljanje komunalnih djelatnosti, obezbjeđuju Kanton, Grad i općine u okviru svojih nadležnosti.

Održavanje čistoće na javnim površinama vrši se prema programima i operativnim planovima održavanja čistoće koji utvrđuje kantonalna, gradska ili općinska služba nadležna za komunalne poslove, a u njihovoj realizaciji učestvuju javna komunalna preduzeća i druga pravna lica, koja te površine koriste, odnosno kojima upravljaju, ako održavanje čistoće nisu povjerili javnom komunalnom preduzeću.

Programom održavanja čistoće utvrđuju se javne površine koje se čiste, vrijeme i način čišćenja otpada sa javnih površina, vrijeme i način pranja javnih površina, rokovi u kojima se posude za otpad moraju prati i dezinfikovati, zamjena posuda i korpi za otpad i druge pojedinosti o načinu održavanja čistoće.

Poslove sakupljanja, transporta, skladištenja, tretmana i odlaganja komunalnog otpada uključujući i nadzor nad ovim aktivnostima obezbjeđuju Kanton, Grad, odnosno općine, svako u okviru svojih nadležnosti, putem javnog komunalnog preduzeća registrovanog za obavljanje ovih djelatnosti. Odnosi između Kantona, Grada, općina i javnog komunalnog preduzeća uređuju se ugovorom.

Prikupljanje i odvoz otpada sa područja Kantona Sarajevo vrši Kantonalno javno komunalno preduzeće "Rad". Prikupljeni otpad se odlaže na Sanitarnoj deponiji.

Djelatnosti preduzeća obuhvataju:

- prikupljanje, odvoz i deponovanje otpadaka
- održavanje gradske deponije
- čišćenje i pranje javnih površina
- održavanje, uređenje i izgradnja javnih saobraćajnica
- gradska parkirališta i javne garaže
- uklanjanje snijega i sprečavanje poledice na javnim površinama.

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

Pored ovih redovnih aktivnosti, u skladu sa Zakonom o javnoj čistoći i higijeni, tokom godine se organizuju proljetne i jesenje akcije odvoza kabastog otpada.

### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Čistoća naselja	2,55	2,59	2,53	2,53	2,53	3,33
Raspoloživost i pristupačnost kontejnera i kanti za smeće	3,31	3,38	3,72	3,49	3,17	3,60
Blagovremenost u odlaganju smeća	3,75	3,89	4,16	3,82	3,77	4,28
Kultura stanovnika u odlaganju smeća	2,38	2,33	2,37	2,07	2,03	2,97
Održavanje vodotoka (rijeka i potoka)	2,19	2,39	2,51	2,40	2,34	2,39
Cijena usluga prikupljanja i odvoženja smeća	3,89	3,58	3,57	3,56	3,04	3,61

Iz odgovora je evidentno da građani nisu u potpunosti zadovoljni čistoćom naselja i održavanjem vodotoka. Kultura stanovnika u odlaganju smeća je ocijenjena vrlo niskim ocjenama u svim općinama. Ostali segmenti ove usluge kao što su pristupačnost kontejnera i kanti za smeće, blagovremenost u odlaganju smeća, te cijena prikupljanja i odvoženja smeća, a za koje je zaduženo Kantonalno javno komunalno preduzeće „Rad“ ocijenjeni su relativno dobrim prosječnim ocjenama.

Općinske službe za komunalne poslove sarađuju sa kantonalnim javnim komunalnim preduzećima po pitanju obavljanja komunalnih poslova iz njihove nadležnosti, a koji su od interesa za građane općine, što uključuje između ostalog sljedeće:

- poslove privremenog korištenja, održavanja i čišćenja javnih površina,
- poslove vezane za zaštitu čovjekove okoline,
- obilježavanje ulica, trgova i zgrada (postavljanje tabli sa nazivima ulica i trgova i brojeva na zgrade);
- održavanje komunalnih objekata i uređaja u stanju funkcionalne sposobnosti (održavanje lokalnih cesta od značaja za općinu i ostalih nekategorisanih cesta na području općine, regulisanje saobraćaja u mirovanju;
- snadbijevanje pitkom vodom iz vodovoda lokalnog značaja, odvođenje i pročišćavanje otpadnih voda kanalizacijom lokalnog značaja, te crpljenje, odvoz, zbrinjavanje fekalija iz septičkih jama.

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama



Uvidom u planirani budžet općina za 2013. godinu možemo zaključiti da je nezadovoljstvo građana uslugama komunalne higijene uzeto u obzir. Za opće stanje komunalne higijene te održavanje vodotoka, koje je ocijenjeno niskim ocjenama, općine su u svojim budžetima za 2013. godinu izdvojile određena sredstva.

Jedan od razloga lošeg stanja u oblasti komunalne higijene u svim općinama proizlazi iz nedostatka komunalnih inspektora na području Kantona, a problem predstavlja i neprovođenje kaznenih odredbi. Ovlaštenja Eko policije su jako ograničena.

Kada je u pitanju održavanje vodotoka, najveći problem u sarajevskim općinama, ali i u cijeloj BiH predstavlja bacanje otpada u vodotoke i na njihove obale, što dovodi do pojave divljih deponija uz same obale vodotoka.

U ovoj godini općine su većinom izdvajale sredstva za izgradnju niša za smeće kao i za uređenje korita rijeka na njihovom području. Tako je u 2013. godini Općina Stari grad za izgradnju niša za smeće izdvojila 10.000 KM, za uređenje rijeke Moščanice 126.000 KM (za uređenje rijeke Moščanice Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo, izdvojilo je 70.000 KM), te za čišćenje rijeke Miljacke 50.000 KM. Općina Centar je za usluge komunalne higijene u budžetu za 2013. godinu planirala ukupno 66.752 KM, od čega 49.202 KM za zaštitu manjih vodotoka na području općine, te 17.550 KM za postavljanje kontejnera sa nadstrešnicama i čišćenje divljih deponija. Općina Novo Sarajevo je u budžetu za 2013. godinu izdvojila 82.000 KM za izgradnju natkrivenih niša, 100.000 KM za sanaciju klizišta, zatim 30.000 KM grant za KJKP „Rad“ u oblasti komunalnih djelatnosti, te za hitne intervencije u oblasti komunalne higijene 60.000 KM. Općina Novi grad je u budžetu za 2013. godinu za oblast komunalne higijene izdvojila ukupno 510.000 KM, od čega za sufinansiranje aktivnosti KJKP „Rad“ na izgradnji natkrivenih niša i uspostavljanja sistema odvojenog prikupljanja otpada 100.000 KM, za održavanje šahtova, slivnih rešetki i tabli sa kućnim brojevima 40.000 KM, za sanaciju klizišta 100.000 KM, projekte u okviru realizacije Lokalnog ekološkog akcionog plana 20.000 KM, te za uređivanje i čišćenje vodotoka rijeka i potoka, 250.000 KM. Općina Vogošća je izdvojila ukupno 140.000 KM za komunalnu higijenu od čega 90.000 KM za uređenje riječnih korita i zaštite od poplava, te 50.000 KM za izgradnju kontejnerskih niša.

### 2.1.2.4. Srednje obrazovanje

Nadležnost osnivanja srednjih škola je dodijeljena kantonu ili općini uz odobrenje ministarstva obrazovanja, a škole mogu osnovati i domaća i strana fizička i pravna lica uz odobrenje vlade ili ministarstva. Srednje škole se, što uključuje i opće i stručne škole, mogu osnovati u statusu javnih ili privatnih, gdje javne škole može osnovati kanton uz odobrenje vlade. Broj škola i njihovu lokaciju određuje vlada. Procedura osnivanja škole zahtijeva ispunjavanje uslova koji se odnose na broj učenika, finansiranje, prostor i opremu, nastavno osoblje, odobrenje za korištenje nastavnog plana i programa/kurikuluma, i ostalih pitanja koje odredi ministar obrazovanja.

Srednje škole koje su osnovane kao javne ustanove, finansiraju se iz kantonalnog, gradskog ili općinskog budžeta, kao i iz drugih izvora.

Nadležnost upravljanja u školi je dodijeljena školskom odboru. Ovisno o tome ko je osnivač škole (kanton ili



## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

općina), članove školskog odbora javne škole imenuje vlada kantona ili načelnik općine, na osnovu kriterija i procedure koju određuje ministar obrazovanja.

### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Raspoloživost zanimanja	3,26	3,49	3,57	3,59	3,31	1,79
Kvalitet obrazovanja	3,66	3,11	2,97	3,21	3,17	3,69
Prijevoz učenika	3,01	2,50	2,10	2,33	2,50	1,96

Kada je u pitanju usluga srednjoškolskog obrazovanja, građani su uglavnom zadovoljni raspoloživošću zanimanja i kvalitetom obrazovanja. Izuzetak je Općina Vogošća u kojoj je izraženo izuzetno nezadovoljstvo raspoloživošću zanimanja. Građani u svim općinama su takođe nezadovoljni uslugom prijevoza učenika. Kada je ova usluga u pitanju, nešto je bolja situacija u općini Stari grad, dok je u Vogošći ova usluga ocijenjena vrlo niskom ocjenom.

Prema kantonalnom Zakonu o srednjem obrazovanju<sup>2</sup> Kanton, u saradnji sa Gradom, općinama i drugim zainteresiranim subjektima, obezbjeđuje sredstva za sufinansiranje troškova prijevoza redovnih učenika srednjih škola, kao javnih ustanova, koji stanuju na udaljenosti većoj od dva kilometra od škole koju pohađaju.

Također, u skladu sa ovim zakonom Grad Sarajevo (član 166.) u okviru samoupravnog djelokruga na svom području bira predstavnika u školski i nadzorni odbor, pokreće inicijativu za osnivanje i ukidanje srednjih škola, izrađuje zbirne izvještaje o upisu učenika, radu i uvjetima rada srednjih škola, učestvuje u zadovoljenju materijalnih i prostornih potreba srednjih škola, ostvaruje saradnju sa direktorima i roditeljima učenika srednjih škola, u koordinaciji sa Ministarstvom i srednjim školama uspostavlja saradnju srednjih škola sa srednjim školama u drugim gradovima i inozemstvu, osigurava i pomaže realiziranje javnih, kulturnih i sportskih manifestacija u školama na području Grada, učestvuje u uspostavljanju i realiziranju saradnje škola sa nevladinim i drugim organizacijama.

Općine izvan područja Grada (od interesa za našu analizu općine Ilidža i Vogošća), u okviru samoupravnog djelokruga za škole sa svog područja imaju sve nadležnosti koje ima Grad Sarajevo, a odluke iz samoupravnog djelokruga općina umjesto Gradskog vijeća donosi Općinsko vijeće.

### 2.1.2.5. Biblioteke

Bibliotečka djelatnost se u Kantonu Sarajevo odvija u okviru Javne ustanove Biblioteka grada Sarajeva koja je 2007. godine obilježila značajan jubilej – 60 godina rada i postojanja. Uz manje statusne izmjene uspješno je prošla svoj razvojni put od male rejonske biblioteke do moderne kulturno-obrazovne institucije od posebne

<sup>2</sup> Zakon o srednjem obrazovanju objavljen je u „Službenim novinama Kantona Sarajevo“ broj:23/10.

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

društvene važnosti. Posjeduje vrijedne kolekcije knjiga od kojih se neke ubrajaju u spomenike kulture. Primjenom savremenih tehnologija i uvođenjem programskog servisa COBISS/BiH postignuta je veća brzina pristupa informacijama. Danas Biblioteka spada u red najvećih i najrazvijenijih biblioteka na prostoru Bosne i Hercegovine i ima značajnu ulogu u doprinosu unapređenja obrazovnog nivoa stanovništva i očuvanju kulturne baštine.

U cilju zadovoljenja potreba čitalačke populacije na cijelom prostoru Kantona Sarajevo, kao i dostizanja bibliotečkih normativa i standarda, Biblioteka kontinuirano razvija mrežu pozajmnih odjeljenja. Do sada je oformljeno 16 odjela u okviru kojih se nalaze još i Centralna čitaonica, Dječija čitaonica, Njemačka čitaonica i Američki kutak. Pored rada sa čitaocima svih struktura, u Biblioteci se obavljaju i drugi, Zakonom o bibliotečkoj djelatnosti predviđeni poslovi: sistematsko i organizirano prikupljanje, obnavljanje, čuvanje i stručna obrada bibliotečke građe; formiranje zavičajne zbirke i zaštita stare i rijetke knjige; matična djelatnost; unapređivanje jedinstvenog bibliotečko-informacionog sistema i sl.

Prema Zakonu o bibliotečkoj djelatnosti u Kantonu Sarajevo u članu 26 se kaže: "Javna biblioteka je javna ustanova koju mogu osnovati Kanton, grad i općina sa područja Kantona".

Dakle, ne postoji zakonska prepreka da općine budu osnivači biblioteke i rade na unapređenju kvaliteta sadržaja biblioteka, pod uslovom da zato imaju finansijska sredstva i da je to jedan od prioriteta lokalne zajednice.

Ono što su općine, koje su predmet ove analize, radile u proteklom periodu odnosilo se na unapređenje kvaliteta sadržaja školskih biblioteka, te su za tu namjenu izdvajala budžetska sredstva.

Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Dostupnost biblioteke	3,23	2,90	2,56	2,87	1,86	2,24
Kvalitet sadržaja u okviru biblioteke	3,94	3,10	2,68	2,97	1,78	3,77

Iz gornje tabele evidentno je da su građani Općine Stari grad najzadovoljniji sa obje kategorije ove usluge, a posebno sa kvalitetom sadržaja u okviru biblioteka koji su ocijenili prosječnom ocjenom 3,94. Iz odgovora je, također, evidentno da je najlošija situacija kada je u pitanju ova usluga u Općini Ilidža, gdje su građani obje kategorije ove usluge ocijenili veoma niskim ocjenama. U Općini Vogošća dostupnost biblioteka ocijenjena je kao nezadovoljavajuća, dok je kvalitet sadržaja u okviru biblioteka ocijenjen kao zadovoljavajući.

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

### 2.1.3. Usluge sa kojim građani nisu zadovoljni

Poseban fokus u ovoj analizi usmjeren je upravo na one usluge kojima su građani šest općina Kantona Sarajevo najmanje zadovoljni, s ciljem da se ustanovi koliko su vlasti prepoznale potrebe građana u ovim oblastima s obzirom na aktivnosti koje su preduzele u pravcu rješavanja problema koje su građani naveli kao prioritete. Prije nego što pređemo na analizu usluga po općinama, osvrnućemo se sumarno na usluge koje su građani ocijenili kao nezadovoljavajuće.

#### 2.1.3.1. Zelene površine i parkovi

Zaštita okoliša, odnosno nadležnosti u ovoj oblasti podijeljene su između federalnog i kantonalnog nivoa vlasti. Općina, kao jedinica lokalne samouprave, nema nadležnosti u oblasti zaštite okoliša, niti izvorne, pripadajuće prihode. Međutim općina je ta koja direktno upravlja prostorom i ima izravnu ulogu u realizaciji planskih i programskih aktivnosti, kako nje same tako i drugih subjekata, te u skladu sa zakonom i drugim zakonskim propisima može i treba najviše da utiče na kvalitet života i zaštitu okoliša.

Uređivanje i redovno održavanje zelenih i rekreativnih površina, javnih saobraćajnih površina i drugih javnih površina, nije detaljnije propisano Zakonom o komunalnim djelatnostima niti se tretira Zakonom o komunalnoj čistoći. Održavanje zelenih površina trenutno je uređeno Odlukom o održavanju zelenih i rekreativnih površina iz 1987. godine. Zakon o održavanju čistoće i upravljanju komunalnim otpadom kojim se oblast održavanja čistoće i komunalnog otpada usklađuje sa federalnim propisima i Zakonom o upravljanju otpadom FBiH, nalazi se u fazi nacрта. Komunalna preduzeća djeluju u skladu sa godišnjim programima i planovima održavanja zelenih površina koji se donose u skladu sa prioritetima, tako da postoje određene površine koje nisu obuhvaćene programima i planovima komunalnih preduzeća, te se pretvaraju u nelegalne deponije smeća.

### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Opće stanje zelenih površina i parkova	2,20	2,57	2,57	2,85	1,91	1,83
Održavanje zelenih površina i parkova	2,11	2,75	2,70	3,01	1,85	2,52
Raspoloživost i lokacija sportskih terena	1,62	1,90	1,89	2,62	1,81	2,12
Raspoloživost i lokacija dječijih igrališta	1,69	1,88	2,01	2,56	1,60	1,97
Volonterizam u održavanju zelenih površina i parkova	1,16	1,58	1,48	2,10	1,35	1,88

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama



Pitajući građane šta misle o općem stanju zelenih površina i parkova željeli smo da saznamo koliko su građani zadovoljni sa brojem parkova i zelenih površina na području ovih šest općina. Svjedoci smo da je zelenih površina svaki dan sve manje, a sve više betona i novoizgrađenih legalnih i nelegalnih objekata na prostoru gdje su bile ili trebale biti zelene plohe i parkovi, zbog čega građani i jesu ovu kategoriju ocijenili kao nezadovoljavajuću. Prema riječima Suada Heće, izvršnog direktora Sektora za održavanje zelenih površina i parkova u KJKP Park Sarajevo, na području šest općina koje su predmet našeg istraživanja 1980. godine bilo je 5,3 m<sup>2</sup> zelenih površina po glavi stanovnika, a planirano je da do 2000. godine bude 16,5 m<sup>2</sup> zelenih površina po stanovniku. „Nažalost danas imamo manje od tri kvadratna metra zelenih površina po jednom stanovniku“, kaže gospodin Hećo.

Imajući u vidu da zelene površine i parkovi osim što predstavljaju pluća i ukras svakog grada istovremeno su i zaštita od klizišta, te da odnos prema zelenim površinama i prirodi uopće odraz civilizacijske zrelosti jednog društva, jasno je zašto su građani ovu uslugu ocijenili kao potpuno nezadovoljavajuću.

Preduzeće „Park“ u toku kalendarske godine, između ostalog održava 2.893.552 km<sup>2</sup> travnjaka, 180.153 km<sup>2</sup> površina pod ukrasnim grmljem, 9.755 km<sup>2</sup> pod ružičnjacima, 6.720 zasađenih sezonskim cvijećem, 44.643 km<sup>2</sup> pod živom ogradom, 1.028 komada uličnih žardinjera, 90.518 km<sup>2</sup> vodotoka, 25.677 komada parkovskog alejnog drveća, 155.950 km<sup>2</sup> parkovskih staza i platoa, 2.698 klupa, 669 korpe za otpadke, 9.630 mladih alejnih stabala, novosagrađena dječija igrališta, aleje, šetnice... na području Kantona Sarajevo čije održavanje je predviđeno i realizuje se prema Programu održavanja javnih zelenih površina.

Komunalno preduzeće „Park“ u saradnji sa Fondom za zaštitu okoliša FBiH realizira projekat „Hortikulturno unapređenje javnih zelenih površina u Kantonu Sarajevo“ na području općina Stari grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi grad, Ilidža i Vogošća. Za realizaciju prve faze ovog projekta JKP Park je od Fonda za zaštitu okoliša FBiH dobio 300.000 KM za rekonstrukciju i izgradnju novih 12.750 m<sup>2</sup> zelene površine.

U posljednjih nekoliko godina općine na godišnjem nivou sa komunalnim preduzećima potpisuju sporazume ili ugovore za održavanje ili uređenje javnih površina koje nisu uključene u programe komunalnih preduzeća. Vrijednost sporazuma koje su sarajevske općine ove godine potpisale sa KJKP „Park“ ukazuje na činjenicu da je problem neadekvatnog održavanja zelenih površina prepoznat kao prioritetan i od strane lokalnih vlasti, a što će se moći vidjeti i iz nastavka analize.

Sve gradske općine su u ovoj godini izdvojile velika novčana sredstva, svaka u skladu sa svojim budžetskim ograničenjima, za održavanje zelenih površina i parkova. Spremnost općina da ulažu u ovu oblast nije sporna. Ono što predstavlja prepreku za kvalitetno i kontinuirano osiguranje kvaliteta ovih usluga je problem daljeg održavanja javnih zelenih površina i sportskih terena. Zbog evidentiranog velikog broja slučajeva vandalskog ponašanja i uništavanja tek uređenih zelenih površina, parkova i dječijih igrališta KJKP Park je uradilo analizu - katastar stanja dječijih igrališta koja je pokazala da dječija igrališta kojih je ukupno na području Kantona 135 i koja zauzimaju površinu od 59.324 kvadratnih metara umjesto da budu površine za bezbjednu igru, edukaciju i psihofizički razvoj djece i mladih u više od 50 posto slučajeva upravo to nisu, jer polomljene klackalice, ljuljačke, tobogani, pješčanici u koje nesavjesni građani bacaju sve i svašta, polomljene štafle sa klupa, pobacane korpe za otpadke, predstavljaju opasnost su za najmlađe stanovnike grada.



## 7 Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

Statistika katastra dječijih igrališta po njihovom broju ukazuje da općine ulažu značajne napore kako bi se djeci obezbijedio adekvatan prostor za igru i zabavu, a vodeće u tome su Općina Novi Grad na čijem prostoru postoje 44, zatim slijedi Općina Novo Sarajevo gdje se nalazi ukupno 40 i Općina Centar koja raspolaže sa 27 dječijih igrališta. Na području Ilidže ukupno je 12, sa jednim manje igralištem raspolaže Vogošća, a jedno igralište registrovano je na području Starog Grada.

Analiza KJKP "Parka" obuhvatila je i brojčane pokazatelje pojedinih rekvizita i mobilijara koji se nalaze na dječijim igralištima na području šest općina u Kantonu Sarajevo, a njihovom obradom utvrđeno je da više od polovine tih rekvizita imaju manja ili veća oštećenja. Većina tih oštećenja nije nastala upotrebom rekvizita za igru, nego nasilnim i neprimjerenim odnosom pojedinaca, koji najčešće tokom večernjih sati, ali i tokom dana uništavaju javne površine.

Utvrđeno je da površine za djecu osim konstantnog uništavanja, nisu u određenoj mjeri u skladu sa pojedinim standardima jer primjera radi nisu ograđena adekvatnom ogradom (živa ograda ili druge biljke) koje bi igralište odnosno djecu zaštitila od buke i prašine, da većinu igrališta pješaci koriste kao staze ili puteve do svojih odredišta i slično. Analiza je pokazala i da dječija igrališta nisu samo "dječija", jer tokom dana su i poligoni za izvođenje kućnih ljubimaca u šetnju i na izvršavanje nužde, mjesta za odlaganje smeća i otpadaka, a tokom noći okupljališta narkomana i slično.

### 2.1.3.2. Socijalna zaštita

Nadležne institucije za provođenje zakona koji tretiraju oblast socijalne zaštite i osiguranja u okviru kojeg se reguliše i pitanje prava na socijalnu pomoć u Kantonu Sarajevo su Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice i JU „Kantonalni centar za socijalni rad“ Sarajevo te općinske službe za rad, socijalna pitanja, zdravstvo, izbjegla i raseljena lica koje provode dio zakona iz oblasti zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom. Ministarstva u okviru svojih nadležnosti predlažu donošenje socijalnih politika, zakona koji regulišu ovu oblast kao i donošenje podzakonskih akata te neophodnih pravilnika. Nadležna tijela koja razmatraju prijave, odlučuju i donose rješenja na osnovu toga su centri za socijalni rad.

Socijalna politika koja se realizuje u Kantonu Sarajevo putem resornog ministarstva usmjerena je na osiguranje i stalno poboljšanje socijalne sigurnosti građana Kantona Sarajevo, a posebno osjetljivih kategorija – djece, starih lica bez porodičnog staranja i lica sa invaliditetom.

Svi oblici zaštite utvrđeni zakonskim i podzakonskim aktima realizuju se u ustanovama socijalne zaštite i općinskim organima uprave, te u tom dijelu socijalna politika teži stalnom unapređenju i jačanju ljudskih, materijalnih faktora i prostornih kapaciteta, kao i permanentnoj edukaciji kadrova uposlenih u oblasti socijalne zaštite.

Aktivnosti Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice usmjerene su na provođenje izmjena i dopuna federalnih i kantonalnih propisa iz oblasti socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, kontinuiranu reviziju iz oblasti zaštite civilnih žrtava rata, posebnu brigu o socijalno ugroženim kategorijama stanovništva, na izgradnju, adaptaciju i sanaciju objekata socijalne zaštite i druge

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama



aktivnosti, a u cilju podizanja kvaliteta na pružanju usluga korisnicima i permanentnog poboljšanja dostignutog nivoa zaštite u oblasti socijalne politike.

Socijalna i zdravstvena zaštita spadaju u nadležnost općinskih službi čiji se djelokrug odnosi na provođenje prvostepenog upravnog postupka, a vezano za ostvarivanje prava na dječiji dodatak, jednokratnu novčanu pomoć za opremu novorođenog djeteta, pomoć u prehrani za majke dojilje, status civilne žrtve rata, status člana porodice civilne žrtve rata, zdravstvenu zaštitu, subvencioniranje troškova obdaništa za djecu predškolskog uzrasta, novčane naknade majkama porodiljama koje su u radnom odnosu, novčane pomoći za majke porodilje koje nisu u radnom odnosu, jednokratne novčane pomoći socijalno ugroženom stanovništvu i statusa raseljenih lica i izbjeglica.

Suština Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom Federacije BiH i Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom Kantona Sarajevo i podzakonskih akata, je ostvarivanje načela socijalne sigurnosti građana. Korisnici socijalne zaštite u smislu navedenih Zakona i podzakonskih akata su lica koja se nalaze u stanju socijalne potrebe, a svrstana su u slijedeće kategorije:

- Djeca bez roditeljskog staranja,
- Osobe sa invaliditetom i osobe ometene u fizičkom i psihičkom razvoju,
- Djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama,
- Vaspitno zanemarena djeca,
- Vaspitno zapuštena djeca,
- Materijalno neobezbjeđene i za rad nesposobne osobe,
- Stare osobe bez porodičnog staranja,
- Osobe sa društveno negativnim ponašanjem,
- Osobe, odnosno porodice u stanju socijalne potrebe kojima je usljed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite,
- Osobe i porodice koje bi svoju socijalnu sigurnost trebale ostvariti od primanja u skladu sa članom 8. Kantonalnog zakona, a ta primanja nisu dovoljna za podmirenje njihovih životnih potreba,
- Osobe izložene zlostavljanju i nasilju u porodici,
- Izbjeglice i azilanti.

## 7 Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Dostupnost	1,93	2,67	2,43	2,80	2,49	2,80
Pravednost	1,70	2,55	2,11	2,37	2,22	2,67

Rezultati istraživanja su pokazali da su građani svih općina generalno nezadovoljni ovom uslugom i to sa obje njene kategorije. Uslugom socijalne zaštite su najmanje zadovoljni građani u općini Stari grad. Budući da su građani u anketi izrazili nezadovoljstvo sa oba segmenta ove usluge, postavlja se pitanje koji su razlozi zbog kojih su građani naveli tako niske ocjene za ovu uslugu.

Iz izvještaja JU Centar za socijalni rad za proteklu godinu, evidentno je da samo neznatan procenat građana nije ostvario pravo na socijalnu zaštitu u svim kategorijama. Razlog tome je što nisu dostavili dokaz o ispunjavanju kriterija za dodjelu socijalne pomoći.

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

TABELARNI PREGLED KORISNIKA SOCIJALNE ZAŠTITE PO KATEGORIJAMA U  
SLUŽBAMA SOCIJALNE ZAŠTITE OPĆINA, ZA 2012. GODINU

Tabela 1

R.Br.	Kategorija	Službe socijalne zaštite u općinama																	
		Novi grad		Novo Sarajevo		Centar		Stari grad		Ilidža		Hadžići		Vogošća		Ilijaš		Ukupno	
		Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012
1.	Djeca bez roditeljskog staranja	103	113	33	28	40	45	33	32	32	28	20	15	22	19	25	24	308	304
2.	Osobe sa invaliditetom i osobe ometene u fizičkom i psihičkom razvoju	2900	2636	1800	1528	1365	1169	1150	1060	1447	1347	580	576	560	603	520	464	10322	9383
3.	Djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama	220	286	340	67	30	59	410	386	40	34	25	76	38	20	60	92	1163	1020
4.	Vaspitno zanemarena djeca	98	116	55	24	85	56	65	44	147	49	55	22	30	22	8	8	543	341
5.	Vaspitno zapuštena djeca	108	128	50	15	56	53	30	20	50	86	18	18	40	35	10	21	362	376
6.	Materijalno neobezbjeđene i za rad nesposobne osobe	165	142	80	79	95	77	66	56	90	84	12	11	40	33	55	47	603	529
7.	Stare osobe bez porodičnog staranja	460	501	250	274	190	360	240	248	595	601	510	520	285	270	310	314	2840	3088
8.	Osobe sa društveno negativnim ponašanjem	10	4	22	27	9	0	5	7	6	3	4	2	15	26	3	2	74	71
9.	Lica i porodice u stanju socijalne potrebe kojima je usljed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik zaštite	3540	3310	2010	1935	1350	1355	1570	1618	1490	1683	480	762	910	942	750	980	12100	12585
10.	Lica i porodice koji nemaju dovoljno prihoda za podmirenje osnovnih životnih potreba	510	482	290	290	230	184	260	234	340	324	140	145	75	78	430	401	2275	2138
11.	Osobe izložene zlostavljanju i nasilju u porodici	770	608	265	292	346	221	180	243	35	33	16	30	50	60	95	67	1757	1554
12.	UKUPNO	8884	8326	5195	4559	3796	3579	4009	3948	4272	4272	1860	2177	2065	2108	2266	2420	32347	31389

8

Prema izvještaju Centara civilnih inicijativa, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo je u procentu od 100% realiziralo zacrtane programske aktivnosti u prvom polugodištu ove godine. U toku navedenog perioda pripremljeni su slijedeći dokumenti: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom, Zakon o dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba u Kantonu Sarajevo, Zakon o pravima lica koja se iz Kantona Sarajevo vraćaju u mjesta prijeratnog prebivališta, Uredba o dopuni Uredbe o regulisnju troškova dženaze/sahrane/ukopa, Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o priznavanju prava na topli obrok u javnim kuhinjama Kantona Sarajevo, Pravilnik o učešću u troškovima smještaja korisnika smještenih u ustanove socijalne zaštite i srodnika obaveznih na izdržavanje, Pravilnik o proceduri izbora i imenovanja direktora javnih ustanova iz oblasti socijalne zaštite Pravilnik o proceduri izbora i imenovanja direktora JU „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“, te niz informacija koje su imale za cilj uređenje određenih pitanja iz oblasti rada, socijalne politike i zaštite raseljenih lica i izbjeglica.

# Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

## TABELARNI PREGLED OBLIKA, MJERA I USLUGA SOCIJALNE ZAŠTITE, PO SLUŽBAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZA 2012. GODINU

Tabela 2

Red. broj	OBlici, MJERE I USLUGE	SLUŽBE SOCIJALNE ZAŠTITE U OPĆINAMA																	
		Novi grad		Novo Sarajevo		Centar		Stari grad		Ilidža		Hadžići		Vogošća		Ilijaš		Ukupno	
		Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012	Plan 2012	Ostvareno 2012
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
I	Smještaj u drugu porodicu	27	30	15	13	12	20	8	6	19	10	12	10	9	9	12	5	114	103
II	Smještaj u dom za stara lica	12	8	11	10	12	7	8	6	17	20	2	2	2	2	2	2	66	57
III	Smještaj u druge ustanove socijalne zaštite	214	229	130	114	135	133	107	105	102	105	45	37	40	38	54	53	827	814
1.	Stalna novčana pomoć	144	138	85	72	90	77	90	81	105	84	17	19	22	19	50	47	603	537
2.	Novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe	570	628	320	432	287	356	285	278	690	743	440	437	340	346	310	339	3242	3559
3.	Novčana naknada za vrijeme čekanja na zaposlenje	180	181	68	65	66	66	47	42	70	65	30	23	34	29	45	34	540	505
4.	Jednokratne novčane pomoći	830	907	660	710	325	341	510	715	385	409	350	368	280	332	610	652	3950	4434
5.	Izuzetne novčane pomoći	180	193	25	39	20	16	35	54	15	14	8	1	12	14	80	92	375	423
6.	Porodični smještaj	10	8	11	15	12	10	6	2	18	10	4	6	2	2	3	1	66	54
IV	NOVČANE POMOĆI (1+2+3+4+5+6)	1914	2055	1169	1333	800	866	973	1172	1283	1325	849	854	690	742	1098	1165	8776	9512

Red. broj	OBlici, MJERE I USLUGE	SLUŽBE SOCIJALNE ZAŠTITE U OPĆINAMA																	
		Novi grad		Novo Sarajevo		Centar		Stari grad		Ilidža		Hadžići		Vogošća		Ilijaš		Ukupno	
		Plan 2012	Ostvareno o 2012	Plan 2012	Ostvareno o 2012	Plan 2012	Ostvareno o 2012	Plan 2012	Ostvareno o 2012	Plan 2012	Ostvareno o 2012	Plan 2012	Ostvareno o 2012	Plan 2012	Ostvareno o 2012	Plan 2012	Ostvareno o 2012	Plan 2012	Ostvareno o 2012
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
V	Subvencionir anje troškova dženazesahrane	35	27	20	14	20	15	18	21	12	11	5	6	7	0	12	4	129	98
VI	Regulisanje prava subvencionir anja troškova grijanja	530	482	285	290	220	184	246	234	380	324	140	145	65	78	406	401	2272	2138
VII	Regulisanje prava na zdravstvenu zaštitu	165	162	90	81	145	111	116	105	110	117	40	31	30	29	70	66	766	702
VIII	Mjere uključ.(škola, specijalna škola, rehabilit.)	5	6	5	7	4	2	3	4	6	5	3	4	3	2	3	5	32	35
1.	Pomoć u saniranju poremećenih porodičnih i bračnih odnosa	980	1130	315	622	450	636	435	695	320	684	75	237	90	225	125	265	2790	4494
2.	Obezbeđenje njege i pomoću u stanu	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2
3.	Ostale usluge soc. i dr. stručnog rada	33740	33185	18560	18960	15660	15636	13480	13580	16620	16815	10085	10185	10010	10018	11216	10916	129371	129295
4.	Regulisanje toplog obroka u javnim kuhinjama	2100	1994	1250	1109	910	851	780	871	1050	1107	25	87	210	183	80	78	6405	6280
IX	USLUGE SOC. RADA (1+2+3+4)	36823	36311	20125	20691	17020	17123	14695	15146	17990	18606	10185	10509	10310	10426	11421	11259	138569	140071
	UKUPNO I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX	39725	39310	21850	22553	18368	18461	16174	16799	19919	20523	11281	11598	11156	11326	13078	12960	151551	153530



## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

Ono što predstavlja prepreku za pravednu raspodjelu socijalne zaštite, jeste nedostatak adekvatnog praćenja evidencije njenih korisnika na nivou Kantona, što ostavlja prostor za zloupotrebu ovog prava (korištenje ovog prava u više općina itd.) Prema informacijama iz Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, uskoro se može očekivati uvođenje software-a kojim će se onemogućiti zloupotrebe prava na korištenje socijalne zaštite. Na Skupštini Kantona Sarajevo pokrenuta je inicijativa za izradu vodiča za socijalne usluge koji će građanima omogućiti bolji uvid u načine na koji mogu ostvariti svoja prava iz oblasti socijalne zaštite.

### 2.1.3.3. Javni prijevoz

Usluga sa kojom su građani svih općina u Kantonu Sarajevo (u kojima je vršeno istraživanje), najmanje zadovoljni je usluga javnog prijevoza koju pruža Kantonalno javno komunalno preduzeće GRAS. Ovo preduzeće već godinama posluje sa gubicima, te se nije moglo očekivati poboljšanje usluga javnog prijevoza koje ono pruža.

#### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Kvalitet javnog prijevoza	1,72	1,82	2,06	2,03	2,10	2,51
Pozdanost	1,58	1,69	1,92	1,84	1,93	2,46
Periodičnost	1,61	1,84	2,21	2,05	2,05	2,46
Dostupnost stajališta	2,97	3,25	3,39	3,25	3,19	3,82
Javni prijevoz u večernjim satima	1,57	1,88	2,13	2,09	2,30	1,94
Cijena javnog prijevoza	2,00	2,29	2,22	2,22	2,08	3,03

Prema relevantnim podacima Ministarstva saobraćaja KS, u voznom parku GRAS-a od 93 donirana vozila samo su 33 tehnički ispravna. Od 18 tramvaja koja su dobijena na poklon tehnički je ispravno sedam, od 57 autobusa samo 19 je tehnički ispravno, a od 16 doniranih minibusu ispravno je tehnički sedam, a u voznom stanju su i dva donirana trolejbusa. U saobraćaju su dnevno u opticaju 144 vozila od kojih 47 tramvaja, 21 trolejbus, 50 autobusa i 26 minibusu. Uzimajući u obzir broj vozila koja stoje ovom preduzeću na raspolaganju, broj potrebnih radnika se procjenjuje na 600 (prema riječima ministra saobraćaja), a, do septembra 2013. godine bilo je zaposleno 1.750 radnika. Budući da sistematizacija u ovom preduzeću nije rađena od 2000. godine, a evidentan je višak radne snage, ovom preduzeću u narednom periodu predstoji izrada prijedloga pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, te izrada programa zbrinjavanja eventualnog viška zaposlenika.

## 7 Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

Građani sarajevskih općina su u posljednjih nekoliko godina često bili izloženi različitim neugodnostima prilikom korištenja javnog prijevoza, usljed mnogobrojnih kvarova vozila, zastoja u saobraćaju uzrokovanih kvarovima, te povremenih obustava rada zbog općeg nezadovoljstva radnika ovog preduzeća. Da građani ne bi i dalje trpili zbog vrlo lošeg funkcioniranja javnog prijevoza, Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo, postupajući po Zaključku Vlade KS od 28. juna 2013. godine, donijelo je Rješenje o registraciji autobuskih kantonalnih linija koje su trebali da poštuju prijevoznici KJKP "GRAS" Sarajevo i Centrotrans-Eurolines Sarajevo. Međutim, Rješenje još nije počelo da se primjenjuje zbog žalbe koje je uložilo preduzeće GRAS, te zbog nemogućnosti primjene jedinstvenog sistema naplate, budući da nije definiran i uspostavljen jedinstveni saobraćajni sistem i nije obezbijedena odgovarajuća zaštita sistema karata niti kontrola emisije i validnosti vozničkih karata.

Kao jedno od mogućih rješenja krize u vezi sa Kantonalnim javnim komunalnim preduzećem GRAS, je primjena dobre prakse iz Istanbula. Iako bi se donacijom vozila iz Turske popravila situacija sa javnim prijevozom, unutrašnja reorganizacija preduzeća je neminovna. Ministar saobraćaja Kantona Sarajevo Jusuf Bubić je predložio stečaj kao oblik reorganizacije uz pomoć koje je moguće efikasno i brzo riješiti unutrašnju organizaciju preduzeća. Ukoliko se ovaj problem ne riješi na vrijeme on će se samo produbljivati. Ministarstvo saobraćaja je dalo prijedlog za pokretanje stečajne procedure koji treba prihvatiti Vlada KS-a, a potom i Skupština KS-a. Radnicima u GRAS-u već tri ili četiri godine se isplaćuju plaće, ali se ne uplaćuju doprinosi što je protuzakonito, a za to vrijeme stižu opomene od Ministarstva finansija i Porezne uprave o dugovanju preduzeća oko 70 miliona KM za doprinose.

Prema podacima kojima raspolaže Ministarstvo saobraćaja Kantona Sarajevo, akumulirani gubitak, zaključno s 2012. godinom, u GRAS-u je bio 135 miliona KM. Gubitak preduzeća povećava se za dva ili 2,5 miliona KM svakoga mjeseca. Zvaničan podatak o gubitku preduzeća znat će se izradom bilansa za 2013. godinu, ali se procjenjuje da će biti oko 160 miliona KM. Mjesečni troškovi preduzeća su šest miliona KM, a prihodi od 3,5 do četiri miliona KM i nema izgleda da preduzeće napravi manji gubitak od dva miliona KM mjesečno.

U preduzeću radi 1.740 radnika odnosno, kako ministar kaže, toliko ih je na platnoj listi, a toliko radnika nikada nije trebalo u GRAS-u.

Preko turskog odjela za saradnju između BiH i Turske, pokrenuta je inicijativa za uspostavljanje saradnje sa predstavnicima iz Istanbula s ciljem rješavanja problema u GRAS-u i organizacije javnog gradskog prevoza. Za normalno funkcioniranje prijevoza potrebno je obezbijediti 350 novih autobusa, a ova vozila koja sada koristi GRAS bi ostala u rezervi u slučaju kvarova, jer preduzeće ima 140 vozila od kojih je većina neispravna.

U slučaju da se uspije obezbijediti 350 autobusa, onda broj radnika u GRAS-u ne bi smio biti veći od 1.050.

Zastupnici u Skupštini Kantona Sarajevo razmatrali su 27.11.2013. godine, Prijedlog zakona o javnom prijevozu putnika u Kantonu Sarajevo koji tretira način organizacije javnog prijevoza, metodologiju izbora operatora, te uvjete koje mora ispunjavati operator. Ovim zakonom se uređuju pravila za potrebnu infrastrukturu, obaveze korisnika prijevoza, ovlaštenja, nadzor te kaznene odredbe. Uz zakon, koji je Vlada KS-a uputila u skupštinsku proceduru, Vlada je donijela i zaključak prema kojim se, nakon usvajanja ovog zakona utvrđuje obaveza usklađivanja ostale zakonske legislative vezane za ovu oblast, sa spomenutim Zakonom.

## Zbirni pregled zadovoljstva građana šest općina Kantona Sarajevo javnim uslugama

Ministar saobraćaja KS Jusuf Bubica upoznao je zastupnike sa Prijedlogom zakona kojim bi se po prvi put trebala regulirati oblast gradskog prijevoza u cilju poboljšanja usluge za građane. Zastupnici su tokom rasprave isticali da bi ovim zakonom mogao u pitanje doći opstanak Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća "Gradski saobraćaj – GRAS", dok su drugi pozivali da se zakon usvoji posebno zbog činjenice da neki dijelovi Kantona već mjesecima nemaju prijevoz.

Rečeno je i da bi trebalo napraviti korake ka "ozdravljenju" preduzeća GRAS, pa tek onda donijeti zakon, a sve u cilju otvaranja mogućnosti da i ovo kantonalno preduzeće učestvuje na tenderima za autobuske i minibuske linije, jer je zakonom predviđeno da se za godinu dana raspišu tenderi za ove linije u Kantonu Sarajevo.

I pored činjenice da građani imaju pravo na kvalitetan, pouzdan i redovan prijevoz, a koji sada evidentno nemaju jer je u funkciji samo 40% potrebnih vozila, zastupnici nisu glasali za ovaj zakon koji je bio u potpunosti u interesu građana.

### 2.1.3.4. Lokalne ulice i putevi

Odlukom o utvrđivanju lokalnih cesta na području Kantona Sarajevo (Sl. novine Kantona Sarajevo br. 17/05) definisane su lokalne ceste koje su u nadležnosti Ministarstva saobraćaja - Direkcije za puteve Kantona Sarajevo, dok su Odlukom o utvrđivanju lokalnih cesta od interesa za Općine na području Kantona Sarajevo (Sl. novine Kantona Sarajevo br. 17/05) definisane lokalne ceste koje su u nadležnosti pojedinih općina.

#### Prosječne ocjene po kategorijama i općinama

Kategorije/Općine	Stari grad	Centar	Novo Sarajevo	Novi grad	Ilidža	Vogošća
Stanje lokalnih ulica i puteva i signalizacija	2,50	2,88	2,66	2,59	2,56	2,85
Održavanje ulica i puteva	2,38	2,71	2,61	2,59	2,24	2,76
Zimsko održavanje ulica i puteva	2,38	2,52	2,64	2,58	2,08	3,02
Održavanje horizontalne i vertikalne signalizacije	2,86	2,95	3,14	3,20	2,08	2,86

Građani svih općina Kantona Sarajevo u kojima je provedeno istraživanje izrazili su nezadovoljstvo svim kategorijama usluge održavanja lokalnih ulica i puteva.

Koliko je koja od općina uzela u obzir mišljenje građana i radila na unapređenju ove usluge moći će se vidjeti iz nastavka analize i monitoringa rada svake od navedenih šest općina.

## 7 Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo

### 1.1. Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo

#### 1.1.1. Uvod

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku Općina Stari grad Sarajevo nalazi se na nadmorskoj visini od 541 metra i ima površinu 51,4 km<sup>2</sup>. Na teritoriji Općine živi oko 42.509 stanovnika. U sklopu Općine organizirano je 16 mjesnih zajednica.

U periodu od 2009. do 2012. godine Općina Stari grad je realizovala oko 300 projekata u vrijednosti od oko 26,8 miliona KM, s ciljem stvaranja što ugodnijeg ambijenta za život svojih građana. Realizovani su komunalni i infrastrukturni projekti, te projekti iz oblasti kulturno-historijskog naslijeđa, obrazovanja, zdravstvene, socijalne i boračke zaštite i drugih oblasti.

U 2013. godini uslovi za razvoj su bili nešto nepovoljniji u odnosu na proteklu godinu što je posljedica globalne ekonomske krize prisutne u svim sferama života i rada. Općina Stari grad je nastavila sa radom na poslovima i projektima koji su započeti u prethodnoj godini i uporedo je započela nove projekte i aktivnosti u oblastima u kojima je propisana nadležnost općine kao jedinice lokalne samouprave, odnosno u kojima je izražen pravni interes općine.

Programske aktivnosti Općinskog načelnika u 2013. godini, uglavnom imaju razvojni karakter, s težištem na infrastrukturne i druge projekte, u okvirima i granicama u kojima je realno i moguća realizacija ovih projekata.

Budžet se donosi u skladu sa Zakonom, uvažavajući principe participativnog demokratskog procesa donošenja odluka. Građanima je omogućeno da u procesu javne rasprave daju svoje prijedloge i sugestije, koje su velikim dijelom uzete u obzir prilikom izrade budžeta za 2013. godinu. Budžet za 2013. godinu iznosio je 19.212.000,00 KM, nešto više nego u protekloj 2012. godini kada je iznosio 17.528.000,00 KM.

Istraživanje zadovoljstva građana uslugama lokalnih vlasti koje je provedeno u aprilu 2012. godine pokazalo je da su građani/ke općine Stari grad Sarajevo, i pored nejasne podjele nadležnosti između općina, Grada i Kantona Sarajevo, najzadovoljniji kvalitetom usluga vodovoda i kanalizacije (prosječna ocjena 4,07), primarne zdravstvene zaštite (prosječna ocjena 4,12), interneta (prosječna ocjena 4,57), javne rasvjete (prosječna ocjena 4,65) i osnovnog obrazovanja (prosječna ocjena 4,14), što su najbolje ocjene koje su građani dali za ove usluge u svih 25 općina u kojima je rađeno istraživanje. Naime, kada je u pitanju subjektivno zadovoljstvo građana kvalitetom ovih pet usluga Općina Stari grad Sarajevo nalazi se na prvom mjestu. Istovremeno, sa prosječnom ocjenom 4,04 za usluge šalter sale Općina Stari grad nalazi se na četvrtom mjestu, sa prosječnom ocjenom 3,59 za usluge biblioteka na drugom mjestu, te sa prosječnom ocjenom 3,12 za predškolsko obrazovanje na petom mjestu.

## Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo



### 1.1.2. Usluge sa kojima su građani/ke najmanje zadovoljni – analiza subjektivnih i objektivnih pokazatelja

Građani su u anketi provedenoj u aprilu 2012. godine izrazili nezadovoljstvo uslugama zelenih površina, javnog prijevoza, održavanja groblja, uslugama socijalne zaštite, održavanja lokalnih ulica i puteva, te komunalnom higijenom.

Za uslugu socijalne zaštite građani općine Stari grad su dali prosječnu ocjenu 1,82, što je najlošija prosječna ocjena koju su građani svih 25 općina dali za ovu uslugu. Inače, ovo je jedna od četiri usluge sa kojom su građani ovih općina generalno najmanje zadovoljni.

#### 1.1.2.1. Zelene površine i parkovi



Građani općine Stari grad su generalno nezadovoljni uslugom zelenih površina i parkova, a najkritičniji su u ocjenjivanju bili prema sebi samima, obzirom da je najlošije ocijenjen volonterizam u održavanju zelenih površina i parkova. Druga najlošije ocijenjena kategorija unutar usluge zelene površine i parkovi je raspoloživost i održavanje sportskih terena, te raspoloživost i lokacija dječijih igrališta.

Iz odgovora koje su građani ponudili u anketi o zadovoljstvu stanjem zelenih površina i parkova, evidentno je da je ovu uslugu, i pored nпора koji su uloženi u tom pravcu u proteklom periodu, potrebno dalje unapređivati. Uzimajući u obzir rezultate ankete, kao i brojne prijedloge i sugestije koje su građani uputili u toku javne rasprave o budžetu za 2013. godinu, za unapređenje ove usluge obezbijeđena su znatna sredstva.



## Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo

### Sredstva iz budžeta za zelene površine

Uređenje zelenih površina	Budžet 2012.	Budžet 2013.
Hortikulturno uređenje Starog Grada	17.099 KM	10.000 KM
Hortikulturno uređenje parka Mustaj pašin mejdan nastavak projekta (park kod Slovenske ambasade )		25.000 KM
Projekti iz oblasti ekologije i zaštite čovjekove okoline	20.000 KM	20.000 KM
Grant za pošumljavanje	7.000 KM	10.000 KM
Nabavka specijalnog vozila za održavanje zelenih površina oko puteva iz sredstava CZ		80.000 KM
Uređenje javnih površina (potkresivanje grmlja i stabala uz ceste, ulični mobilijar i sl. )		25.000 KM
Uređenje igrališta Iza gaja		70.000 KM
Uređenje javnih površina u Aleji ambasadora	15.000 KM	
Uređenje aleje ambasadora ( video nadzor, zidovi, ploče)		42.000 KM
Uređenja sportskog igrališta OŠ Vrhbosna sa postavljanjem trave	56.000 KM	
Konzervacija arheološkog lokaliteta AT Mjedan	16.400 KM	
Opremanje dječijeg igrališta u MZ "Medrese"	15.500 KM	
Sportske plohe: Medrese, Mjedenaica		50.000,00 KM
Ukupno	146.999 KM	332.000 KM

#### *Hortikulturno uređenje i održavanje zelenih površina*

Ove godine je završena druga faza projekta "Hortikulturno unapređenje javnih zelenih površina KS (ozelenjavanje šest općina KS) u funkciji zdravijeg i ugodnijeg ambijenta življenja i rada, u skladu sa standardima ISO 14001". Radilo se o projektu koji se realizovao u dvije faze, a podrazumijevao je hortikulturno uređenje šetnice Dariva. Prva faza podrazumijevala je uređenje i sadnju 50 sadnica javora i jasena i 20 srebrenih jela na području Darive, a druga faza uređenje 2.500 m<sup>2</sup> zelene površine. Projekat je finansirao Fond za zaštitu okoliša FBiH, izvođač radova je bila firma KJKP "Park", a nadzor je vršila Općina Stari Grad Sarajevo. Projekat je koštao 32.385,77 KM.

Na području Općine Stari Grad uređene su zelene površine na lokacijama Mustaj pašin mejdan I i II, At mejdan, Osmangazi-Bursa sebilj i centralni dio Trga oslobođenja - Alije Izetbegovića. U sklopu projekta, na dijelu Mustaj pašinog mejdana I, kod Šehercerhajine ćuprije urađeno je čišćenje suhog i oštećenog grmlja, rekonstruisan je travnjak i postavljana nova trava. Posađeno je ukrasno grmlje, te dislocirane postojeće klupe i ugrađene nove gusane klupe. Na dijelu Mustaj pašinog mejdana II, preko puta Ambasade Republike Slovenije, uređen je dio površine uz novu stazu. Urađeno je mašinsko prekopavanje i posađena

## Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo



trava. U parku At mejdan postavljene su nove gusane klupe.

U okviru hortikulturnog uređenja centralnog dijela Trga oslobođenja - Alije Izetbegovića izvršena je mehanička obrada tla, prekopavanje terena, postavljanje travnjaka, vađenje i izmiještanje postojećih ruža, te sadnja novih. Pored toga, zasađeno je 423 komada šimšira, 20 sadnica crvenih ruža, 40 bijelih ruža i 150 sadnica sezonskog cvijeća. Za ovaj projekat Općina Stari Grad izdvojila je oko 6.800 KM, a izvođač radova je "Nova gradnja" iz Sarajeva.

Projekat hortikulturnog uređenja Bašçaršije, pod nazivom "Bašçaršija u cvijeću" ozvaničen je 13. maja, 2013. godine, simboličnim postavljanjem saksija u Gazi Husrev-begovoj ulici. U okviru projekta "Bašçaršija u cvijeću" postavljena je 31 viseća i fiksna žardinjera, te 16 žardinjera na stubićima koji sprječavaju prolazak vozila na Bašçaršiju. U žardinjere su postavljene saksije sa sezonskim cvijećem Bacopa sutera. Uređenjem su obuhvaćene ulice Gazi Husrev-begova (Zlatarska ulica), Sarači i prostor oko Sebilja na Bašçaršiji. Oko jablanova kod Sebilja izvršena je dopuna sa plodnom zemljom, sadnja šimšira i bijele rizle. Projekat je provodila Služba za privredu Općine Stari Grad Sarajevo koja je, u dogovoru sa proizvođačem žardinjera, obišla teren i utvrdila na kojim mjestima u pomenutim ulicama, odnosno kod kojih radnji, bi bilo i estetski i praktično najbolje postaviti viseće i fiksne žardinjere, kao i one na stubićima.

Projekat "Park šume prijateljstva" na lokalitetu Grdonj (Općina Stari grad Sarajevo), nastao je kao plod saradnje između Udruženja inženjera i tehničara šumarstva FBiH (UŠIT) i Generalne direkcije za šumarstvo Republike Turske. Eksperti iz Turske, u saradnji sa stručnjacima KJP "Sarajevo- šume", Uprave za šumarstvo KS i Udruženja inženjera i tehničara šumarstva FBiH, iste godine su posjetili predviđeni lokalitet za Park šuma na Grdonju (područje Općine Stari grad Sarajevo), nakon čega je u Generalnoj direkciji "Turskih šuma" u Ankari urađen idejni projekat. Općina je obezbijedila urbanističku saglasnost a u toku je dopuna projekta, odnosno usklađivanje zahtjeva navedenih u Rješenju građevinske dozvole, nakon čega će se pristupiti realizaciji projekta. Park šume prijateljstva na Grdonju zauzima površinu od cca 6 kvadratnih kilometara. Ovaj lokalitet ima poseban značaj jer je na njemu 1939/40. godine postavljena Ogledna šumsko-meliorativna stanica na kojoj je izučavao prof. Dimitrije Afanasijev koji je i zasađio postojeću dendrofloru, odnosno brzorastuće ili ekspresne alohtone vrste (unešene biljke u prostor). Postojeća dendroflora će biti popisana na jednom od panoa na ulazu u park, na bosanskom i latinskom jeziku.

Nove sadnice bora i smreke posađene su na Golom brdu/Saviću brdu u Mjesnoj zajednici Mošćanica. Ukupno 500 novih sadnica posadilo je 220 učenika starogradskih osnovnih škola "Vrhbosna", "Hamdija Kreševljaković" i "Mula Mustafa Bašeskija". Akciju pošumljavanja Golog brda/Savića brda u saradnji sa preduzećem "Sarajevo šume" organizovao je Savjet Mjesne zajednice Mošćanica povodom obilježavanja Dana planete Zemlje.

Aleja Ambasadora je projekat koji je pokrenut 2002. godine kada je šetnicom duž rijeke Miljacke izgrađen zid u dužini od 700 metara, nad kojim su sađene lipe. On je specifičan po tome što nije projekat koji je moguće završiti, nego kontinuirano traje i cilj mu je ponuditi građanima čist i nenarušen prirodni ambijent uz tok Miljacke, prostor ugodan za odmor i rekreaciju. U godinama koje su uslijedile dužina zida se povećavala, kao i broj zasađenih lipa, tako da je taj broj u ovoj godini (2013.) 117. Radi se o projektu u kojem ambasadori akreditirani u BiH, kao i visoki zvaničnici međunarodnih organizacija, dobiju šansu da posade po jednu "svoju" lipu u Aleji

## 7 Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo

ambasadora, na lokalitetu Bentbaša-Dariva-Kozja ćuprija. Ispred svake zasađene lipje nalazi se kamena ploča sa nazivom države ili međunarodne organizacije, te imenom i prezimenom ambasadora, odnosno zvaničnika koji je zasađio. Nakon sadnje, učesnicima projekta uručuju se certifikati koji će ih zauvijek podsjećati na taj čin, a u isto vrijeme su i pozivnica da nakon isteka mandata u našoj zemlji ponovo posjete Općinu Stari Grad i Grad Sarajevo.



Prvu lipu je posadio je tadašnji Visoki predstavnik u BiH Wolfgang Petrič, a drugu Žak Pol Klajn. Veliki broj zasađenih lipa morao je biti zamijenjen jer su vandali iščupali sadnice, polomili ploče sa imenima ambasadora, išarali ih sprejevima, uništili klupe, razbili rasvjetu. Ovo je problem sa kojim se Općina Stari Grad svakodnevno suočava. Na održavanju Aleje Ambasadora rade uposlenici firme AMEK d.o.o. koja je u vlasništvu Udruženja RVI i koji su zaduženi za čišćenje, košenje trave i sječu šiblja. Nažalost, oni ne mogu uticati na ovakve stvari, kao što ne može ni Općina. Općina konstantno ulaže sredstva u održavanje Aleje ambasadora, te nadoknađuje nastalu štetu. U perspektivi je izgradnja fudbalskog igrališta sa umjetnom travom koje bi bilo osposobljeno za korištenje i tokom zimskog perioda, te dva odbojkaška igrališta, kao i osposobljavanje za rad kupališta "Bazeni".

Prema mišljenju Suada Heće, izvršnog direktora KJKP Park, u osmišljavanje izgleda i sadržaja Aleje ambasadora kao i u njeno redovno održavanje treba uključiti struku. „Od uređenja samog korita rijeke Miljacke i cijele

## Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo



šetnice, obezbjeđenja dodatnih sadržaja, te zaštite Aleje od štete koju svakodnevno pruzrokuju vandali, treba uključiti stručnjake iz ovih oblasti", kaže gospodin Hećo. Za ovo su potrebna sredstva, što se prema njegovom mišljenju može riješiti kroz naplaćivanje ulaznice za posjetioce ovog šetališta. „Veoma je važno da zvaničnici drugih zemalja ne ponesu kući ružnu sliku o nama, te da u svijetu ne budemo predstavljeni kao divljaci“, kaže gospodin Hećo.

### *Sportske plohe, igrališta i tereni*

Općina Stari grad je, kao supotpisnik "Memoranduma o razumijevanju za razvoj biciklističkog turizma na planinama Bjelašnica, Igman, Jahorina i Trebević", izdvojila sredstva u iznosu od 2.500 KM za finansiranje zajedničkih aktivnosti i realizaciju staza na području općina uključenih u projekat.

Općina je izdvojila 150.000 KM za izgradnju novog sportskog terena za mali nogomet, na lokalitetu Iza gaja, u Mjesnoj zajednici Hrid – Jarčedoli. Radovi će se izvoditi u dvije faze.

U ovogodišnjem budžetu predviđeno je 76.759 KM za prvu fazu izgradnje, odnosno za zemljane radove zaključno s tamponiranjem. Ako bi se uključili i drugi nivoi vlasti igralište bi moglo biti završeno ove godine. Predviđena je i izgradnja igrališta kod Zavoda "Mjedonica" za djecu s posebnim potrebama. Radove finansira Općina Stari grad, a izvođač je firma "Bosman".

Sanirano je i uređeno sportsko igralište u ulici Močila u Mjesnoj zajednici Hrid – Jarčedoli. U sklopu sanacije zamijenjeni su koševi, popravljena željezna ograda, kao i 11 klupa koje se nalaze pored igrališta uz biciklističku stazu. Pored uređenja i popravke igrališta, očišćen je otpad i pokošena trava oko cijelog terena. Ove aktivnosti sa oko 1.200 KM finansirala je Općina Stari grad, a izvođač radova je bila firma "Hise A&A" iz Sarajeva".

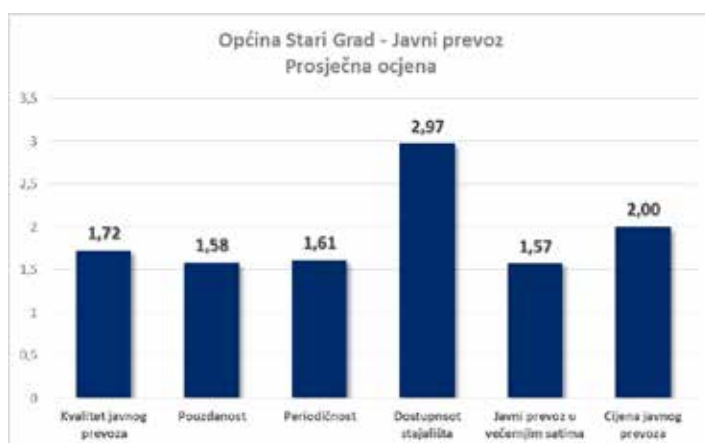
Sanacija i uređenje sportskog terena starogradske Osnovne škole "Vrhbosna" podrazumijevalo je prilagođavanje postojećih šaftova na odgovarajuću veličinu, razbijanje, utovar i odvoz betonske ploče, proširenje postojeće asfaltne plohe terena, izmiještanje postojeće ograde, te izradu nove ograde sa stubovima. Pored toga, predviđena je i izgradnja potpornog zida i cokla uz stražnju stranu terena, demontaža koševa, nivelacija postojeće asfaltne površine sa crnim gumenim granulatom i ugradnja umjetne trave visine 50 mm. Ukupna vrijednost projekta, kojeg finansira Općina Stari grad, iznosi 55.983,33 KM. Izvođač radova je firma „BOSMAN“ d.o.o. Sarajevo.

Na Bentbaši su izgrađena dva otvorena i jedan natkriveni sportski teren za mali nogomet s umjetnom travom, dimenzija 40 puta 20 metara. Jedan teren je ispod montažnog balona, tako da će ga građani, ali i ostali zainteresovani, moći koristiti u svim vremenskim prilikama, dok su druga dva otvorena i pogodani su za korištenje tokom ljetnih mjeseci.

Općina Stari grad je prije nekoliko mjeseci izdala dozvolu za privremeno korištenje prostora nekadašnjeg terena za odbojku na Bentbaši koji je bio u zapuštenom stanju. Prostor je izdat na period od 1. maja 2013. godine do 1. maja 2015. godine.



## Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo



### 1.1.2.2. Usluge javnog prijevoza

Loše stanje javnog prijevoza u gradu rezultiralo je općim nezadovoljstvom građana ovom uslugom. Građani općine Stari grad su ocijenili sve kategorije ove usluge vrlo niskim ocjenama. Budući da je ova usluga u potpunosti u nadležnosti Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo, negativne ocjene su upućene na adresu Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća GRAS. Općina Stari grad nije izdvajala sredstva za potrebe lokalnog prijevoza izuzev za prijevoz učenika

školskog obrazovanja.

### 1.1.2.3. Groblja

Građani općine Stari grad su izrazili nezadovoljstvo cijenom grobnog mjesta, dok su ostale dvije kategorije ove usluge, raspoloživost grobnih mjesta i održavanje groblja ocijenjeni relativno dobrim ocjenama. Kao što smo rekli u nadležnost lokalnih vlasti, kada je u pitanju ova usluga, spadaju samo lokalna groblja. Međutim, nismo uspjeli doći do informacije da li na području Općine Stari grad ima lokalnih grobalja i istražiti eventualne objektivne pokazatelje.



### 1.1.2.4. Usluge socijalne zaštite

Iako Općina Stari grad u kontinuitetu izdvaja značajna finansijska sredstva za uslugu socijalne zaštite, građani su izrazili opće nezadovoljstvo ovom uslugom. Za ostvarivanje prava iz ove oblasti građanima su na raspolaganju obrasci koji se mogu preuzeti sa web stranice Općine ili direktno u Općini. Uvidom u planirana sredstva za ovu oblast, možemo konstatovati da je Općina Stari grad, imajući u vidu potrebe socijalno ugroženog stanovništva na svom području, u budžetu za 2013. godinu predvidjela znatno više sredstava za jednokratnu socijalnu pomoć stanovništvu, liječenje građana, porodilje te zdravstvenu zaštitu građana u stanju socijalne potrebe, u odnosu na prethodnu godinu.



## Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo



Socijalna zaštita	Budžet 2012.	Budžet 2013.
Izgradnja objekta za socijalno ugrožene građane	150.000 KM	100.000 KM
Grant JU kantonalni centar za socijalni rad ( Dnevni centar za djecu koja rade na ulici )	2.500 KM	5.000 KM
Jednokratna socijalna pomoć stanovniš.	85.000 KM	90.000 KM
socijalna pomoć za liječenje građana	47.500 KM	50.000 KM
Sufinansiranje školarine učenicima iz socijalno ugroženih kategorija		3.000 KM
Nabavka školskog pribora djeci boračke populacije	10.000 KM	10.000 KM
Grant za porodilje Općine Stari Grad	72.600 KM	75.000 KM
Troškovi smještaja bolesnih osoba	60.000 KM	60.000 KM
Grant po osnovu zdravstvene zaštite lica u stanju socijalne potrebe	11.000 KM	20.000 KM
Grant Narodnoj kuhinji Stari Grad	36.000 KM	40.000 KM
Grant za realizac.proj.kućnog liječenja nepokretnih	4.500 KM	5.000 KM
<b>Ukupno</b>	<b>479.100 KM</b>	<b>458.000 KM</b>

Općina Stari Grad u okviru svoje djelatnosti vodi socijalnu i zdravstvenu politiku kroz brigu o djeci, porodiljama, starijim osobama i pravima civilnih žrtava rata, a sve kroz realizaciju Zakona o socijalnoj zaštiti, civilnim žrtvama rata i zaštiti porodice sa djecom. Ta pomoć se odnosi na stanovništvo koje se nalazi u stanju socijalne potrebe, pomoć u liječenju i tome slično.



U protekloj godini Općina Stari grad isplatila je 110.950 KM jednokratne novčane pomoći za osobe koje se nalaze u stanju socijalne potrebe. U skladu sa odlukom Općinskog vijeća Stari Grad Općina je u toku 2012. godine, putem Službe za socijalnu i zdravstvenu zaštitu, izbjegla i raseljena lica, pružila pomoć za 752 lica. Izuzetna novčana pomoć za liječenje data je za 196 lica u iznosu od 41.900 KM. Za 514 lica obezbijeđena je kratkoročna novčana pomoć u iznosu od

## 7 Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo

58.950 KM, a za 42 lica koja su u stanju socijalne potrebe i nemaju nikakve prihode izdvojeno je 10.100 KM.

Općina Stari grad je u protekloj godini isplatila i 72.600 KM jednokratne novčane pomoći za 361 registriranu porodilju na području ove općine. U skladu sa odlukom Općinskog vijeća Stari grad, Općina je, putem Službe za socijalnu i zdravstvenu zaštitu, izbjegla i raseljena lica, svakoj porodilji kao čestitku za novorođenče isplatila 200 KM.

Putem Službe za boračko-invalidsku zaštitu, Općina Stari grad raspisala je Konkurs za stipendiranje učenika i studenata za školsku 2012/2013. godinu, u septembru prošle godine. Pravo učešća na konkursu imala su djeca demobilisanih boraca, ratnih vojnih invalida i šehidskih, odnosno porodica palih boraca, koji su na redovnom školovanju u srednjim školama i fakultetima u Kantonu Sarajevo. Dodijeljeno je 199 stipendija: 98 za srednjoškolce i 101 za studente. Stipendija za učenike srednjih škola iznosi 80 KM, a za studente 120 KM.

Već petu godinu za redom Općina organizuje dodjelu školskog pribora za učenike iz šehidskih i boračkih porodica sa područja Starog grada. Ove godine pakete školskog pribora dobilo je ukupno 326 učenika, od čega 166 paketa školskog pribora je dodijeljeno učenicima osnovnih, a 160 paketa učenicima srednjih škola. Za ovaj projekat Općina Stari grad je iz budžeta izdvojila 10.000 KM. U budžetu Općine Stari grad ove godine izdvojeno je 198.000 KM za stipendije djeci boračke populacije, što je za 84.000 KM više u odnosu na prošlu godinu.

U tri navrata u toku 2013. godine, podijeljene su novčane hedije šehidskim porodicama, na osnovu spiskova kojima raspolažu sekretari mjesnih zajednica koji su svakodnevno na terenu. Za stotinu šehidskih i porodica poginulih boraca, te pedeset nezaposlenih ratnih vojnih invalida obezbijeđena je hedija od po 100 KM.

Na web stranici općine moguće je pronaći sve potrebne formulare za ostvarivanje prava na socijalnu pomoć. Služba za socijalnu i zdravstvenu zaštitu, izbjegla i raseljena lica Općine Stari grad Sarajevo objavila je u septembru ove godine konkurs za sve korisnike prava na porodičnu invalidninu - civilne žrtve rata da u periodu od 02. septembra do 31. oktobra 2013. godine dostave dokumentaciju o ispunjavanju uslova za nastavak korištenja ovog prava. Zahtjev za obnovu ostvarenog prava na porodičnu invalidninu civilnih žrtava rata može se preuzeti u šalter sali Općine, dok je dokumentaciju potrebno dostaviti na protokol Općine Stari grad (šalter broj 5).

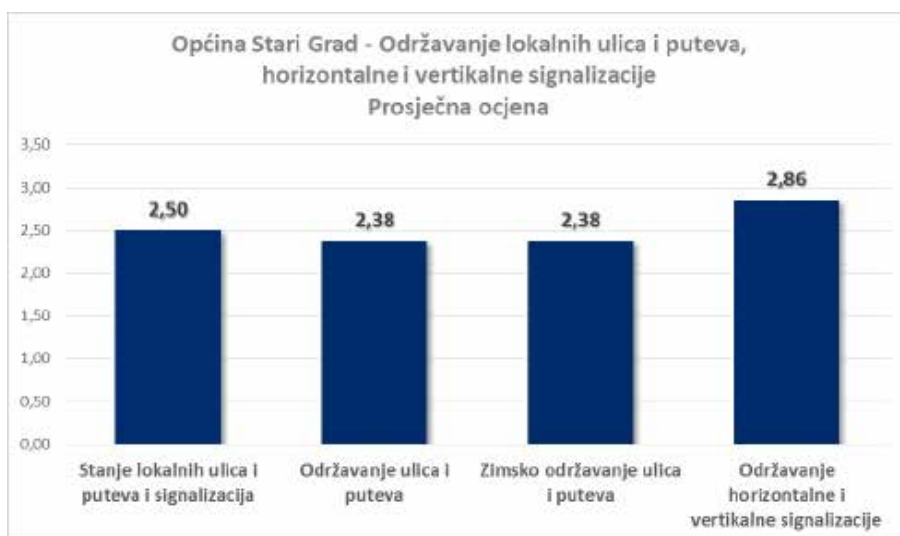
Dokumentacija koja se traži sa ostvarivanje ovog prava je sljedeća:

- Izvod iz matične knjige rođenih-rodni list (za korisnika/korisnike);
- Potvrda o visini prihoda za 2012. godinu (od 01.01. do 31.12.2012.g.);
- Uvjerenje od biroa za zapošljavanje ( ukoliko je korisnik/korisnici nezaposleno lice);
- Uvjerenje Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar Kantonalna administrativna služba Sarajevo ( ukoliko se korisnik/korisnici ne nalazi u evidenciji nezaposlenih osoba kod biroa

## Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo

za zapošljavanje );

- Uvjerjenje Poreske uprave Ispostava Stari grad za korisnike porodične invalidnine da li su evidentirani kao poreski obveznici ili ne;
- Kućna lista;
- Prijavnica prebivališta boravišta (CIPS) i kopija lične karte;
- Prijavnica o redovnom školovanju za djecu stariju od 15 godina ( za školsku 2013/2014 godinu );
- Uvjerjenje JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Služba socijalne zaštite Općine Stari grad Sarajevo da li ste korisnik prava iz njihove nadležnosti;
- Uvjerjenje nadležne Službe za boračko invalidsku zaštitu da li ste korisnik prava iz njihove nadležnosti;
- Ovjerene izjava/izjave ( koja se nalazi uz ovaj poziv dužni ste ovjeriti u šalter sali Općine Stari Grad ).



### 1.1.2.5. Održavanje lokalnih usluga i puteva, horizontalne i vertikalne signalizacije

Građani Općine Stari grad su u anketi iskazali nezadovoljstvo i uslugom održavanja lokalnih ulica i puteva, te horizontalne i vertikalne signalizacije. Najlošije je ocijenjena kategorija održavanja ulica i puteva, posebno u zimskom periodu, dok je stanje lokalnih ulica puteva, te održavanje horizontalne i vertikalne signalizacije ocijenjeno nešto

boljim ocjenama.

Uzimajući u obzir opće nezadovoljstva građana održavanjem lokalnih ulica i puteva te uvažavajući prijedloge i sugestije za unapređenja lokalnih puteva na određenim lokacijama, Općina je i ove godine, kao i prethodne izdvojila veliki dio novčanih sredstava za aktivnosti na poboljšanju stanja lokalnih ulica i puteva.

## Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo

### Sredstva iz budžeta za održavanje lokalnih ulica i puteva

Održavanja lokalnih ulica i puteva, horizontalne i vertikalne signalizacije	Budžet 2012.	Budžet 2013.
Grant KJKP RAD za zimsko održav.puteva	332.000,00 KM	340.500,00 KM
Asfaltiranje ulica 2012.iz sredstava Općine: Hladvode put prema rezervoaru- dio; Mustajpašin mejdan-plato; Kamenica; Za beglukom; Fadil paše Šerifovića; krak ulice Sedrenik stari rezervoar; Garaplina; Pehlivanuša; Velika berkuša od br. 14-18; Carina, Brajkovac; Brusulje od br:63 do rezervoara; Brdo džamija; Alije Bejtića, Iza gaja – krak; sanacija raskršća Nalina br:23-Iza Gaja; Hošin brijeg Čikma do br.54 za Trčivode, požarni put do prostorija DVD Vratnik	498.200,00 KM	
Asfaltiranje ulica: Toka-krak od br:12 do stepenica ul. Pastrma; Ablakovina - Čikma od br:47 do br:39; Ablakovina - osnovni pravac; Talirevića; Pogledine od br:36 do br:40; Pogledine-krak do br:51; Bajramuša od br:38 do br:48; Kamenica br:110; Mihrivode; Hamida Svrze; Škaljin sokak - I faza		347.000,00 KM
Krpljenje ulica po prioritetima po okončanju zimske sezone	50.000,00 KM	50.000,00 KM
Sanacija i popločavanje ulice Strošići ( ukupan projekat 205.000,00 s tim što općina obezbjeđuje 35.000,00 a Kanton 170.000,00 KM )		35.000,00 KM
Grant za uređenje putnog pravca Kula bistrica- Zlatište- Širokača	35.000,00 KM	
Sanacija puta Zmajevac – Ploče krak	16.450,00 KM	
Asfaltiranje pristupnog puta za džamiju Grličića brdo	10.000,00 KM	
Sanacije ulice ispod Zmajevca	91.000,00 KM	
<b>Izgradnja potpornih zidova iz sredstava Općine:</b> Alije Nametka br:42; Save Skarića br:17; Hambina carina 14b; Toka Džeka do br:75; sanacija klizišta u suradnji sa Zavodom za izgradnju KS u ul. Džeka br:66,78,80; Vinograd kod br:8; Žagrići; Potcarina; Sedrenik Zmajevac, Sulejmana Zolje	162.000,00 KM	
Izgradnja potpornih zidova: Begovac 1; Grličića brdo do br:45; Ramića banja br:53; Pogledine br:10 i 11; Boguševac br:17; Toka Džeka br:82-drveni mostić		180.000,00 KM
<b>Rukohvati – putni odbojnici iz sredstava Općine:</b> Kovači; Ramića banja br:47-49; Boguševac, Džeka; Grličića brdo do br1; Save Skarića; Žagrići; Komatin; Jarčedoli kod br: 58 i 82; Timurhanova;	30.000,00 KM	

## Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo



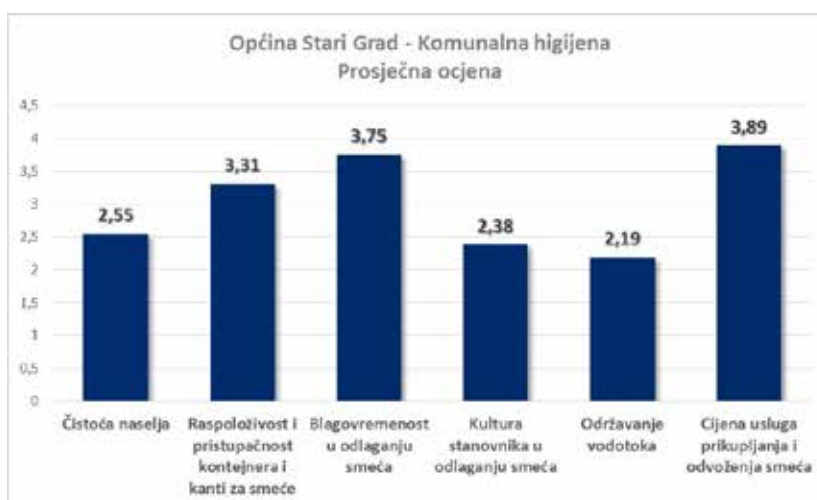
Rukohvati putni odbojници uz održavanje istih: Škaljin sokak br:55; Ramića banja br:51-53; S. Zolja od br:4 do br:10; Boguševac br:1; Turbebr: 13-19; Tandareva; Kračule, Muje Hrnice ( ispod tranzita ); Mahmutovac od br: 1 do br:3; sulejmana Zolja do br:50 ( zaštitna ograda ); Firdusbegova iznad br:1; Paje Čikma od br: 6 do br:10 ( zaštitna ograda )		38.000,00 KM
<b>Popločavanje i kaldrme iz sredstva Općine:</b> Adžemovića od br:1-5; Piruša; Bjelavica, Lubina, Hošin brijeg, Trčivode pristupna staza	172.000,00 KM	
Popločavanje i kaldrme: Lubina; Save Skarića, Hošin brijeg, Ispod oraha		156.500,00 KM
Projekat rekonstrukcije u Ul. Jarčedoli od 32 do kombi okretnice Popov gaj ( kišna kanalizacija, cesta potporni zid )	15.000,00 KM	
Sanacija oštećenih ploča u Ferhadiji, Jelića i Muvekita		10.000,00 KM
Horizontalna i vertikalna signalizacija	19.100,00 KM	10.000,00 KM
Popločavanje Ferhadije ( iz sredstava Kantona 255.900,00 KM ostatak iz sredstava Općine )		572.000,00 KM
<b>Ukupno</b>	<b>1.430.750,00 KM</b>	<b>1.739.000,00 KM</b>

### 1.1.2.6. Komunalna higijena

Kada je u pitanju komunalna higijena, rezultati istraživanja su pokazali da su građani Općine Stari grad zadovoljni nekim segmentima ove usluge kao što su cijena usluga prikupljanja i odvoženja smeća, blagovremenost u odlaganju smeća, te raspoloživost i pristupačnost kontejnera i kanti za smeće. Kategorije ove usluge koje su ocijenili niskim ocjenama su održavanje vodotoka, kultura stanovnika u odlaganju smeća te čistoća naselja.

Razlog zbog kojeg problematika otpada dominira u pogledu zaštite okoliša, leži i u evidentnom nedostatku komunalnih inspektora na području Kantona.

Naime, ukupno na ovom prostoru djeluju 4 inspektora, koja su zadužena za područje cijelog Kantona. Između ostalog problem predstavlja i neprovođenje kaznenih odredbi. U tom smislu evidentno je da su ovlaštenja Eko policije jako ograničena. Također, razlog treba tražiti i u nedovoljnoj informiranosti o problematici i





## 7 Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo

nedostatku komunikacije na relaciji građani – mjesna zajednica – Općina – KJKP Rad.

Kao jedan od značajnijih problema nameće se problem dezinfekcije kontejnera, koja se vrši vrlo rijetko i zbog toga ti isti kontejneri predstavljaju potencijalni izvor zaraze i opasnost po zdravlje stanovništva.

KJKP "RAD" već dugi niz godina saraduje sa općinom Stari grad na uređenju lokacija za smještaj kontejnera za otpad tzv. niša. Izgradnjom ovih niša rješava se problem pomjeranja kontejnera od strane građana, te rasipanja otpada po okolnim površinama.

Veliki problem kako u cijeloj BiH, tako i u Općini Stari grad predstavlja bacanje otpada u vodotoke i na njihove obale. Kao primjer za to na području Općine se mogu navesti rijeka Moščanica i Čolin potok, iako su i ostali vodotoci jako ugroženi. Također, javlja se i problem divljih deponija uz same obale vodotoka.

### Izdavanja iz budžeta za usluge komunalne higijene

Komunalna higijena	Budžet 2012.	Budžet 2013.
Izgradnja niša za smeće sredstva Općine: Kamenica bb kod raskršća; Bistrik bb ispod mosta; Franjevačka bb; A. Bejtića bb; Carina bb; Berkuša bb; Ploče bb; Sedrenik kod br: 101	26.000,00 KM	
Izgradnja niša za smeće: S.B. Bašagića do br:12; Baruthna kod škole		10.000,00 KM
Uređenje korita rijeke Moščanice ( iz sredstava općine 126.000,00 i Ministarstva privrede 70.000,00 KM )		196.000,00 KM
Čišćenje korita rijeke Miljacke		50.000 KM
Ukupno	26.000,00 KM	256.000 KM

Uvidom u budžet možemo zaključiti da je Općina Stari grad uzela u obzir navedene probleme građana kada je u pitanju komunalna higijena.

U ovoj godini postavljeno je dvanaest novih betonskih korpi za otpad na kombi, trolejbuskim, autobuskim i tramvajskim stanicama u užem jezgru Starog grada. Na ovaj način Općina Stari grad je riješila dugogodišnji problem odlaganja otpada na najprometnijim stanicama u Starom gradu. Po jedna betonska korpa postavljena je na tramvajskim stajalištima na Latinskoj ćupriji, Vijećnici, Baščaršiji i Katedrali. Nove kante dobila je i Drvenija, kombi stajalište na Latinskoj ćupriji i Baščaršiji, autobusko stajalište kod Vijećnice za Dobrinju i Pale i trolejbusko stajalište Trg Austrije. Na svim pomenutim stajalištima postavljena je po jedna kanta, s izuzetkom Doma oružanih snaga BiH gdje su postavljene dvije betonske kante za otpad. Projekat postavljanja kanti za otpad s oko 3.000 KM finansirala je Općina Stari grad, a izvođač radova je bila firma KJKP "Rad".

Nakon što je Služba za komunalne poslove i investicije Općine Stari grad uputila Kantonalnoj direkciji za ceste zahtjev za hitnu intervenciju za uređenje korita rijeke Moščanice, koja je izlivanjem iz korita oštetila putni pravac Dariva-Mošćanica, Direkcija je pristupila radovima na vraćanju rijeke u svoje korito i uređenju obale.

## Monitoring javnih usluga u Općini Stari grad Sarajevo



Tom prilikom uređena je obala u dužini od 300 m, a na kritičnom mjestu postavljen je kamen u dužini od 100 m.

### 1.1.3. Rezime

Uzimajući u obzir sve izazove koji proizlaze iz cjelokupne ekonomske situacije u zemlji i šire, te na ograničena budžetska sredstva koja Općini stoje na raspolaganju za ostvarenje svojih programskih ciljeva, u ovoj godini je nastavljeno sa realizacijom projekata koji odgovaraju na prioritetne potrebe građana.

Analizirajući aktivnosti Općine Stari grad koje su poduzete u pravcu unapređenja onih usluga koje su građani u anketi ocijenili niskim ocjenama, možemo zaključiti da je urađeno mnogo, kako u prethodnoj 2012. tako i u tekućoj 2013. godini.

Općina Stari grad je najveći dio svojih budžetskih sredstava usmjerila na projekte infrastrukture, na održavanje lokalnih ulica i puteva, koji su i od strane građana prepoznati kao prioritetni.

Kada je u pitanju održavanje zelenih površina, ovu aktivnost Općina je provodila putem ugovora sa različitim izvođačima. Gotovo sve aktivnosti u ovoj oblasti realizirane su u skladu sa predviđenim planom.

Općina je također prepoznala problem komunalne higijene, naročito u segmentu odlaganja smeća i održavanja vodotoka te je poduzela aktivnosti kako bi se unaprijedila ova oblast.

Problem javnog prijevoza prisutan je u svim općinama, a s obzirom na generalno lošu poziciju Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća „GRAS“, općina je u svom budžetu predvidjela samo sredstva za prijevoz učenika. Osim tih transfera, drugi oblici finansiranja javnog prijevoza nisu predviđeni.

Iako Općina ulaže napore u pravcu unapređenja usluge socijalne zaštite, te svake godine izdvaja značajna sredstva za pružanje pomoći socijalno ugroženim kategorijama, ova usluga je ocijenjena vrlo niskim ocjenama, i to u oba njena segmenta, pravednost i dostupnost. Općina dodjeljuje sredstva u skladu sa postojećim zakonodavstvom, a o načinu ostvarivanja prava iz ove oblasti građani se mogu informisati u šalter sali općine, kao i na zvaničnoj web stranici Općine Stari grad.

## 7 Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo

### 1.1. Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo

#### 1.1.1. Uvod

Općina Centar jedna je od devet općina Kantona Sarajevo i ujedno urbani, administrativni, poslovni, kulturni, obrazovni, zdravstveni, trgovinsko-uslužni centar Grada Sarajevo.

Zauzima površinu od 33 km<sup>2</sup> sa ukupnom dužinom granice od 43,3 km. Od toga su 16,7% naseljene površine. Oko 16 km<sup>2</sup> zemljišta je u privatnom, a 17 km<sup>2</sup> u državnom vlasništvu.

Ovu općina naseljava 70.294 stanovnika sa gustom naseljenosti preko 2.130 stan/km<sup>2</sup>, što je čini jednom od gušće naseljenih općina Kantona. Od tog broja 46.840 je radno aktivno stanovništvo.

U Općini, na osnovu Pravila mjesne zajednice djeluje 15 mjesnih zajednica, umjesto ranijih 26. U ovim osnovnim jedinicama lokalne samouprave građanima se pružaju sve bitne informacije, a izdaju im se i pojedini dokumenti iz nadležnosti Službe za opću upravu. Predstavnici svih mjesnih područja (30) uključeni su u savjete mjesnih zajednica koji imaju četverogodišnji mandat.

Općina je, od ove godine, uvela praksu da fizička i pravna lica mogu predložiti projekat koji će biti finansiran sredstvima iz Budžeta Općine Centar za narednu godinu. Obrazac se mogao preuzeti na Info pultu Općine Centar (Mis Irbina 1), u prostorijama mjesnih zajednica, te sa općinske web stranice. Na osnovu prispjelih zahtjeva stručni tim kojeg su, osim uposlenika nadležnih općinskih službi, sačinjavali i članovi Komisije za budžet i finansije kao i predstavnici savjeta svih 15 mjesnih zajednica, su na osnovu tačno utvrđenih kriterija ocijenili prijavljene projekte, te sastaviti izvještaj koji je objavljen na općinskoj web stranici. Svi prijavljeni projekti morali su biti namijenjeni za poboljšanje kvaliteta života građana, ekonomski razvoj općine Centar Sarajevo i realizaciju strateških ciljeva Općine. Dodatne informacije građani su mogli dobiti u mjesnim zajednicama, te putem Službe za prostorno uređenje i komunalne poslove i Službe za privredu i finansije Općine Centar.

Po objavljivanju Javnog poziva u augustu ove godine dostavljeno je ukupno 590 pojedinačnih prijedloga za projekte iz oblasti komunalne infrastrukture, prostornog uređenja i privrednog razvoja, za čiju realizaciju su tražena sredstva iz budžeta Općine Centar za narednu godinu. Nakon toga je stručni tim utvrdio da je 514 prijedloga u skladu sa predmetom Javnog poziva, od kojih je 424 iz oblasti komunalne infrastrukture, 70 iz domena prostornog uređenja, a 20 se odnosi na privredni razvoj. Ovi prijedlozi uzeti su obzir prilikom izrade općinskog budžeta za 2014. godinu.

Budžet Općine Centar za 2013. godinu iznosio je 41,372.248 KM. Urađen je na transparentan način uz učešće građana i iz njega su vidljive politike koje su lokalne vlasti planirale realizirati u cilju unapređenja usluga sa kojima su građani nezadovoljni i ukupnog unapređenja kvaliteta života građana Općine Centar.

Istraživanje zadovoljstva građana uslugama lokalnih vlasti u općini Centar Sarajevo, pokazalo je da su građani ove općine i pored nejasne podjele nadležnosti između općina, grada i Kantona Sarajevo, najzadovoljniji sljedećim uslugama: javna rasvjeta, pristup internet mreži, dostupnost osnovnih škola, urednost u snabdjevanju i kvalitet kolektivnog grijanja (osim cijenom grijanja kojom nisu ni djelimično zadovoljni), te dostupnost ambulanti primarne zdravstvene zaštite. Ove usluge građani su ocjenjenili visokim ocjenama između 4 i 5, dakle

## Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo



između zadovoljava i u potpunosti zadovoljava.

Već smo u zbirnom pregledu zadovoljstva građana sa navedenim uslugama, kao i u uvodnim napomenama, naveli da je Općina Centar uložila veliki trud na identifikaciji potreba građana i unapređenju kvaliteta ovih usluga, zbog čega su građani dali ovako visoke ocjene.

### 1.1.2. Usluge sa kojima su građani/ke najmanje zadovoljni – analiza subjektivnih i objektivnih pokazatelja

Istraživanje je pokazalo da su građani Općine Centar najmanje zadovoljni uslugom „Zelene površine i parkovi“. Prosječna ocjena za ovu uslugu u cjelini je 2,13. Najlošije ocjenjena kategorija unutar nje je volonterizam u održavanju zelenih površina i parkova sa 1,57 (ovo je najlošije ocjenjena kategorija u okviru svih 16 usluga koje su bile predmet istraživanja), zatim raspoloživost i lokacija dječijih igrališta sa 1,87, te raspoloživost i lokacija sportskih terena sa 1,89.

Druga javna usluga sa kojom građani uopće nisu zadovoljni je javni prevoz. Pouzdanost (poštivanje reda vožnje) građani su ocjenili sa prosječnom ocjenom 1,68, kvalitet javnog prijevoza sa 1,82, periodičnost (raspoloživost) prijevoza sa 1,83, javni prijevoz u večernjim satima 1,88, a cijenu sa 2,29.

Također, građani/ke općine Centar nisu zadovoljni cijenom grobnog mjesta (2,11), kulturom stanovnika u odlaganju smeća (2,32), čistoćom naselja (2,5), zimskim održavanjem ulica i puteva (2,5), održavanjem vodotoka –rijeka i potoka-u mjesnim zajednicama (2,38), dostupnošću i pravednošću socijalne zaštite koju su ocjenili prosječnom ocjenom 2,61.

#### 1.1.2.1. Zelene površine i parkovi



Rezultati istraživanja ukazuju na opće nezadovoljstvo građana općine Centar ovom uslugom i to svim njenim kategorijama. Najlošije ocijenjene kategorije su volonterizam u održavanju zelenih površina, zatim lokacija dječijih igrališta, te raspoloživost i lokacija sportskih terena.

Imajući u vidu rezultate ovog istraživanja kao i prijedloge i sugestije koje su građani iznijeli u toku javne rasprave o budžetu za 2013. godinu Općina je predvidjela 347.579 KM za aktivnosti u pravcu unapređenja zelenih površina i parkova.

## Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo

### Sredstva iz budžeta za zelene površine

Naziv projekta	Aktivnosti	Budžet 2013
Izgradnja i uređenje manjih javnih površina	1. Uređenje novih zelenih površina primjerenih urbanoj sredini i sprečavanje propadanja prirodnog naslijeđa; realizacija putem KJKP Park-245.691 KM 2. postavljanje info tabli na manje javne površine-1887,73 KM	247.579 KM
Izgradnja i uređenje parka "Jezero"	Održavanje parkovske površine namijenjene pasivnoj rekreaciji stanovništva gravitirajućeg područja, odnosno kompletnog grada; relaizacija putem KJKP Park	100.000 KM
Ukupno		347.579 KM

Kategorija urbanog zelenila ima značajnu ulogu u razvoju i formiranju rekreacionih zona, i samim tim njihovo korištenje kao jednog od značajnih elementa standarda stanovnika u gradu i općini. U kategoriju urbanog zelenila uvrštene su zelene površine uz kolektivno stanovanje, zatim parkovi i skverovi, te aleje, dječiji zabavni parkovi, sportske i sportsko – rekreacione površine, stara groblja i arboretumi. Općina poduzima aktivnosti na obnovi velikih površina koje su uništene u ratu, a također radi i na formiranju novih (Gradski park Betanija 141 ha). Općina Centar, u odnosu na ostale gradske općine, ima relativno visok stepen zastupljenosti urbanog zelenila.

Kao i u ostalim općinama u kojima je provedeno istraživanje, građani općine Centar su najlošije ocijenili volonterizam u održavanju zelenih površina i parkova te raspoloživost i lokaciju dječijih terena. U cijlu jačanja volonterizma u oblasti održavanja okoliša, pokrenuta je najveća volonterska ekološka akcija u Bosni i Hercegovinu, koja se realizuje već drugu godinu za redom, a posvećena je čišćenju zelenih površina, gradskih ulica i ostalih zaštićenih područja. Realizator ove akcije je Udruženje građana "Ruke" iz Sarajeva u saradnji sa Udruženjem građana "Mozaik prijateljstva" iz Banje Luke. U akciji je ove godine učestvovalo 110 općina, a među njima je bila i Općina Centar. U pripremama akcije učestvovala su općinske službe za civilnu zaštitu, lokalnu samoupravu, obrazovanje, kulturu i sport, prostorno uređenje, informatiku i informisanje. Za učesnike je obezbijeđen i potreban alat – grablje, lopate i metle. Po završetku uklanjanja otpada, djelatnici KJKP "Rad" su odvezli smeće na gradsku deponiju, a dežurna ekipa Dobrovoljnog vatrogasnog društva "Bjelave" je šmrkovima vode iz vatrogasne cisterne oprala plato ispred spomenika u Velikom parku. U akciji čišćenja u Centru učestvovalo je 167 volontera koji su sakupili 300 vreća smeća, dok je u prošlogodišnjoj akciji učestvovalo 158 volontera koji su sakupili 238 vreća otpada. Uspješnost ove akcije ukazuje na povećanu ekološku svijest građana koji žele živjeti u čistoj i lijepoj Bosni i Hercegovini.

U cilju podizanja ekološke svijesti i aktivnog uključivanja što većeg broja mladih u zaštitu i očuvanje životnog okoliša, Općina Centar je i u 2013. godini izdvojila 15.000 KM za podršku radu i projektima ekoloških sekcija u osnovnim školama sa područja ove općine

U naselju Šip djelatnici "Parka" su u saradnji sa Službom za prostorno uređenje i komunalne poslove Općine Centar uredili 5.000 m<sup>2</sup> zelene površine. U junu ove godine, načelnik Općine Centar Dževad Bećirević i direktor KJKP "Park" Safet Baltić su u gradskom parku "Jezero" potpisali ugovore o realizaciji grantova u ukupnoj vrijednosti skoro 310.000 KM, koje je Općina Centar iz svog budžeta dodijelila tom komunalnom



## Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo



preduzeću za uređenje parkova i drugih javnih površina na području središnje sarajevske općine. Potpisana su dva ugovora, jedan za održavanje i uređenja parka "Jezero", koji je sa svojih skoro osam hektara jedan od najvećih parkova u Sarajevu i svakom danom ima sve više posjetilaca, a drugi ugovor se odnosi na uređenje manjih zelenih površina u skoro svim mjesnim zajednicama na području općine Centar.

Zahvaljujući višegodišnjim finansijskim ulaganjima Općine Centar, na nekada zapuštenom zemljištu izgrađen je i uređen veliki gradski park "Jezero" gdje su izgrađene pješačka, trim i biciklistička staza te dječija igrališta opremljena najmodernijim rekvizitima za rekreaciju, zabavu i igru. U parku je zasađena trava i stotine sadnica hrasta, kestena, bukve, graba, javora i drugog drveća i raznovrsnog grmlja, kako bi se stvorio što ugodniji prirodni ambijent u kojem će Sarajlije provoditi svoje slobodno vrijeme. Kad je riječ o nastavku uređenja parka "Jezero", koji se prostire na padini ispod gradskog porodilišta "Zehra Muidović" prema Alipašinoj ulici, planirano je da se sredstvima budžetskog granta Općine Centar u iznosu 83.232,79 KM izgradi staza za invalide (dužine 70 i širine 1,20 m) sa prilaznom rampom, izvrši sanacija odvodnog kanala uz glavnu stazu, te popravak i farbanje klupa i drugog parkovskog mobilijara. Od hortikulturnih radova, osim redovnog održavanja zelenila, planirana je rekonstrukcija dijela zelene površine te sadnja drveća, ukrasnog grmlja, žive ograde i sezonskog cvijeća.

Park Jezero



Sredstvima budžetskog granta za uređenje manjih javnih površina u ovoj godini u iznosu 226.279,67 KM predviđeni su radovi na 44 lokacije u 11 mjesnih zajednica Centra. Na pojedinim lokacijama urađena je sanacija sportskih ploha i dječijih igrališta sa opravkom ili zamjenom oštećenog mobilijara, kao i rekonstrukcija i hortikulturno uređenje zapuštenih zelenih površina i sadnja visokog i niskog rastinja.

Općina Centar je sa 198.500 KM finansirala nabavku namjenskog teretnog vozila za potrebe Kantonalnog

javnog komunalnog preduzeća "Park". Teretno vozilo proizvođača "Iveco" je sa nadogradnjom (hidraulična dizalica sa alatima, kiperski sanduk i cisterna za vodu) i koristit će djelatnicima KJKP "Park" za redovne aktivnosti na uređenju gradskih zelenih i drugih javnih površina. U slučaju prirodnih i drugih nesreća, vozilo će biti korišteno u skladu sa potrebama Štaba civilne zaštite Općine Centar s ciljem zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

Obnova dječijeg parka preko puta BKC obuhvatila je uređenje zelenih površina, sadnju dekorativnog grmlja, farbanje postojećeg i postavljanje novog dječijeg mobilijara. Nakon sadnje novih stabala, ploču s nazivom projekta svečano su otkrili predstavnici Općine Centar, RSG group-a, UniCredit banke, Grada Sarajevo i nevladine organizacije "Svjetlo". Inače, Općina Centar je iz budžeta za prošlu godinu izdvojila 16.000 KM za uređenje pomenutog igrališta.

## Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo



U sklopu Programa uređenja manjih javnih površina na području općine Centar za 2013. godinu izgrađeno je dječije igralište kod poslovnice JP BH Pošta koja se nalazi u Ulici Patriotske lige na broju 40 (Mjesna zajednica "Breka-Koševo II"). Za taj projekt iz budžeta Općine Centar izdvojeno je 17.600 KM

Djelatnici KJKP "Park", koji su izvodili radove, su prvo izbetonirali podlogu igrališta na koju su postavili gumene ploče dimenzija 50x50 cm. Potom su ugradili mobilijar za igru - četvorosjednu klackalicu, ljuljačku i vrtuljak te postavili dvije klupe i korpe za otpatke. Kad je riječ o hortikulturnim radovima planirano je postavljanje travnatog busenja na oko 200 kvadrat-

nih metara i sadnja dekorativnog grmlja, žive ograde i dva stabla javora.

U oktobru su izvršeni radovi na uređenju zelenih površina duž trotoara u Alipašinoj ulici na području općine Centar. Projektom je predviđeno da radnici komunalnog preduzeća "Park", kao izvođači radova, postave busenje trave na površini od 238 kvadratnih metara, duž pješačke komunikacije od Ulice Danijela Ozme do Kemal-begove i na dijelu pločnika od Druge gimnazije pa do kraja parka.

Duž postojećeg drvoreda u Alipašinoj ulici, od Gradske pijace "Ciglane" do Titove ulice, radnici komunalnog preduzeća "Park" posadili su 10. decembra 2013. godine 30 mladih sadnica platana. Jednu od sadnica su simbolično zasadili Dževad Bećirević, načelnik Općine Centar i Mustafa Resić, njegov savjetnik te Safet Baltić i Suad Hećo, generalni direktor odnosno izvršni direktor u komunalnom preduzeću "Park". Sadnju stabala platana koji su uzgojeni u rasadnicima firme "Park" finansirala je Općina Centar sa 9.200 KM, u okviru realizacije "Programa uređenja manjih javnih i zelenih površina na području općine Centar".

U okviru Programa uređenja manjih javnih i zelenih površina na području općine Centar, kojeg realizira općinska Služba za prostorno uređenje i komunalne poslove u saradnji sa komunalnim preduzećem "Park", tokom ove građevinske sezone obnovljeno je i dječije igralište u Ulici Hamze Orlovića u naselju Breka. Za ovaj projekt Općina Centar je izdvojila gotovo 52.000 KM. Pošto postojeće igralište nije zadovoljavalo standarde sigurnosti koji su propisani za ovakve prostore namijenjene djeci, projekt je uvršten za realizaciju tokom ove kalendarske godine. Obnovljeno igralište u Ulici Hamze Orlovića zauzima površinu od 300 kvadratnih metara, od čega je 124 m<sup>2</sup> pokriveno kulir pločama, a na 176 m<sup>2</sup> postavljena je gumena podloga. Na početku radova uklonjen je



## Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo



stari oštećeni mobilijar i asfaltno-betonska podloga. Nakon što su postavili odgovarajuću tamponsku podlogu radnici "Parka" su ugradili kulir i gumene ploče te postavili 54 metra betonskih ivičnjaka oko igrališta. Na kraju radova je postavljen novi parkovski mobilijar: dječija kula za penjanje sa toboganom, četvorosjedna klackalica i vrtuljak, te je ugrađeno sedam klupa sa naslonima i četiri korpe za otpatke. Izgrađena je i popločana pristupna staza dužine 15 metara koja od igrališta vodi do obližnjih zgrada. Hortikulturno uređenje prostora oko igrališta obuhvata sadnju trave na 400 kvadratnih metara te 30 metara žive ograde i 45 sadnica ukrasnog grmlja i stabala bjelogorice niskog rasta.

Na ovom području koje administrativno pripada Mjesnoj zajednici "Breka Koševo II" također su okončani radovi u ulicama Hamze Orlovića kod broja 11 i Himze Polovine 33 gdje su uređene manje parkovske površine a potom ograđene zaštitnim željeznim stubićima.

Tokom proteklog perioda u Ulici Čekaluša (preko puta Zavoda za transfuzijsku medicinu FBiH - Čekaluša 86) okončani su radovi na uređenju platoa i okolne zelene površine. Projekt je urađen u okviru Programa uređenja manjih javnih i zelenih površina na području općine Centar, kojeg realizuje općinska Služba za prostorno uređenje i komunalne poslove u saradnji sa komunalnim preduzećem "Park". Za realizaciju projekta u Čekaluši Općina Centar je izdvojila 26.370 KM.

Na pomenutoj lokaciji, koja administrativno pripada Mjesnoj zajednici "Park-Višnjik", tokom radova je uklonjena oštećena betonska podloga i dotrajale ploče. Radi statičkog ojačanja platoa izgrađen je novi armirano-betonski potporni zid dužine devet metara i visine 1,4 metra. Na platou površine 120 m<sup>2</sup> postavljen je novi tamponski i betonski sloj a potom kulir ploče. Po okončanju tih radova ugrađena je zaštitna željezna ograda i postavljeno sedam parkovskih klupa i četiri kante za otpatke sa pepeljarama. Kad je riječ o hortikulturnom uređenju zelene površine oko platoa, uklonjeno je staro samoniklo grmlje umjesto kojeg je posađena trava na površini od 50 m<sup>2</sup>. Zasađeno je ukrasno grmlje i sezonsko cvijeće u betonsku arlu četvrtastog oblika i žardinjere na platou te 74 metra žive ograde oko platoa, kao i deset sadnica bjelogoričnog grmlja i dvije sadnice drveća bjelogorice.

U okviru Programa uređenja manjih javnih i zelenih površina na području općine Centar djelatnici preduzeća "Park" su na području MZ "Park-Višnjik" izvršili i rekonstrukciju 50 m<sup>2</sup> zelene površine na uglu ulica Hazima Šabanovića i Čekaluša gdje su posadili 16 metara žive ograde a zatim postavili željeznu ogradu kao zaštitu od nepropisnog parkiranja motornih vozila. Osim toga uredili su zelenu površinu u neposrednoj blizini prostorija Mjesne zajednice "Park-Višnjik" (Čekaluša 69) gdje su zasadili novu travu na površini od 50 kvadrata i postavili zaštitnu željeznu ogradu.

U Ulici Zaima Šarca 14-d, iza objekta Mjesne zajednice "Bardakčije" okončana je obnova dječijeg mobilijara na dječijem igralištu. Tom prilikom su popravljena ulazna vrata u park te su postavljene armaturne mreže duž ograde. Dvije uništene klupe su zamijenjene novim dok je na ostalim klupama postavljeno 24 novih drvenih štafli za sjedenje, kao i dvije korpe za otpatke sa pepeljarama. Radnici preduzeća "Park" su ofarbalili dva tobogana, dvije klackalice i kućicu te zasadili travu na 65 kvadratnih metara zelene površine. Osim uređenja tog dječijeg parka, na području mjesne zajednice "Bardakčije" uređen je i prilaz do ambulante porodične medicine u Podhrastovima (Bardakčije 26) gdje je radi lakšeg pristupa toj medicinskoj ustanovi postavljeno 26 m<sup>2</sup> novih kulir ploča.

Za pomenuta dva projekta u okviru Programa uređenja manjih javnih i zelenih površina na području općine Centar, kojeg realizuje općinska Služba za prostorno uređenje i komunalne poslove u saradnji sa komunalnim preduzećem "Park", iz budžeta Općine Centar je izdvojeno gotovo 5.000 KM.

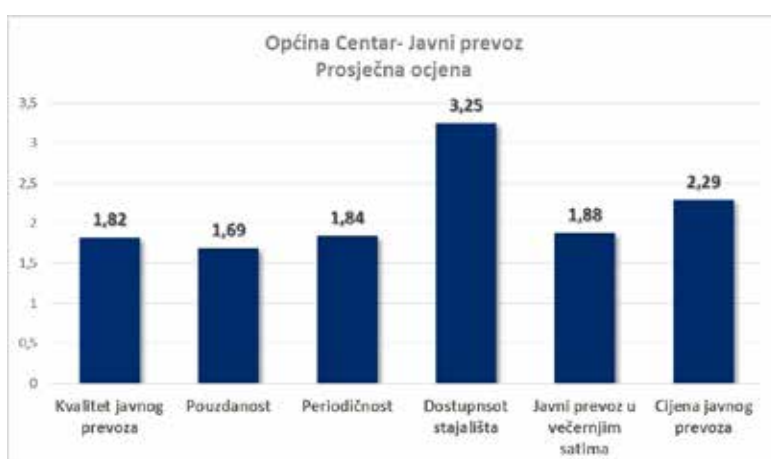
## Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo

U okviru Programa uređenja manjih javnih i zelenih površina na području općine Centar, kojeg realizuje općinska Služba za prostorno uređenje i komunalne poslove u saradnji sa komunalnim preduzećem "Park", tokom proteklog perioda na području Mjesne zajednice "Pionirska dolina–Nahorevo" okončana su dva projekta. Radi se o obnovi sportskog igrališta kod Poljoprivredne zadruge Centar u Nahorevu i uređenju zelene površine u naselju "Vrtovi sunca" u Nahorevskoj ulici. Radnici komunalnog preduzeća "Park" su prvo uklonili otpad i građevinski šut oko sportskog terena gdje su potom postavili novu kamenu rizlu. Zatim su izvršili sanaciju zaštitne ograde oko igrališta, ofarbali stubove ograde i popravili ulaznu kapiju. Također su postavili dvije nove parkovske klupe i jednu korpu za otpatke, kao i nove mreže na golove i koš. Općina Centar je za realizaciju ovog projekta izdvojila iz budžeta 7.560 KM.

U sklopu projekta uređenja zelenih površina u naselju "Vrtovi sunca" u Nahorevskoj ulici, radnici komunalnog preduzeća "Park" su uklonili samoniklo grmlje sa zelenih površina, nasuli novu zemlju i posijali travu na površini od 1.000 kvadratnih metara. Za ovaj projekt je izdvojeno gotovo 6.000 KM.

Iz navedenih brojnih aktivnosti koje je realizirala Općina Centar tokom ove godine, evidentno je da su lokalne vlasti uzele u obzir primjedbe građana i njihovo nezadovoljstvo uslugom „zelene površine i parkovi“, te učinile veliki napor da unaprijede sve segmente ove usluge od općeg stanja zelenih površina, izgradnje dječijih igrališta i sportskih terena do angažmana na unapređenju volonterizma u održavanju zelenih površina.

### 1.1.2.2. Usluge javnog prijevoza



Kao i u ostalim općinama Kantona Sarajevo, u Općini Centar su usluge javnog prijevoza građani ocijenili niskim ocjenama. Izuzev za prijevoz učenika, Općina Centar u ovoj godini nije izdvojila sredstva iz budžeta za ovu uslugu.

U aprilu 2013. godine u Općini Centar potpisan je protokol između predstavnika Općine Centar i KJKP Gradski saobraćaj d.o.o. Sarajevo (GRAS) na osnovu kojeg je Općina sa 50.000 KM finansirala u ovoj godini prijevoz za 250 učenika osnovnih škola.

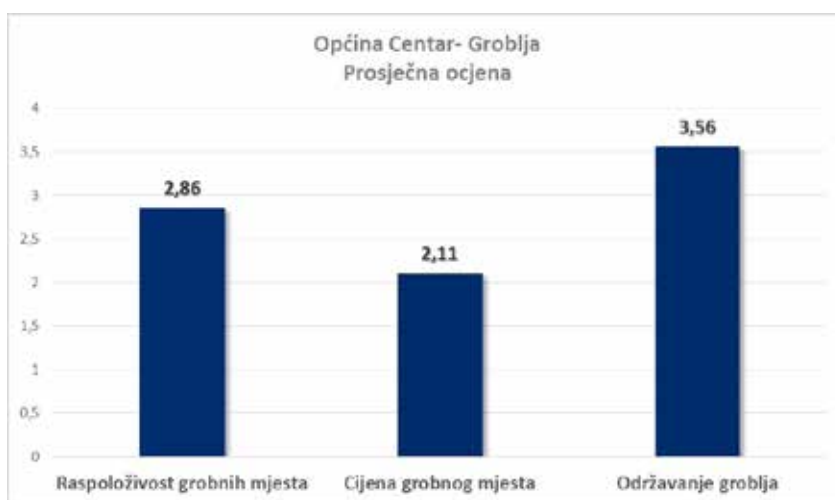
Protokol su potpisali pomoćnica općinskog načelnika za obrazovanje, sport i kulturu

Zakira Šero i tadašnji v.d. direktora KJKP Gradski saobraćaj Mubera Begić-Žiga. Sredstvima tog granta kojeg je Općina Centar izdvojila u ovogodišnjem budžetu, obezbijeđen je besplatan javni prijevoz od kuće do škole i nazad za 175 učenika Osnovne škole "Alija Nametak" i 75 učenika Osnovne škole "Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak" u periodu od 1. aprila do 15. juna i od 2. septembra do 31. decembra 2013. godine. Planirano je da vozila GRAS-a učenike uzrasta od prvog do četvrtog razreda iz navedenih škola prevoze svakog radnog dana.



## Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo

### 1.1.2.3. Groblja



Građani sa područja Općine Centar zadovoljni su kategorijom održavanja groblja, dok su manje zadovoljni kategorijama raspoloživosti grobnih mjesta i cijenom grobnog mjesta. Prema riječima načelnika Dževada Bećirevića, lokalne vlasti nemaju nikakve mogućnosti da utiču na visinu cijene grobnog mjesta. U decembru prošle godine komentarišući rezultate istraživanja zadovoljstva građana javnim uslugama na lokalnom nivou za magazin „Žurnal“ načelnik Bećirević je izjavio: „Vlada Kantona Sarajevo je Uredbom o upravljanju i održavanju groblja i obavljanju pogrebnih dje-

latnosti predvidjela specifičnosti u koje spada i cijena grobnog mjesta, prema kojoj su određena pravna lica zadužena za pružanje usluga ove vrste. Općina Centar u ovom slučaju nema nikakvih nadležnosti“ Na teritoriji Općine Centar nalaze se uglavnom groblja koja nisu u nadležnosti Općine, tako da nisu predviđena sredstva u budžetu za ovu namjenu.

### 1.1.2.4. Komunalna higijena

Kada je u pitanju usluga komunalne higijene iz odgovora je evidentno da su građani relativno zadovoljni blagovremenošću u odlaganju smeća, cijenom usluga prikupljanja i odvoženja smeća te raspoloživošću i pristupačnošću kontejnera i kanti za smeće. Najlošije su ocijenili kulturu stanovnika u odlaganju smeća, zatim održavanje vodotoka i generalno čistoću naselja.

Na području općine Centar, gdje živi gotovo 70.000 stanovnika, godišnje se proizvede oko 27.973 tona otpada, koji





## 7 Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo

se prikuplja u gotovo 1.350 kontejnera, potom u plastičnim kesama u centralnim zonama, a u rubnim dijelovima u kantama jer zbog strmih ulica i uskog prostora nije moguće postaviti kontejnere. Najveći problemi kod upravljanja otpadom su neadekvatne lokacije za kontejnere i mjesta na kojima se odlažu kese sa otpadom, potom neselektivno prikupljanje otpada i divlje deponije kojih je na području općine Centar 24 – što sve govori o niskom nivou svijesti stanovnika o značaju zaštite okoliša.

U Lokalnom ekološkom akcionom planu se navodi da za plansko rješavanje problema sa otpadom najprije treba povećati broj kontejnera za odlaganje otpada i do 2018. izgraditi 182 natkrivene niše za smještaj kontejnera, kako bi se smanjila mogućnost razbacivanja otpada. Sada se na samo 19 lokacija nalaze natkrivene niše za kontejnere. Također je potrebno ukloniti divlje deponije i raditi na podizanju svijesti građana kako bi se spriječilo ponovno odlaganje otpada na nedozvoljenim mjestima. Za ovu godinu planirano je uklanjanje 11 manjih, a naredne godine dvije velike deponije na Betaniji. U trećoj fazi projekta, tokom 2015. i 2016. predviđeno je uklanjanje 11 divljih deponija u napuštenim i ruševnim objektima.

### Sredstva iz budžeta za komunalnu higijenu

Naziv programa	Aktivnosti	Budžet 2013
Zaštita manjih vodotoka na području općine	Regulacija potoka u Ulici Aleksanda Puškina 2.	49.202 KM
Obezbjedenje higijenskih uslova odlaganja otpada	Postavljanje kontejnera sa nadstrešnicama i čišćenje divljih deponija	17.550 KM
Ukupno		66.752 KM

Općina Centar je kao jedinica lokalne samouprave prva u Kantonu Sarajevo inicirala izradu plana upravljanja otpadom kako bi, u okviru svojih nadležnosti i u saradnji sa KJKP "Rad", unaprijedila trenutno stanje u toj oblasti a naročito po pitanju smanjenja nastanka otpada, selektivnog odvajanja, prikupljanja i odvoza svih vrsta otpada sa njene teritorije, što je u skladu sa standardom upravljanja okolišem po međunarodnom standardu ISO 14001:2004 (sistem okolinskog upravljanja EMS – Environmental Management System) kojeg je Općina Centar uvela 2007. godine.

Nacrt plana upravljanja otpadom sačinio je Institut za hidrotehniku Građevinskog fakulteta u Sarajevu, na temelju terenskih obilazaka i podataka općinskih službi kao i komunalnog preduzeća "Rad". Plan je usklađen sa federalnim Zakonom o upravljanju otpadom i kantonalnim Zakonom o komunalnoj čistoći te Strategijom zaštite okoliša i Strategijom upravljanja industrijskim i specijalnim otpadom, kao i sa Lokalnim ekološkim akcionim planom Općine Centar (LEAP).

## Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo



### 1.1.2.5. Održavanje lokalnih ulica i puteva, horizontalne i vertikalne signalizacije

Usluga održavanja lokalnih ulica i puteva, horizontalne i vertikalne signalizacije je ocijenjena niskim ocjenama, posebno u segmentu zimskog održavanja ulica i puteva.

Imajući u vidu potrebu za unapređenjem ove usluge u budžetu za 2013. godinu izdvojeno je 950.000 KM za zimsko održavanje lokalnih ulica i puteva.

### Sredstva iz budžeta za održavanje ulica i puteva

Naziv programa	Aktivnosti	Budžet 2013
Zimsko održavanje lokalnih ulica	Zimsko održavanje ulica vrši se prema Programu održavanja cesta, a u cilju poboljšanja kvaliteta življenja kroz redovno uklanjanje snijega sa pješačkih i kolskih površina	550.000 KM
Zimsko održavanje nekategorisanih ulica	Zimsko održavanje ulica vrši se prema Programu održavanja cesta, a u cilju poboljšanja kvaliteta življenja kroz redovno uklanjanje snijega sa pješačkih i kolskih površina	400.000 KM
Ukupno		950.000 KM

Nakon provedene procedure odabira firme za redovno zimsko održavanje ulica na području općine Centar, predstavnici Općine kao finansijera i komunalnog preduzeća "Rad" potpisali su okvirni sporazum za redovno zimsko održavanje saobraćajnica i pješačkih staza na području općine Centar za period 2012-2016. godine.

## 7 Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo



Služba za prostorno uređenje i komunalne poslove je u saradnji sa preduzećem "Rad" napravila "Program zimske službe na području općine Centar za period 2012-2016. godine". Na osnovu pomenutog okvirnog sporazuma potpisan je ugovor za zimsku sezonu koja je trajala od 15. novembra 2012. do 15. marta 2013. godine, a po kojem je preduzeće "Rad" bilo u obavezi da održava prohodnim 54 saobraćajnice lokalnog karaktera od interesa za Općinu Centar i 140 nekategorisanih cesta sortiranih po prioritetima. Na saobraćajnicama prvog prioriteta, u slučaju snježnih padavina, radovi na obezbjeđenju

prohodnosti moraju se izvoditi permanentno i okončati u roku od pet sati u nizinskom, odnosno osam sati u planinskom području, računajući od trenutka prestanka padavina. Drugi prioritet su saobraćajnice gdje u vrijeme snježnih padavina i pojave ledene kiše ne smije doći do zastoja u odvijanju prometa dužeg od šest sati tokom dana, dok u treći prioritet spadaju saobraćajnice gdje je potrebno u roku od 72 sata od prestanka padavina obezbijediti uslove za sigurno odvijanje saobraćaja. Za nadzor zimskog održavanja saobraćajnica i pješačkih komunikacija u Centru odabran je Zavod za saobraćaj Građevinskog fakulteta u Sarajevu.

Tokom prethodnog perioda preduzeće "Rad" je, na osnovu potpisanog ugovora sa Općinom Centar, isporučilo oko 70 tona soli koja je distribuirana na 152 lokacije u 15 mjesnih zajednica gdje će je građani moći preuzeti za posipanje stepeništa, pješačkih staza i prilaza.

Ukoliko Vlada Kantona Sarajevo u slučaju velikih snježnih padavina proglasi stanje prirodne nesreće, pomenuti okvirni sporazum se stavlja van snage i održavanje saobraćajnica se obavlja na osnovu "Programa zaštite od elementarnih nepogoda" što je u nadležnosti Službe za civilnu zaštitu Općine Centar.

U junu 2013. godine, postavljanjem horizontalne signalizacije duž obnovljene saobraćajnice zvanično je okončana sanacija dijela Ulice Hamdije Kreševljakovića od zgrade Fakulteta političkih nauka do mosta Drvenija. Općina Centar, kao finansijer projekta, je iz svog budžeta za ovu namjenu izdvojila oko 300.000 KM. Elaborat sanacije na dijelu pomenute ulice koji pripada području općine Centar, uradio je Zavod za saobraćaj Građevinskog fakulteta u Sarajevu. Izvođač radova je komunalno preduzeće "Rad", dok je za nadzor bila zadužena firma "Energoinvest" d.d. Sarajevo.

Od 21. maja ove godine, otkako su započeli radovi, javna preduzeća "Elektrodistribucija" i BH Telecom su, nakon uklanjanja starog asfalta sa kolovoza i trotoara, uradila neophodne manje sanacije na njihovoj infrastrukturi. Komunalno preduzeće "Vodovod i kanalizacija" je na tom dijelu ulice postavilo novu vodovodnu mrežu i oborinsku kanalizaciju za prikupljanje površinskih voda, što je također finansirala Općina Centar sa 150.256 KM. Nakon toga su djelatnici preduzeća "Rad" izvršili nivelaciju postojećih šahtova i šibera za vodu te ugradili nove rešetke za odvod površinskih voda, kao i 380 metara novih betonskih ivičnjaka. Na kraju radova su postavili 1.230 kvadratnih metara novog asfalta duž saobraćajnice i 1.020 kvadratnih metara po trotoarima. Dok su trajali radovi na snazi je bila odluka Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo o izmjeni režima saobraćaja.

## Monitoring javnih usluga u Općini Centar Sarajevo



### 1.1.3. Rezime

Prilikom planiranja budžeta Općine Centar za 2013. godinu, uzeti su u obzir rezultati istraživanja zadovoljstva građana uslugama lokalnih vlasti kao i prijedlozi i sugestije koje su građani imali priliku da iznesu u procesu javne rasprave o budžetu. Ovi prijedlozi i sugestije su se najvećim dijelom odnosili na usluge koje su u istraživanju najlošije ocijenjene, a to su usluga zelenih površina i parkova, izgradnja i održavanje sportskih terena i dječijih igrališta, komunalna higijena, održavanje lokalnih ulica i puteva itd. Toliko je toga urađeno u proteklom periodu na unapređenju ovih usluga da smo u analizi nabrojali samo one najznačajnije.

Općina Centar je iz budžeta za 2013. godinu izdvojila 347.579 KM za uslugu održavanja zelenih površina, što znači da je ova oblast prepoznata kao prioritetna za rješavanje.

Oblast komunalne higijene je takođe prepoznata kao prioritetna za rješavanje naročito u segmentu održavanja vodotoka i postavljanja kontejnera sa nadstrešnicama i čišćenje divljih deponija. Za ove aktivnosti je u budžetu općine za 2013. godinu izdvojeno 66.752 KM. Posebno treba istaći da je Općina Centar je kao jedinica lokalne samouprave prva u Kantonu Sarajevo inicirala izradu plana upravljanja otpadom kako bi, u okviru svojih nadležnosti i u saradnji sa KJKP "Rad", unaprijedila trenutno stanje u toj oblasti.

Za rješavanje problema adekvatnog održavanja ulica i puteva u zimskom periodu ove godine je u budžetu izdvojeno 950.000 KM, što ukazuje na to da je unapređenje ove usluge takođe uzeto u obzir u listi prioriteta.

Iz svega navedenog evidentno je da je Općina Centar zainteresovana da čuje mišljenje svojih građana i da je uložila veliki napor i sredstva da unaprijedi kvalitet i dostupnost usluga sa kojima građani nisu bili zadovoljni i pored činjenice da još uvijek nije donesen Zakon o lokalnoj samoupravi u Kantonu Sarajevo usaglašen sa Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH.

Također, Općina Centar je ove godine otišla korak naprijed te počela sa praksom da i pojedinci mogu aplicirati kod općine sa projektima iz raznih oblasti kojima se unapređuje kvalitet života u zajednici, a koji će biti finansirani sredstvima iz budžeta za narednu 2014. godinu. U tu svrhu Općina Centar raspisala je javni poziv i ponudila formular na kome su se mogli dostaviti prijedlozi projekata. Oba dokumenta bila su dostupna na web stranici Općine, a formular za prijavu projekata mogao se podići i na općinskom info pultu. Posebno je značajno što su svi, koji su to željeli, imali mogućnost da nakon razmatranja pristiglih prijedloga vide tabelarni pregled projekata koji su dostavljeni Općini i razloge zašto su neki prihvaćeni ili odbijeni, na web stranici Općine. Ovo je posebno značajno u kontekstu poticanja građanskog učešća u procesima donošenja odluka za unapređenje kvaliteta života u lokalnoj zajednici.

Međutim, da bi zaista imao očekivani efekat čitav proces mora se unaprijediti, ako se planira koristiti i sljedeće godine. Prije svega vrijeme za dostavljanje prijedloga mora biti mnogo duže nego što je to bio slučaj ove godine (15 dana), istovremeno potrebno je raditi na educiranju članova savjeta mjesnih zajednica u smislu standardnog utvrđivanja prioriteta uvažavajući, prije svega, mogućnosti Općine, dostignuti stepen razvoja, obim problema koji se rješava, etapno rješavanje problema i partnerstvo sa građanima, te na koncu potrebno je pojednostaviti sam formular koji je za mnoge ostao nejasan (posebno u dijelu gdje je trebalo nacrtati skicu i lokaciju željene intervencije).

## 7 Monitoring javnih usluga u Općini Novo Sarajevo

### 1.1. Monitoring javnih usluga u Općini Novo Sarajevo

#### 1.1.1. Uvod

Općina Novo Sarajevo se prostire na površini od 9,9 km<sup>2</sup>. Do 1992. god. (prijeratnih događaja u BiH) općina je zauzimala površinu od 47,15 km<sup>2</sup>, što znači da sada oko 75% prijeratne teritorije pripada Republici Srpskoj. Nadmorska visina općine Novo Sarajevo iznosi 519 m. Općina Novo Sarajevo je najgušće naseljena općina u BiH sa 7500 stanovnika/km<sup>2</sup>. Do početka ratnih dejstava u BiH, općina Novo Sarajevo je bila organizovana u 23 mjesne zajednice, ali što zbog Dejtonskog mirovnog Sporazuma, što zbog okrupnjavanja i bolje organizacije, taj broj je smanjen i sada broji 18 mjesnih zajednica. Prema popisu iz 1991 godine, općina Novo Sarajevo imala je 95.089 stanovnika. Procjena broja stanovnika na 31.12.2005.godine je 77.620.

Osnovne ekonomske politike izvršne vlasti Općine usmjerene su na kreiranje i izvršenje Budžeta, koji treba da adekvatno omogući izvršavanje osnovnih funkcija budžetskih korisnika, realizacijom projekata namijenjenih poboljšanju uslova života građana i razvoja privrede.

Ovakva politika doprinijela je zadovoljavajućem stepenu izvršavanja osnovnih strateških pravaca Općine i u uslovima ekonomske krize, čiji se uticaj odrazio i na prihode Općine koji od 2008.godine bilježe kontinuiran pad.

Bitno je istaći da je i pored stalne tendencije pada prihoda, na području općine proteklih godina zabilježen intenzivni razvoj lokalne infrastrukture, izgrađen je i obnovljen zapažen broj infrastrukturnih i privrednih objekata.

Budžet se donosi u skladu sa Zakonom, a javna rasprava provodi se u klubovima vijećnika, nadležnim radnim tijelima Općinskog vijeća, zborovima građana u mjesnim zajednicama, parlamentarnim strankama koje imaju vijećnike u Općinskom vijeću i Koordinaciji boračkih udruženja Općine Novo Sarajevo.

Primjedbe, prijedlozi, mišljenja i sugestije na Nacrt budžeta Općine Novo Sarajevo dostavljaju se općinskom načelniku putem Službe za privredu i finansije.

Budžet Općine Novo Sarajevo za 2013. godinu iznosi 21.211.000 KM.

Građani/ke općine Novo Sarajevo, i pored nejasne podjele nadležnosti između općina, grada i Kantona Sarajevo, najzadovoljniji sljedećim uslugama: pristupom internet mreži, javnim grijanjem, primarnom zdravstvenom zaštitom i javnom rasvjetom. Ipak, ako uzmemo u obzir komponente koje su ocjenjivane unutar jedne oblasti, vidimo da su neke ocijenjene iznad prosjeka, dok su pak druge ocijenjene vrlo niskim ocjenama.

Građani Općine Novo Sarajevo su najvećim prosječnim ocjenama ocijenili dostupnost interneta (4,54), zatim urednost snabdjevanja grijanjem (4,35), kvalitet grijanja (4,17), te blagovremenost u odlaganju smeća (4,16).



## Monitoring javnih usluga u Općini Novo Sarajevo



### 1.1.2. Usluge sa kojima su građani/ke najmanje zadovoljni – analiza subjektivnih i objektivnih pokazatelja

Istraživanje je pokazalo da građani Općine Novo Sarajevo nisu zadovoljni uslugom „Zelene površine i parkovi“. Prosječna ocjena za ovu uslugu u cjelini je 2,13. Najlošije ocijenjena kategorija unutar nje je volonterizam u održavanju zelenih površina i parkova sa 1,48 (ovo je najlošije ocijenjena kategorija i u okviru svih 16 usluga koje su bile predmet istraživanja), zatim raspoloživost i lokacija sportskih terena sa 1,89, raspoloživost i lokacija dječijih igrališta sa 2,01, opšte stanje zelenih površina i parkova sa 2,57, te održavanje zelenih površina i parkova sa 2,70.

Druga usluga sa kojom građani nisu zadovoljni je javni prijevoz, te su dali ukupnu prosječnu ocjenu 2,32. Najlošije ocijenjena kategorija unutar ove usluge je pouzdanost (poštivanje reda vožnje) sa prosječnom ocjenom 1,92, potom kvalitet sa 2,06, javni prijevoz u večernjim satima 2,13, periodičnost 2,21, te cijena 2,22. Jedina kategorija unutar ove usluge sa kojom su građani djelimično zadovoljni je dostupnost stajališta i dali su prosječnu ocjenu 3,39. Također, građani/ke općine Novo Sarajevo nisu zadovoljni organizacijom prijevoza učenika osnovnih (2,08) i srednjih škola (2,09), cijenom grobnog mjesta (2,1), pravednošću (2,1) i dostupnošću (2,43) socijalne zaštite.

#### 1.1.2.1. Zelene površine i parkovi



Građani Općine Novo Sarajevo su ocijenili usluge zelenih površina i parkova jako niskim ocjenama. Najlošije je ocijenjen volonterizam u održavanju zelenih površina te raspoloživost i lokacija sportskih terena. Imajući u vidu opće nezadovoljstvo građana ovom uslugom, Općina je izdvojila znatna sredstva iz budžeta za ovu namjenu, te je poduzela brojne aktivnosti u pravcu unapređenja ove usluge.

U toku 2013. godine Općina je poduzela niz aktivnosti iz oblasti uređenja općinskih javnih i zelenih površina u

## Monitoring javnih usluga u Općini Novo Sarajevo

skladu sa Lokalnim ekološkom akcionim planom (LEAP), koje uključuju nastavak akcije sadnje novih stabala, ukrasnog grmlja, cvijeća i rekonstrukciju travnjaka, te ostale aktivnosti koje su imale za cilj da prostor općine učine ljepšim i ekološki čistim. I u ovoj godini obezbijeđena je komunalna oprema (klupe, korpe za otpatke), postavljene su natkrivene niše za kontejnere, a oko postojećih dječjih igrališta su postavljene zaštitne ograde u cilju veće sigurnosti djece. U skladu sa finansijskim mogućnostima izgrađena su i nova dječija igrališta.

### Sredstva iz budžeta namijenjena održavanje zelenih površina

Program	Aktivnosti	Budžet 2013
Održavanje javnih zelenih površina	<i>Grant KJKP PARK-za uređenje park.površina</i>	145.000,00
	<i>Nabavka sadnica i pošumljavanje</i>	11.000,00
Ukupno		155.000,00

### Sredstva iz budžeta namijenjena za uređenje parkova i izgradnju dječjih igrališta

Program	Aktivnosti	Budžet 2013
Gradnja javnih površina, parkova, dječjih igrališta, pješačkih staza i dr.	Rekonstrukcija pješačkih staza i trotoara u ul. A.Lipa	200.000,00
	Održavanje javnih objekata (česme, spomen obilježja, sportski tereni i dr.)	95.660,55
	Postavljanje oglasnih ploča	15.000,00
	Izgradnja javnih česmi, satova, fontana i mobilijara za rekreaciju	50.000,00
	Izgradnja šarenog parka na području MZ Trg heroja	82.408,98
	Uređenje lokalnih grobalja -suf.	24.000,00
	<i>Izgradnja dječijeg igrališta i postavljanje ograde</i>	<i>120.000,00</i>
Ukupno		587.069,53

Kao i u ostalim općinama Kantona Sarajevo i u Općini Novo Sarajevo je organizovana volonterska akcija "Let's do it – Očistimo zemlju za jedan dan" koja je održana u nedjelju, 9. septembra ove godine.

Općina Novo Sarajevo i KJKP "Park" i ove godine su potpisali sporazum o uređenju parkovskih površina i mobilijara na području Novog Sarajeva. Sporazum, koji su u ime Općine i preduzeća „Park“ potpisali načelnik Nedžad Koldžo i v.d. direktor Muharem Fišo, odnosi se na sadnju mladih sadnica, drveća i grmlja, sadnju ruža i sezonskog cvijeća, sanaciju oštećenih dječijih igrališta i mobilijara, kao i izgradnju novih igrališta, popravku i zamjenu oštećenih i ugradnju novih klupa, čišćenje i rekonstrukciju zapuštenih oštećenih zelenih površina, postavljanje betonskih žardinjera, PVC kesa u korpe za sitni otpad, sječu i orezivanje stabala, te sadnju lukovica u toku 2013. godine na zelenim površinama u Novom Sarajevu.

Ovogodišnja vrijednost Sporazuma iznosi 145.000 KM, dakle nešto više nego u 2012. godini, kada je za ovu vrstu hortikulturnih radova kroz isti vid sporazuma utrošeno 130.000 KM. Vrijednost ovog sporazuma u 2011. godini bila je 100.000 KM.

## Monitoring javnih usluga u Općini Novo Sarajevo



Općina Novo Sarajevo, u saradnji sa KJKP „Park“ na osnovu potpisanog Sporazuma, ove godine je nastavila sa postavljanjem metalnih korpi za otpatke uz pješačke zone i druge javne i zelene površine na području općine Novo Sarajevo. Planirano je postavljanje ukupno 40 korpi. Vrijednost nabavke i ugradnje iznosi oko 12. 000 KM.



*Dječije igralište na Vilsonovom šetalištu*

Krajem prošle godine uređeno je dječije igralište na Vilsonovom šetalištu. Postavljene su sprave za igru: piramidalna mreža za penjanje, klackalica, ljuljačka, mega kula, dvije sprave za fitness, klupe za sjedenje i korpe za smeće. Površina oko igrališta je rekonstruisana, zasađene su i različite vrste drveća i grmlja, a postavljena je i zaštitna gumena podloga na površini od 280 kvadrata.

Pošto je većina stabala koja su posađena prošle godine u Paromlinskoj ulici, uništena i polomljena, s preduzećem „Park“ ponovo je dogovoreno uređenje drvoreda, a sve u okviru godišnjeg ugovora o uređenju zelenih površina na području Općine. U skladu sa ovim ugovorom, u novembru 2013. zasađena su 44 nova stable breze u ovoj ulici. Sadnji breza, koju su obavili radnici preduzeća Park, a inicirala je Općina Novo Sarajevo, prisustvovali su i Nedžad Koldžo, općinski načelnik i Suad Hećo, izvršni direktor održavanja javnih zelenih površina u preduzeću Park. Tom prilikom načelnik Koldžo, pošto je u navedenom drvoredu prethodnih godina dopunska sadnja obavljena već dva puta, apelirao je na građane da čuvaju i vode računa o novozasađenim stablima jer su ona pluća grada i javno dobro svih nas, a sve s ciljem da se ne ponovi situacija s početka 2012. godine kada je u ovoj ulici posađeno 50 stabala.

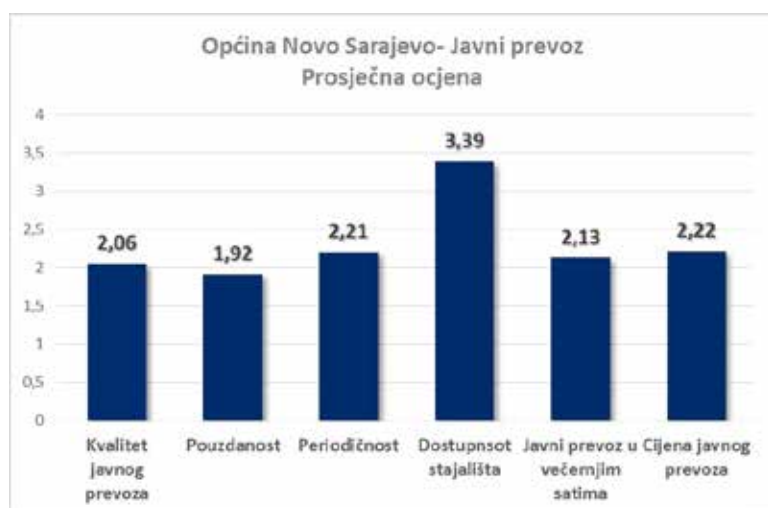
KJKP „Park“ u saradnji s Općinom i u ovoj godini nastavilo je sa aktivnostima ozelenjavanja javnih površina na području općine Novo Sarajevo, što uključuje sadnju više od 30 stabala kestena u ulici Zmaja od Bosne na potezu od Dolac-Malte do Tehničke škole.



*Vilsonovo šetalište*

## Monitoring javnih usluga u Općini Novo Sarajevo

Brojne aktivnosti koje su lokalne vlasti realizirale na unapređenju ove usluge, pokazuju zainteresovanost vlasti Općine Novo Sarajevo da čuje i uvaži mišljenje svojih građana.



### 1.1.2.2. Usluge javnog prijevoza

Ovo je jedna od usluga koja je u svim općinama koje su predmet ovog istraživanja ocijenjena izuzetno loše. O razlozima za nezadovoljstvo građana i odgovornosti za pružanje ove usluge govorili smo već u uvodnom dijelu. Također, govorili smo o stanju u KJKP GRAS, smanjenom broju vozila i razlozima zbog kojih građani imaju neadekvatan javni prijevoz, posebno kada su u pitanju autobusi i minibusi. Inače javni prijevoz se odvija u svih osamnaest mjesnih zajednica na području općine Novo Sarajevo, u smanjenom kapacitetu. Građanima su na raspolaganju tramvajski, trolejbuski, au-

tobuski i minibusi saobraćaj. Jedan od dodatnih problema za bezbjedno odvijanje minibuskog i autobusnog saobraćaja, posebno kada su u pitanju padinski dijelovi općine Novo Sarajevo jeste cestovna infrastruktura, koja u velikom dijelu ne zadovoljava kriterije za bezbjedno odvijanje javnog prevoza istim. Cijelo padinsko područje općine Novo Sarajevo je pokriveno minibuskim saobraćajem ali se odlikuje neredovnošću, nesigurnošću, a određeni broj linija je ukinut upravo zbog neadekvatne cestovne infrastrukture. Ako se uzme u obzir i inače smanjeni broj vozila, česti prekidi i obustave autobuskim linija zbog kvarova na vozilima GRAS-a, jasno je zašto su građani ovu ocijenili izuzetno loše.

### 1.1.2.3. Usluge osnovnog obrazovanja

Usluga osnovnog obrazovanja našla se na listi od šesnaest najlošije ocijenjenih usluga, zbog jedne njene kategorije, a to je kategorija prijevoza učenika. Ostalim segmentima ove usluge (dostupnošću škole i kvalitetom obrazovanja), građani općine Novo Sarajevo su zadovoljni, suđeci po ocjenama koje su dodijelili ovim kategorijama.

Za uslugu prijevoza učenika sa područja





## Monitoring javnih usluga u Općini Novo Sarajevo



Kovačića ove godine Općina je u budžetu predvidjela 30.000 KM, te 35.000 KM za prevoz učenika koji imaju poteškoće sa kretanjem.

Program	Aktivnosti	Budžet 2013
Grantovi u oblasti obrazovanja	Usluge prevoza za djecu -Kovačići	30.000,00
	Ostale usluge za školska i sportska takmičenja	16.000,00
	Grant za nagrade za održ.školskih i sportskih i dr. takmičenja	10.000,00
	Grant za - početak školske godine	15.000,00
	Nabavka opreme za O.Š.	20.000,00
	Grant sredstva za vanškolske aktivnosti	10.000,00
	Grant za izgradnju OŠ za naselje Hrasno brdo- Anex -sufinansiranje	250.000,00
Programi podrške javnim ustanovama	<i>Grant za prevoz učenika koji imaju probl.u kretanju</i>	35.000,00
Ukupno		

Pored navedenih grantova u budžetu Općine Novo Sarajevo predviđeni su i drugi grantovi koji su namijenjeni podsticanju razvoja vanškolskih aktivnosti u oblasti sportskih aktivnosti i kulturnih djelatnosti.

### 1.1.2.4. Srednjoškolsko obrazovanje

Usluga srednjoškolskog obrazovanja je slično ocijenjena kao usluga osnovnog, s tom razlikom što su građani općine Novo Sarajevo, malo nižom ocjenom ocijenili kvalitet srednjoškolskog obrazovanja (djelimično zadovoljava). Evidentno je da je prijevoz učenika i ovdje ocijenjen najlošijom ocjenom.

Kao što smo već rekli, u skladu sa zakonskom regulativom u ovoj oblasti, nadležnost osnivanja srednjih škola je dodijeljena kantonu ili općini uz odobrenje ministarstva obrazovanja, a škole mogu osnovati i domaća i strana fizička i pravna lica uz odobrenje Vlade ili resornog ministarstva. Srednje škole koje su osnovane kao javne ustanove, finansiraju se iz kantonalnog, gradskog ili općinskog budžeta, kao i iz drugih izvora. Nadležnost upravljanja u školi je dodijeljena školskom odboru. Ovisno o tome ko je osnivač škole (kanton ili općina), članove školskog odbora javne škole imenuje Vlada kantona ili načelnik općine, na osnovu kriterija i procedure koju određuje ministar





## Monitoring javnih usluga u Općini Novo Sarajevo

obrazovanja.

U dokumentu Strateški plan razvoja Općine Novo Sarajevo do 2015. godine stoji: „Kada je riječ o školstvu u općini Novo Sarajevo egzistiraju svi oblici sistema obrazovanja i odgoja omladine - od predškolskih ustanova, osnovnog i srednjeg nivoa, do fakulteta kao oblika visokog obrazovanja i odgoja mladih ljudi naše, pa i šire društvene zajednice. S obzirom da svi ovi oblici postoje u općini, a među njima određena veza i saradnja, Općina, iako nije osnivač, dijelom učestvuje u razvoju i unaprijeđenju ovog značajnog društvenog procesa.“

Dakle, evidentno je da Općina Novo Sarajevo iako nije osnivač srednjih škola na svom području, može utjecati na unapređenje stanja u ovoj oblasti.

### 1.1.2.5. Groblja

Iako je ova usluga u nadležnosti Kantona Sarajevo, za održavanje grobalja lokalnog karaktera, nadležne su općine na čijem području se ona nalaze. U budžetu Općine Novo Sarajevo za 2013. godinu predviđeno je 24.000 KM za sufinansiranje uređenja lokalnih grobalja.



### 1.1.2.6. Socijalna zaštita

Općinska Služba za rad i socijalna pitanja u Općini Novo Sarajevo u skladu sa važećim propisima obavlja poslove i zadatke iz oblasti socijalne zaštite kroz zaštitu porodice sa djecom, zaštitu civilnih žrtava rata, zdravstvenu zaštitu, te poslove vezane za raseljena lica, izbjeglice, pravne i administrativne poslove.



## Monitoring javnih usluga u Općini Novo Sarajevo



Općina Novo Sarajevo dodjeljuje jednokratne novčane pomoći licima i domaćinstvima u teškoj materijalnoj i finansijskoj situaciji na osnovu Odluke o kriterijima za dodjelu iste, a koja je objavljena u Službenim novinama Kantona Sarajevo broj 12/09. Istovremeno, na web stranici Općine dostupan je obrazac koji upućuje građane o načinu podnošenja zahtjeva, te koju dokumentaciju je potrebno prikupiti za ovu vrstu pomoći.

Broj korisnika jednokratne novčane pomoći koju Općina dodjeljuje zavisi i od broja podnesenih zahtjeva i od sredstava koja se budžetom planiraju za svaku kalendarsku godinu.

U 2012. godini iznos planiranih sredstava na ime jednokratne pomoći bio je 80.000 KM. Komisija je odobrila pomoć na osnovu 367 podnesenih zahtjeva, od ukupno 454 zaprimljena zahtjeva. Visina iznosa novčane pomoći zavisila je od materijalnih prilika u svakom konkretnom slučaju, u skladu sa Odlukom o kriterijima za dodjelu pomoći.

Na području Općine Novo Sarajevo ne djeluje niti jedna javna kuhinja, ali Općina pomaže rad javnih kuhinja i svake godine u budžetu planira novčana sredstva za projekte Crvenog krsta Novo Sarajevo, koji pomaže rad javnih kuhinja.

U granicama svojih mogućnosti Općina Novo Sarajevo podržava programe socijalne pomoći i svake godine izdvaja sredstva za tu svrhu.

Program	Aktivnosti	Budžet 2013
Programi socijalne potpore	Grant pojed.-obaveznog zdrav.osigur.lica u stanjuu socijalne potrebe	10.000,00
	Izdaci za alternativni smještaj	6.000,00
	Grant za ostala socijalna davanja	80.000,00
	Grant sredstva za realizaciju projekata sa djecom sa posebnim potrebama	15.000,00
	Dnevni centar za zdravo starenje	40.000,00
	Grant penzionerima	110.000,00
	Grant za dodjelu užina djeci iz OŠ	60.000,00
Ukupno		321.000,00

Program	Aktivnosti	Budžet 2013
Programi socijalne potpore boračkoj populaciji	Sredstva na ime stipendiranja	300.000,00
	Grant pojed.iz fonda BIZ -a	130.000,00
	Grant djeci bez oba roditelja	61.200,00
	Grant Fondu memorijala	10.000,00
Ukupno		501.200,00

## 7 Monitoring javnih usluga u Općini Novo Sarajevo

Općina podržava projekte nevladinih organizacija koje se bave socijalnom zaštitom, te vodi brigu o populaciji treće životne dobi koja se ogleda kroz funkcionisanje Dnevnog centra za zdravo starenje.

### 1.1.3. Rezime

Kao i u drugim općinama Kantona Sarajevo, osnovni pravci i tendencije politike Općine Novo Sarajevo kreću se u okvirima budžetskih ograničenja. U 2013. godini, Općina je nastavila raditi na poslovima i projektima koji su započeti u prethodnoj godini, a istovremeno je započela i neke nove projekte i aktivnosti u oblastima koje su u nadležnosti općine kao jedinice lokalne samouprave, odnosno u kojima je izražen pravni interes općine. Nastavljena je dinamika investiranja u kapitalne projekte.

Budžet Općine Novo Sarajevo donosi se u skladu sa zakonskom procedurom i u njegovo donošenje uključeni su građani. Prijedlozi i sugestije koje su građani uputili u toku javne rasprave o budžetu, odnose se većim dijelom na one oblasti koje su u istraživanju zadovoljstva građana lokalnim uslugama ocijenjene lošim ocjenama.

Imajući u vidu potrebe građana za unapređenjem usluga u oblasti održavanja zelenih površina, općina je za ovu uslugu izdvojila znatno veća sredstva u odnosu na prošlu godinu. U ovoj oblasti je u 2013. godini urađeno mnogo, posebno u segmentu održavanja parkova i zelenih površina.

Kada je u pitanju usluga obrazovanja (osnovnog i srednjoškolskog) u segmentu prijevoza učenika, što su građani ocijenili veoma niskim ocjenama, Općina je izdvojila znatna finansijska sredstva za ovu kategoriju usluge. Sredstva su namijenjena za prijevoz učenika sa područja Kovačića, kao i za prijevoz učenika sa potoškoćama u kretanju.

Evidentno je da je Općina Novo Sarajevo, za razliku od većine ostalih općina u Kantonu Sarajevo, prepoznala važnost finansijske podrške održavanju globalja lokalnog karaktera, koja po zakonu i jesu u njenoj nadležnosti. Općina Novo Sarajevo je u budžetu za 2013. godinu za sufinansiranje ove usluge izdvojila 24.000 KM.

I pored evidentnog pada prihoda, Općina je nastojala da obezbijedi sredstva za socijalna davanja jednako kao i ranijih godina.

## Monitoring javnih usluga u Općini Novo Sarajevo

## Monitoring javnih usluga u Općini Novi grad Sarajevo

### 1.1. Monitoring javnih usluga u Općini Novi grad Sarajevo

#### 1.1.1. Uvod

Iako je Općina Novi grad Sarajevo po svom nastanku najmlađa općina u Kantonu Sarajevo, ona je od svog formiranja 1978. do 1991. godine, usljed ubrzanog razvoja, dostigla broj od 136.000 stanovnika. Općina Novi Grad ima površinu od 47,2 km<sup>2</sup> što čini 3,7% teritorije Kantona Sarajevo, a na njenom području prema posljednjim statističkim podacima Općinske službe za opću upravu na ovom lokalitetu trenutno živi cca 140.000 stanovnika.

Općina Novi Grad Sarajevo je, poštujući strateške dokumente iz regije, u saradnji sa zajednicom izradila: Lokalni ekološki akcioni plan do 2012. (LEAP), Strategiju razvoja Općine do 2015. (SPRONG), Strategiju za mlade do 2012., Akcioni plan lokalnog ekonomskog razvoja do 2012. (LER), Mapu razvoja, u izradi je Gender akcioni plan, a pokrenuta je inicijativa i za izradu strategije razvoja sporta i kulture, te strateškog plana komunikacije sa javnošću.

U cilju praćenja toka realizacije strateških dokumenata na nivou Općine, kao i iniciranja i implementacije strateških ciljeva, te utvrđenih prioriternih projekata i mjera shodno istim na nivou svih općinskih službi, zatim u cilju iniciranja saradnje sa drugim vladinim institucijama, međunarodnim organizacijama i nevladinim sektorom, formirana je posebna stručna služba.

Bitno je napomenuti da Općina ima uveden sistem upravljanja kvalitetom ISO 9001:2008, da je članica ECAD mreže – Evropske asocijacije gradova u borbi protiv zloupotrebe droga, nosilac priznanja Zlatna zvijezda iz Pariza za najveći broj poboljšanja u kratkom vremenskom periodu, te ima uspostavljen sistem Dokument menagment – Upravljanje tokom kretanja dokumenata na nivou Općine, kao i uvedeno trezorsko poslovanje. Također je važno navesti da se u svrhu strateškog planiranja kontinuirano izrađuju godišnji i trogodišnji finansijski i dinamički planovi za realizaciju projekata od značaja za Općinu na nivou institucije i u saradnji sa zajednicom (sistem učesničkog planiranja). Projektni pristup u rješavanju problema polako se uvodi u sve općinske službe.

Istraživanje zadovoljstva uslugama lokalnih vlasti je pokazalo da su građani/ke općine Novi grad Sarajevo, i pored nejasne podjele nadležnosti između općina, grada i Kantona Sarajevo, najzadovoljniji sljedećim uslugama: javna rasvjeta, pristup internet mreži, dostupnost osnovnih škola, urednost u snabdjevanju i kvalitet kolektivnog grijanja (osim cijenom grijanja kojom nisu ni djelimično zadovoljni), te dostupnost ambulanti primarne zdravstvene zaštite. Ove usluge građani su ocjenjenili visokim ocjenama izmenu 4 i 5, dakle između zadovoljava i u potpunosti zadovoljava.

#### 1.1.2. Usluge sa kojima su građani/ke najmanje zadovoljni – analiza subjektivnih i objektivnih pokazatelja

Istraživanje je pokazalo da su građani Općine Novi grad najmanje zadovoljni javnim prijevozom. Prosječna



## Monitoring javnih usluga u Općini Novi grad Sarajevo



ocjena za ovu uslugu u cjelini je 2,24. Najlošije ocjenjena kategorija unutar nje je pouzdanost (poštivanje reda vožnje) sa prosječnom ocjenom 1,83, što je inače i najlošije ocjenjena kategorija unutar svih 16 usluga koje su bile predmet istraživanja. Kvalitet javnog prijevoza građani su ocjenili sa prosječnom ocjenom 2,03, priodličnost (raspoloživost) prijevoza sa 2,05, prijevoz u večernjim časovima sa 2,09, cijenu sa 2,22. Jedina kategorija unutar ove usluge sa kojom su građani djelimično zadovoljni je dostupnost stajališta.

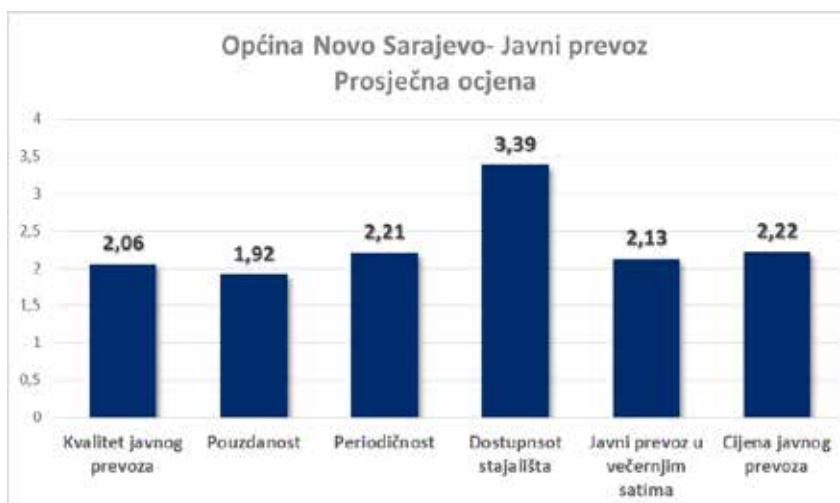
Druga javna usluga sa kojom građani nisu zadovoljni je održavanje zelenih površina i parkova, i to kada je u pitanju opće stanje zelenih površina i parkova, lokacija i raspoloživost dječijih igrališta i sportskih terena, volonterizam u održavanju zelenih površina i parkova. Prosječna ocjena za ovu uslugu je 2,63. Jedina kategorija sa kojom su građani unutar ove usluge više nego djelimično zadovoljni je održavanje zelenih površina i parkova.

Treća usluga kojom su građani nezadovoljni je socijalna zaštita i to posebno kada je u pitanju pravednost (2,37). Prosječna ocjena za ovu uslugu je 2,59. Također, građani/ke općine Novi grad nisu zadovoljni cijenom grobnog mjesta (2,06), te uslugom prijevoza učenika srednjih škola (2,33).

### 1.1.2.1. Usluge javnog prijevoza

Osnovni problemi karakteristični za predratno, ali i sadašnje stanje u oblasti javnog prijevoza vezani su za veoma spor tramvajski saobraćaj, te neadekvatne saobraćajnice za trolejbuski i autobuski saobraćaj. Pred rat je blizu 70% putnika bilo upućeno na tramvajski i trolejbuski saobraćaj i to uglavnom na pravcu Ilidža-Nedžarići-M.Dvor-Bašćaršija i Dobrinja-Mojmilo-Latinska ćuprija.

Građani Općine Novi grad Sarajevo su, kao i građani ostalih gradskih općina, također nezadovoljni uslugom javnog prijevoza, a naročito u segmentu njegove pouzdanosti.



Kada je u pitanju funkcionisanje javnog prijevoza na području Općine Novi grad, građani su suočeni sa istim problemima kao i u ostalim općinama koje su predmet ovog istraživanja, a to je neredovan, nesiguran i nepouzdan javni prijevoz. Kako građani ne bi trpjeli zbog lošeg stanja u preduzeću KJKP „GRAS“ Općina Novi Grad Sarajevo je, u novembru 2013. godine, obezbijedila auto-dijelove za popravku GRAS-ovog autobusa, namijenjenog za javni gradski prijevoz, autobuska linija na relaciji Stup – Zabrdže – Smiljevići. Time je osiguran nes-

## Monitoring javnih usluga u Općini Novi grad Sarajevo

metan prevoz za više od 2.500 stanovnika Mjesne zajednice „Naselje heroja Sokolje“, koji su više od mjesec dana bili prinuđeni da se na razne načine snalaze kako bi se prevezli do željenih destinacija u gradu. Navedena autobuska linija bila je obustavljena zbog nastalog kvara na autobusu i nemogućnosti GRAS-a da izvrši popravku vozila.

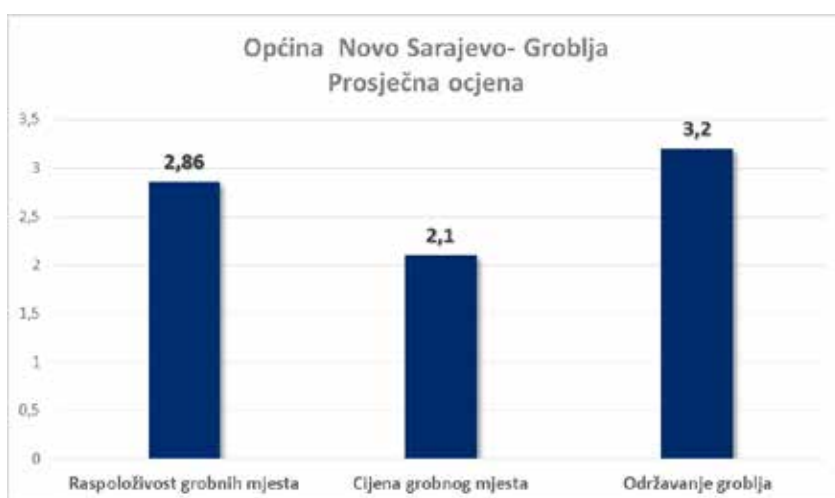
Općina Novi Grad je za nabavku auto-dijelova iz budžetske rezerve izdvojila 7.000 KM. U ovu cijenu uračunata je i kupovina novih guma za autobus koji će saobraćati od Stupa do Smiljevića.

Načelnik Općine Novi grad je prepoznao potrebu da, bez obzira na stanje u kojem se trenutno nalazi javno preduzeće GRAS, te na činjenicu da će biti potrebno puno napora Vlade Kantona Sarajevo da se stanje u ovom preduzeću riješi, Općina treba da reaguje kako građani ne bi ispaštali zbog ove situacije.

Krajem novembra ove godine, počela je s radom nova minibuska linije koja će saobraćati na relaciji Briješće-Otoka. Time je više od 6.500 stanovnika Briješća prvi put od nastanka naselja, dobilo gradski prijevoz. Više od deset godina građani su tražili uvođenje kombi linije, ali je trebalo obezbijediti sve pretpostavke za njeno uvođenje. Nakon što je Općina kupila zemljište, izgradila kombi okretaljku, uradila proširenje prilazne saobraćajnice i pribavila sve potrebne dozvole, linija je stavljena u funkciju.

Iz svega navedenog može se vidjeti da je Općina Novi grad Sarajevo najviše učinila na unapređenju kvaliteta i dostupnosti ove usluge, koja inače nije u direktnoj nadležnosti lokalnih vlasti.

### 1.1.2.2. Groblja



Kao i u drugim gradskim općinama, građani sa područja općine Novi grad Sarajevo su iskazali nezadovoljstvo cijenom grobnog mjesta. Nešto su bolje ocijenjene ostale dvije kategorije ove usluge, održavanje groblja i raspoloživost grobnih mjesta.

U skladu sa svojim nadležnostima Općina Novi grad je u budžetu za 2013. izdvojila određena sredstva namijenjena za održavanje lokalnih grobalja koja se nalaze na njenoj teritoriji.

Groblja	Budžet 2012	Budžet 2013
Sredstva za izgradnju, održavanje i uređivanje spomen obilježja i lokalnih grobalja	100.000,00	100.000,00

## Monitoring javnih usluga u Općini Novi grad Sarajevo



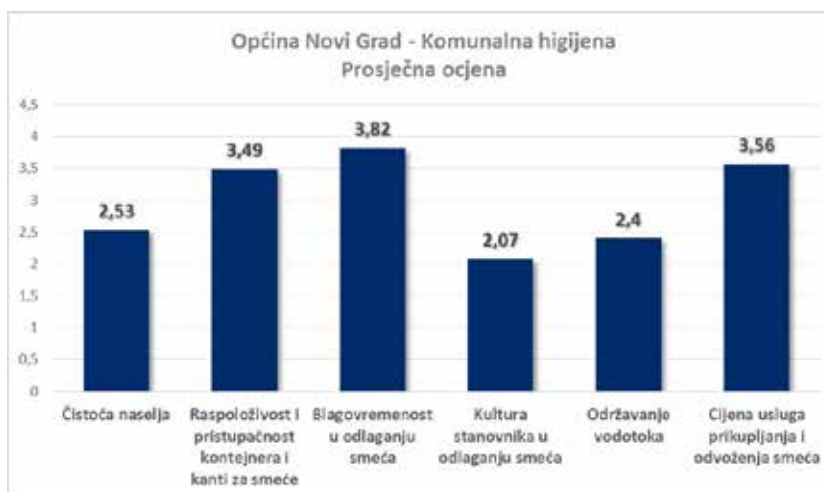
### 1.1.2.3. Komunalna higijena

Na teritoriji općine smještena je glavna gradska sanitarna deponija kojom upravlja Kanton Sarajevo putem KJKP-a "Rad". Gradska deponija je uređena u skladu sa evropskim standardima. Problemi u odvozu smeća i prijedlog rješavanja problema (podaci KJKP „Rad“).

Najveći problem su mjesta - lokacije za postavljanje namjenskih posuda za prikupljanje otpada kako kućnog tako i uličnog. Za građane u objektima kolektivnog stanovanja lokacije posuda su najčešće na trotoarima ili zelenim površinama. Razlog za takvu situaciju je taj što su planirani smetljarnici u višespratnicama pretvoreni u poslovne prostore, zatim začepljeni odvodi, zbog čega su posude izbačene ispred zgrade, na mjesta koja su zbog izdignutih ivičnjaka nepristupačna za specijalna vozila za odvoz smeća.

Kod individualne stambene izgradnje problem je neplanska tzv. divlja gradnja, gdje su saobraćajnice uske ili preuske za vozila preduzeća „Rad“, a mjesta za posude nisu određena, niti je planiran način odlaganja kućnog otpada. Načini odlaganja otpada nisu obuhvaćeni prostornim planom uređenja naselja.

Preduzeće „Rad“ je zajedno sa Općinom počelo zajednički rješavati pitanja lokacija i uređenja mjesta odlaganja kućnog otpada izgradnjom niša, a što je u skladu sa Zakonom o komunalnoj čistoći gdje mjesto posuda zajednički određuju predstavnik općine i komunalno preduzeće.



Kao što se može vidjeti iz tabele građani Općine Novi grad su više nego djelimično zadovoljni sa tri kategorije ove usluge, ali su kao i u ostalim općinama najlošije ocijenili kulturu stanovnika u odlaganju smeća, zatim održavanje vodotoka i čistoću naselja. Općina je, kako u prethodnoj, tako i u ovoj godini u budžetu predvidjela značajne iznose finansijskih sredstava koja su namijenjena za rješavanje problema otpada, te regulaciju vodotoka. Ipak, evidentno je da je iznos sredstava planiran za ovu namjenu u Budžetu za 2013. godinu značajno manji nego u 2012. godini.

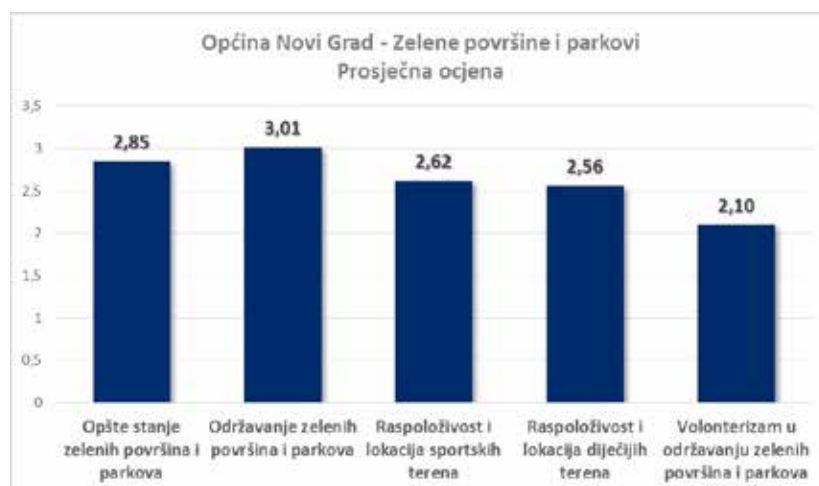
## Monitoring javnih usluga u Općini Novi grad Sarajevo

### Sredstva iz budžeta za komunalnu higijenu

Komunalna higijena	Budžet 2012.	Budžet 2013.
Sredstva za kapitalni transfer za KJKP "Rad" za sufinansiranje izgradnje natkrivenih niša i uspostavljanje sistema odvojenog prikupljanja otpada	150.000,00	100.000,00
Sredstva za održavanje šahtova, slivnih rešetki i tabli sa kućnim brojevima	40.000,00	40.000,00
Sredstva za sufinansiranje sanacije klizišta (sanacija klizišta i projektna dokumentacija)	100.000,00	100.000,00
Projekti u skladu sa lokalnim ekološkim akcionim planom	100.000,00	20.000,00
Regulacija vodotoka Lepenica	250.000,00	200.000,00
Uređivanje i čišćenje vodotoka rijeka i potoka u cilju sprečavanja plavljenja	100.000,00	50.000,00
<b>Ukupno</b>	<b>740.000,00</b>	<b>510.000,00</b>

Kada je u pitanju angažman općine na području komunalne higijene, Općina Novi Grad Sarajevo ove godine je pokrenula projekat čišćenja zapuštenih atomskih skloništa na njenom području. Skloništa su predstavljala ruglo, ali i opasnost po zdravlje građana, jer su se u njima godinama nakupljali voda, fekalije i otpad, što je predstavljalo opasnost po zdravlje stanovnika. Uposlenici Službe civilne zaštite Novi Grad očistili su deset vanblokovskih skloništa, a u narednom periodu je planirana deratizacija ovih prostora i njihovo propisno zatvaranje do određivanja konačne namjene i sanacije. Izbačeno je oko 150 tona raznog otpadnog materijala i ispumpane su ogromne količine vode. Građani su negodovali zbog toga što su skloništa bila pretvorena u divlje deponije, te su upućivali žalbe Općini da se taj problem riješi.

Očišćena skloništa više neće predstavljati prijetnju za zdravlje stanovnika ovog područja, a nakon realizacije ovog projekta, Općina će krenuti u sanaciju skloništa i njihovu pripremu, kako bi se ona mogla upotrijebiti u korisne svrhe.



### 1.1.2.4. Zelene površine i parkovi

U svrhu sistemskog pristupa zaštiti okoliša uopće, Općina je uradila i usvojila Lokalni ekološki akcioni plan – LEAP do 2012. godine, a 2009/2010. godine uradila je ažuriranje prioriteta istog. Kako je ova općina najmnogoljudnija u Kantonu Sarajevo, te ima veliku gustinu naseljenosti u svom urbanom dijelu, potrebno je mnogo više ulagati napora u cilju unapređenja ambijenta za ugodno življenje. Sa tim u vezi kontinuirano

## Monitoring javnih usluga u Općini Novi grad Sarajevo



se u okviru budžeta izdvajaju milionska sredstva za realizaciju projekata iz oblasti zaštite okoliša i unapređenja uvjeta života, samostalno ili u partnerstvu sa drugim nivoima vlasti, kao što su: izgradnja kanalizacione i vodovodne mreže, hortikulturno uređenje i održavanje javnih zelenih površina (1.000.000 m<sup>2</sup>), realizacija kapitalnog projekta Revitalizacija Park šume Mojnilo – zeleni pojas sa različitim sportsko-rekreativnim i edukativnim sadržajima, arboretumom i zelenim površinama na površini cca 40 ha po fazama, provedbenoplanska dokumentacija, unapređenje ekološke svijesti i kulture življenja stanovništva, unapređenje sistema prikupljanja otpada, projekti uštede energije u objektima kolektivnog stanovanja, sprečavanje bespravne gradnje, održivi program za realizaciju projekata iz oblasti zaštite okoliša u saradnji sa zajednicom – EKO kalendar Općine i sl.



Park šume Mojnilo

Shodno potrebama ove najmnogoljudnije lokalne zajednice u Kantonu Sarajevo, na teritoriji ove općine nalaze se značajni sportski kapaciteti, i to: sportska dvorana "Ramiz Salčin", sportska dvorana "Dobrinja", stadion "Otoka", Olimpijski bazen na Otoci, preko 40 otvorenih sportskih površina i igrališta, sportske sale i otvorena igrališta u okviru 15 novogradskih osnovnih škola, rekreaciono-sportska površina na lokalitetu Parka šume Mojnilo (trim staza, igralište), a u toku je i izgradnja sportske dvorane "Srce". Na teritoriji općine djeluje preko 40 sportskih klubova iz različitih oblasti.

Uređenje zelenih površina	Budžet 2012	Budžet 2013
Sredstva za kapitalni grant JKP "Park" za uređenje i održavanje javnih dječijih igrališta, aleja i javnih zelenih površina	150.000,00	100.000,00
Rekonstrukcija sportskih igrališta sa ugradnjom vještačke trave		75.000,00
Izgradnja ograde oko igrališta u ulici Bratunačka čikma	50.000,00	
Izgradnja igrališta u dijelu Vitkovac MZ A. Most I	60.000,00	
Izgradnja igrališta u Zabrdū-na zemljištu gdje je predviđena buduća osnovna škola	60.000,00	
Izgradnja dječijeg igrališta Šukrije Pandže i Rude Tomića	20.000,00	
Izgradnja dječijih igrališta na području općine (Potur Šehidijina i Zabrdē)		150.000,00
<b>Ukupno</b>	<b>340.000,00 KM</b>	<b>325.000,00 KM</b>

Povodom obilježavanja 22. aprila, Međunarodnog dana planete Zemlje, Općina Novi Grad Sarajevo u saradnji s Kantonalnim javnim komunalnim preduzećima Rad i Park, organizovala je dobrovoljnu akciju čišćenja i uređenja zelenih površina i prostora oko objekata individualnog i kolektivnog stanovanja na području općine.



## 7 Monitoring javnih usluga u Općini Novi grad Sarajevo

ne. Cilj akcije bio je podizanje ekološke svijesti stanovništva i stvaranje odgovornijeg odnosa prema okolišu i sredini u kojoj živimo.

U akciji su učestvovali mladi volonteri novogradskih udruženja i nevladinih organizacija, Centra za mlade Općine Novi Grad i Asocijacije mladih SDA Općinske organizacije Novi Grad. Preduzeće Rad je provelo akciju odvoza kabastog otpada s lokacija koje su utvrđene planom i javno objavljene. Nakon akcije čišćenja mladi volonteri su nastavili sadnju sadnica u 'Parku šuma Mojmiilo'. Prva lokacija bila je zelena površina u naselju Alipašino Polje, u blizini OŠ Meša Selimović, gdje je zasađeno 125 novih odraslih stabala iz Parkove vlastite rasadničke proizvodnje. Nakon toga, obavljena je i posjeta ulici Braće Mulić i Bulevaru Mimara Sinana u naselju Dobrinja, u kojima je tokom realizacije projekta zasađeno 110 novih odraslih stabala duž saobraćajnice te izvršena rekonstrukcija 2.800 m<sup>2</sup> nove zelene površine sjetvom trave.

Zelene površine u Novom Gradu bogatije su za ukupno 235 novih stabala, većih sadnica koje su dobijene vlastitom rasadničkom proizvodnjom u Parkovim rasadnicima u Sokolović Koloniji i Nedžarićima i u posljednjih 10-15 godina o njihovom uzgoju su se brinuli Parkovi uposlenici.

Općina Novi Grad Sarajevo u saradnji sa Kantonalnim javnim komunalnim preduzećem „Park“ realizirala je projekat postavljanja klupa za sjedenje uz saobraćajnice na području općine.

Postavljeno je 65 klupa od kružnog toka na Dobrinji do pješačkog mosta kod dvorane „Vistafon“. Tako je šetalište na Bulevaru Meše Selimovića bogatije za 31 novu klupu sa naslonom, dok 34 klupe ukrašavaju šetnicu od Nedžarića do kružnog toka na Dobrinji.

Klupe su poklon stanovnicima najmnogoljudnije općine u Kantonu Sarajevo, a posebno šetačima, rekreativcima, ali i najmlađim sugrađanima, da prilikom duge šetnje mogu sjesti i odmoriti se. Radi se o jednom dijelu programa uređenja zelenih površina koje Općina Novi Grad realizuje u saradnji sa JJKP „Park“ čija je ukupna vrijednost 100.000 KM. Ovaj dio projekta koštao je oko 20.000 KM.



Sporazum o uređenju i održavanju javnih zelenih površina, dječijih igrališta, aleja, izgradnji pješačkih staza i sanaciji stepeništa, između Novog Grada i preduzeća Park“ podrazumijeva realizaciju niza manjih projekata uređenja javnih zelenih površina na području Novog Grada do kraja ove godine, a njegova ukupna vrijednost je 100.000 KM.

Savjet Mjesne zajednice "Saraj Polje" godinama je delegirao pitanje sanacije dječijeg sportskog igrališta u toj mjesnoj zajednici, tako da je Općina Novi Grad Sarajevo u ovoj godini uspjela realizirati ovaj projekat. Urađena je sanacija ograde, postavljeni koševi, kao i klupe za sjedenje, tako da je igralište

## Monitoring javnih usluga u Općini Novi grad Sarajevo

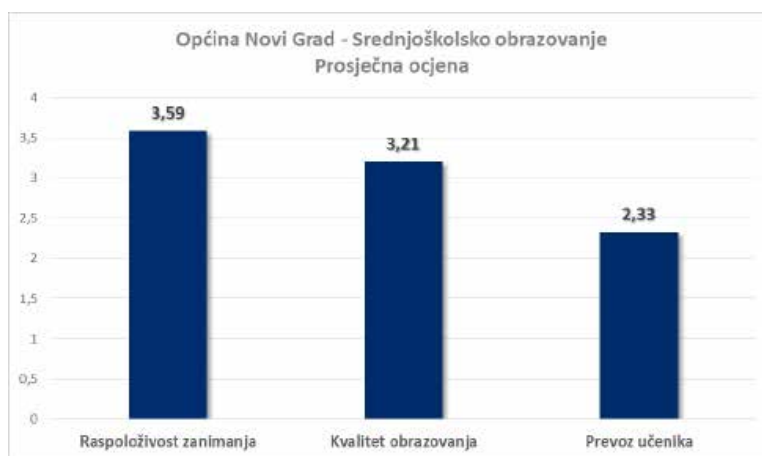


sada ograđeno sa sve četiri strane i uređeno za potrebe najmlađih stanovnike ovog dijela općine i učenike obližnjih škola. Također, urađeni su ivičnjaci i ofarbana kompletna metalna konstrukcija. U projekat je uloženo oko 9.000 KM.

### 1.1.2.5. Srednjoškolsko obrazovanje

Na području općine Novi Grad Sarajevo nalaze se tri srednje škole (Gimnazija Dobrinja, Srednja škola Peta gimnazija i Birotehnička, te Srednja elektrotehnička škola).

Općina kroz stipendiranje nadarenih učenika i studenata, zatim finansijsku podršku socijalno ugroženim kategorijama za osiguranje đачkih užina, knjiga i školskog materijala, finansiranje različitih projekata u okviru školskih institucija, kroz finansiranje školskog prijevoza učenika sa posebnim potrebama, finansiranje ograđivanja i uređenja školskih dvorišta, te kroz finansiranje izrade projektne dokumentacije i realizacije radova na izgradnji novih školskih objekata u općini, kao i kroz osiguranje imovinskopravnih uvjeta za izgradnju istih, unapređuje sistem obrazovanja uopće, a u skladu sa ovlastima i nadležnostima.

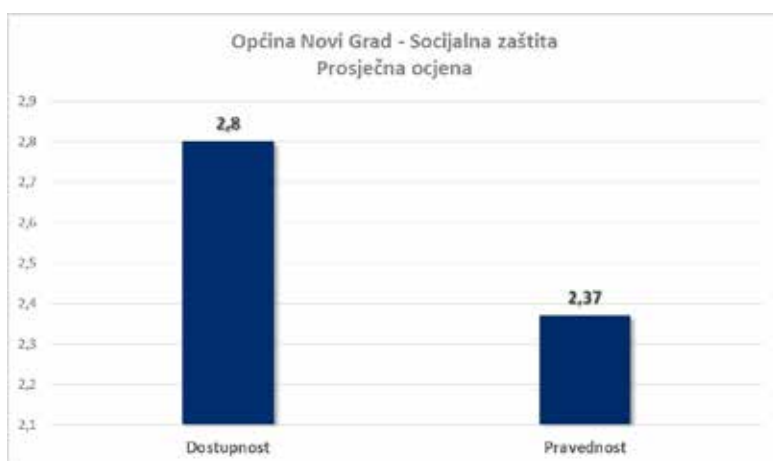


Građani nisu zadovoljni ovom uslugom u segmentu prijevoza učenika, te su ovu kategoriju usluge ocijenili sa ocjenom 2,33.

Općina Novi grad je u budžetu za 2013. godinu izdvojila 50.000 KM, a u 2012. godini 120.000 KM za pomoć osnovnim i srednjim školama na području ove općine. Za usluge prijevoza djece sa invaliditetom u budžetu za 2013. godinu, Općina Novi grad je izdvojila 80.000 KM.

## Monitoring javnih usluga u Općini Novi grad Sarajevo

### 1.1.2.6. Usluge socijalne zaštite



U skladu sa zakonskim propisima, socijalna zaštita na području općine Novi Grad Sarajevo ostvaruje se putem JU "Kantonalni centar za socijalni rad" - Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad i Općinske službe za rad, socijalna pitanja, izbjegla i raseljena lica. Također, u skladu sa zakonskim propisima i izdvajanjima iz budžeta Općine, provode se projekti koji se odnose na: Program prevencije narkomanije, pomoć raseljenim i socijalno ugroženim kategorijama stanovništva u prehrambenim i higijenskim potrebštinama, podrška radu Narodne kuhinje, plaćanje školskog prijevoza djece sa problemima u kretanju, po-

drška obrazovanju romske djece, kao i pomoć učenicima za školski pribor i užinu. Na nivou Općine provode se specifični projekti: "Jačanje sistema socijalne zaštite i inkluzije djece" (SPIS) u okviru kojeg je otvoren Centar za rani rast i razvoj djeteta, i drugi projekat "Grad po mjeri djeteta". U okviru ovih projekata na nivou Općine urađen je Akcioni plan socijalnog uključivanja u sistem dječije zaštite 2010.-2012. i Akcioni plan za djecu Općine 2010.-2011.

No i pored svega navedenog građani Općine Novi grad Sarajevo nisu ni djelimično zadovoljni sa dostupnošću i pravednošću socijalne zaštite, što se može vidjeti iz narednog grafikona. Istovremeno, ako uporedimo izdvajanja za ove namjene u budžetima za 2012. i 2013. godinu, vidjet ćemo da su ona manja u ovoj godini.

### Izdvajanja iz budžeta za socijalnu zaštitu

Socijalna zaštita	Budžet 2012	Budžet 2013
Tekući transfer za Centar za socijalni rad-projekat "Dnevni centar"	3.000,00	3.000,00
Tekući transferi za raseljena lica - alternativni smještaj	30.000,00	25.000,00
Izdaci za održivi povratak za raseljena lica	75.000,00	100.000,00
Tekući transfer za pojedince-soc.ugroženi	60.000,00	40.000,00
Tekući transfer za participaciju u liječenju teško oboljelih	300.000,00	300.000,00
Tekući transfer za pomoć raseljenim licima sa utvrđenim pravom na prehranu	40.000,00	10.000,00
Tekući transfer za plaćanje osiguranja zdrav.zaštite lica preko 65 g. starosti	90.000,00	90.000,00
Tekući transfer za plaćanje školskog pravoza učenicima sa invaliditetom	70.000,00	80.000,00

## Monitoring javnih usluga u Općini Novi grad Sarajevo



Tekući transferi za pomoć korisnicima boračko invalidske zaštite u skladu sa programom rada službe	60.000,00	60.000,00
Tekući transferi za RVI I grupe 100% invaliditeta	150.000,00	120.000,00
Tekući transfer za užinu za soc.ugrožene učenike osn.škola	110.000,00	100.000,00
Ukupno	988.000,00	928.000,00

### 1.1.3. Rezime

Općina Novi grad Sarajevo je u 2013. godini nastavila sa realizacijom ranije započetih programa, a započela je i brojne druge projekte od znajača za razvoj Općine.

Budžeti Općine Novi grad donose se u skladu sa zakonskom procedurom, a u obzir su uzeti i rezultati istraživanja zadovoljstva građana radom lokalnih vlasti.

Općina je u budžetu za 2013. godinu izdvojila značajna novčana sredstva za oblast zelenih površina i parkova koje su građani ocijenili niskim ocjenama. U sklopu Sporazuma o uređenju i održavanju javnih zelenih površina, dječijih igrališta, aleja, izgradnji pješačkih staza i sanaciji stepeništa, između Novog Grada i preduzeća Park realiziran je niz manjih projekata uređenja javnih zelenih površina na području Novog Grada, a vrijednost ovog projekta iznosila je 100.000 KM.

U oblasti komunalne higijene posebno je značajno istaći pokretanje akcije čišćenja skloništa koja su bila pretvorena u divlje deponije, te kao takva ugrožavala zdravlje stanovnika tog područja. Općina je izdvojila značajna sredstva za održavanje lokalnih grobalja.

Također, Općina je i ove godine izdvojila značajna sredstava za prijevoz učenika, a posebnu susretljivost je pokazala prema građanima koji su u ovoj godini bili uskraćeni za usluge javnog prijevoza, usljed kvarova vozila KJKP GRAS. Općina je iz budžetskih rezervi izdvojila 7.000 KM za nabavku dijelova vozila, te omogućila građanima Mjesne zajednice „Naselje heroja Sokolje“, korištenje usluge javnog prijevoza.

Općina je u skladu sa zakonskom regulativom, te u okviru budžetskih mogućnosti i ove godine u budžetu predvidjela sredstva za različite kategorije korisnika socijalne zaštite, koja su u ovoj godini bila neznatno manja u odnosu na proteklu 2012. godinu.

## Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža

### 1.1. Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža

#### 1.1.1. Uvod

Površina Općine Ilidža iznosi 142,88 km<sup>2</sup> na kojoj prema procjenama živi oko 66.000 stanovnika. Ukupna površina, odnosno prostorni obuhvat općine je izmijenjen u odnosu na vrijeme prije potpisivanja Dejtonskog sporazuma. Prije rata Općina Ilidža je zauzimala površinu od 169,48 km<sup>2</sup> gdje je živjelo 67.197 stanovnika. Nakon potpisivanja Dejtonskog sporazuma, krajem 1995. godine, dio teritorije od 26,6 km<sup>2</sup>, sa 7.112 stanovnika pripao je Republici Srpskoj. Administrativno - teritorijalno Općina Ilidža pripada entitetu Federacija Bosne i Hercegovine, odnosno Kantonu Sarajevo. Graniči sa općinama Trnovo, Hadžići, Kiseljak, Novi Grad, Visoko, Ilijaš, a sa južne strane sa Republikom Srpskom. Općinu Ilidža danas sačinjava 16 mjesnih zajednica: Butmir, Donji Kotorac, Sokolović Kolonija, Hrasnica I, Hrasnica II, Ilidža Centar, Lužani, Vreoca, Vrelo Bosne, Blažuj, Rakovica, Osjek, Otes, Stup, Stup II, Stupsko brdo. Mjesne zajednice Vojkovići, Krupac, Grlica, Kasindo i dio mjesne zajednice Kotorac su prije rata pripadale ovoj općini, ali su nakon potpisivanja Dejtonskog sporazuma pripale Republici Srpskoj.

Planirani budžet Općine Ilidža za 2013. godinu iznosi 21.000.000,00 KM. Iako se budžet donosi na participativan način u skladu sa zakonom, ipak iz budžeta Općine Ilidža za 2013 godinu nisu jasne politike Općine usmjerene na rješavanje prioritetnih problema građana koji su identifikovani u istraživanju provedenom u aprilu 2012. godine, tako da se monitoring rada Općine Ilidža bazirao na podacima koji su bili dostupni u sredstvima javnog informisanja, službenoj internet stranici Općine i dostupnim općinskim dokumentima.

Građani/ke općine Ilidža najzadovoljniji su sljedećim uslugama: pristupom internet mreži, javnim grijanjem, primarnom zdravstvenom zaštitom i uslugom vodovoda i kanalizacije. Ipak, ako uzmemo u obzir komponente koje su ocjenjivane unutar jedne oblasti, vidimo da su neke ocijenjene iznad prosjeka, dok su pak druge ocijenjene vrlo niskim ocjenama.

Građani Općine Ilidža su najvećim prosječnim ocjenam (4,42) ocijenili dostupnost interneta, zatim urednost snabdjevanja grijanjem (4,37), redovnost snabdjevanja vodom (4,23) održavanje groblja (4,1), te pokrivenost javnom rasvjetom (4,01), iako su izrazili poprilično nezadovoljstvo cijenom navedenih usluga.

#### 1.1.2. Usluge sa kojima su građani/ke najmanje zadovoljni – analiza subjektivnih i objektivnih pokazatelja

Istraživanje je pokazalo da su građani Općine Ilidža najmanje zadovoljni uslugom „Zelene površine i parkovi“. Prosječna ocjena za ovu uslugu u cjelini je 1,7. Najlošije ocjenjena kategorija unutar nje je volonterizam u održavanju zelenih površina i parkova sa 1,35 (ovo je najlošije ocjenjena kategorija i u okviru svih 16 usluga koje su bile predmet istraživanja), zatim raspoloživost i lokacija dječijih igrališta 1,59, raspoloživost i lokacija sportskih terena sa 1,80, održavanje zelenih površina i parkova sa 1,84, te opće stanje zelenih površina i parkova sa 1,90.



## Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža



Druga javna usluga sa kojom građani nisu uopće zadovoljni su biblioteke i to kada je u pitanju kvalitet sadržaja u okviru biblioteka (1,77) tako i dostupnost biblioteka koju su ocijenili prosječnom ocjenom 1,85.

Građani također nisu zadovoljni uslugom javnog prijevoza, te su dali ukupnu prosječnu ocjenu 2,27. Najlošije ocjenjena kategorija je pouzdanost (poštivanje reda vožnje) sa prosječnom ocjenom 1,93. Jedina kategorija unutar ove usluge sa kojom su građani djelimično zadovoljni je dostupnost stajališta, te su dali prosječnu ocjenu 3,19.

Također, građani/ke općine Ilidža nisu zadovoljni cijenom kolektivnog grijanja (1,98), kulturom stanovnika u odlaganju smeća (2,03), te održavanjem ulica i puteva u zimskom periodu (2,07).

### 1.1.2.1. Zelene površine i parkovi

Usluga zelenih površina je generalno najlošije ocijenjena usluga u Općini Ilidža, a segmenti unutar nje koje su građani najlošije ocijenili su volonterizam u održavanju zelenih površina i parkova, te raspoloživost i lokacija dječijih igrališta. Međutim, treba napomenuti da ni sa ostala tri segmenta ove usluge građani uopće nisu zadovoljni, što se može vidjeti iz priložene tabele.

Već smo rekli da je za održavanje javnih zelenih površina u svim općinama koje su predmet ovog istraživanja, pa tako i u Općini Ilidža, zaduženo KJKP „Park“. Također, u uvodnom izlaganju istakli smo koji je obuhvat poslova ovog preduzeća i to na jasno defenisanim lokacijama javnih površina za koje je zaduženo ovo preduzeće. Jedna od redovnih proljetnih aktivnosti preduzeća „Park“ na području Općine Ilidža je sadnja sezonskog cvijeća na parkovskim površinama. Banjski parkovi na Ilidži ukrašeni su ovog proljeća sa 7.000 cvjetova viole (maćuhice). U jesenjem periodu aktivnosti KJKP Park podrazumijevale su prikupljanje opalog lišća, okopavanje cvijeća i ružičnjaka, orezivanje ukrasnog grmlja, sadnju mladih stabala, prikupljanje otpadaka sa zelenih površina i sl.



Također, treba skrenuti pažnju na Park“-ovu akciju sadnje odraslih stabala započetu krajem prošle godine, u okviru koje je do sada zasađeno preko 110 novih odraslih stabala na javnim zelenim površinama u Kantonu Sarajevo. Akcija je nastavljena i u ovoj godini i to sadnjom 10 novih stabala na području Novog Sarajeva, Novog Grada i Ilidže. Na području Općine Ilidža, u naselju Stup, uz glavnu saobraćajnicu u blizini HECO pijace radnici preduzeća „Park“ zasadili su još tri odrasla stabla platana. Podršku sadnji stabala u naselju Stup dao je Senaid Memić načelnik Općine Ilidže, koji je i zasađio jed-

## 7 Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža

no stablo platana. Platani "stari" oko 20 godina dobijeni su vrlo kvalitetnim rasadničkim uzgojem. Sadnjom ovih platana zaokružiti će se cjelokupna slika drvoreda, a planirano je i postavljanje zaštite oko svakog stabla. „Park“-ova akcija sadnje odraslih stabala realizirana je tokom cijele ove godine, s ciljem ozelenjavanja javnih zelenih površina što većim brojem stabala.

U okviru projekta „Hortikulturno unapređenje javnih zelenih površina u KS“, koji se finansira iz Fonda za zaštitu okoliša FBiH, putem Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća PARK, na lokalitetu Butmirske ulice (most Alija Izetbegović) zasađeno je 125 novih stabala i izvršena rekonstrukcija 300 m<sup>2</sup> zelene površine.

U uvodnom izlaganju skrenuli smo pažnju i na pojedinačne ugovore koje sklapaju općine sa Kantonalnim javnim komunalnim preduzećem „Park“, za uređenje onih površina koje programom rada ovog preduzeća nisu obuhvaćene. Na osnovu ugovora sklopljenog između Općine Ilidža i KJKP „Park“ doo Sarajevo izvršeni su radovi na uređenju zelenih površina (Hortikulturno uređenje na kružnom toku Hrasnička cesta/ Butmirska cesta), postavljanje i zamjena oštećenih klupa na području Općine Ilidža, uz predhodno vađenje betonskih postolja od devastiranih klupa i odvoz na gradsku deponiju. Također, na kružnom toku formirane su cvijetne gredice od sezonskog cvijeća. Ukupna vrijednost radova iznosila je 19.998.50 KM.

Kada govorimo o stanju zelenih površina na području Općine Ilidža, važno je istaći da se ovdje nalazi i Vrelo Bosne, jedno od najatraktivnijih izletišta u BiH. Za održavanje ovog područja nadležna je KJU Zaštićena prirodna područja Kantona Sarajevo. Prirodna bogatstva Vrela Bosne čine ga zanimljivim i stručnjacima iz raznih oblasti, a i turistima kojih je u posljednje vrijeme na ovom mjestu sve više, kako iz BiH tako i iz inostranstva. Istovremeno, posljednjih nekoliko godina puno je uloženo u mobilijar, klupe i korpe za otpatke, čistoću i uvođenje reda. Od ove godine donesena je odluka da se ulaz na ovo izletišće naplaćuje. Karta za odrasle osobe - individualne posjete naplaćuje se dvije KM. Penzioneri, studenti, invalidi i djeca od sedam do 16 godina plaćaju jednu KM, a organizirane grupe po 1,5 KM. Besplatan ulaz na Vrelo Bosne je za djecu do sedam godina, djecu sa posebnim potrebama, djecu bez roditeljskog staranja i nevladine organizacije, naučno-obrazovne institucije koje se bave okolišem u vezi sa održavanjem određenih događaja.



Za samo jedan mjesec naplaćivanja ulaza na Vrelo Bosne u kasu KJU Zaštićena prirodna područja Kantona Sarajevo inkasirano je 50 hiljada KM, koje se planiraju uložiti u poboljšanje stanja prostora i obogaćivanje sadržaja na Vrelo Bosne.

„Prvi projekat koji planiramo realizovati od ovih sredstava je početno fijakersko stajalište na Ilidži. Za ovaj projekat je završena i tenderska procedura koju je vodio Zavod za izgradnju KS i sve je spremno za realizaciju. Radove ćemo zajednički finansirati sa Ministarstvom za prostorno uređenje i zaštitu okoliša Kantona Sarajevo koje će također iz budžeta izdvojiti 50 hiljada KM. U

## Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža



ovoj prvoj fazi, za koju imamo novac, izradit ćemo bioprečistač otpadnih voda i česme koje će služiti za pranje stajališta“, rekao je u izjavi za medije Osman Delić, direktor KJU Zaštićena prirodna područja Kantona Sarajevo i napomenuo kako je ovo prioritet zbog blizine Bačevskih vrela. Inače, jedan od razloga za početak naplate ulaza na Vrelo Bosne je rasterećenje vodozaštitne zone, najviše zbog toga što je 1,2 kilometara nizvodno od rijeke Bosne vodozahvat sa kojeg se snabdijeva Sarajevo vodom, pa se očekuje da će se na ovaj način neutralisati negativan utjecaj fijakerskog saobraćaja na Ilidži.



Dugogodišnja nebriga o stablima platana i divljih kestena dovela je Veliku aleju na Ilidži, koja vodi do Vrelo Bosne, do ruba propadanja. Međutim, kako bi se donekle spasio i od totalnog nestajanja sačuvao drvodred star 120 godina, nadležni iz Kantonalne javne ustanove “Zaštićena područja”, u saradnji sa Šumarskim fakultetom, uradili su analizu i početkom godine započeli projekt sanacije i uređenja aleje.

Raspoloživost i lokacija sportskih terena je jedna od kategorija usluge „zelene površine i parkovi“ koju su građani Općine Ilidža ocijenili kao nezadovoljavaju-

juću, mada je prema informacijama dobijenim od pomoćnika Općinskog načelnika za razvoj, investicije i komunalne poslove Mirsada Čauševića, izgradnja sportskih terena permanentan zadatak Općine u zadnjih 10 godina. U navedenom vremenskom periodu, prema njegovim navodima, izgrađene su sportske plohe na lokacijama: Stupsko brdo, Stup I, Pijačna, Otes, Pejton, Kovači, Stojčevac, Osjek, Blažuj i Rakovica. Za period 2012.-2013. godina izgrađene su sportske plohe na području Lužana i u Hrasnici.

Rebalansom Budžeta Općine Ilidža za 2013. godinu planirana su sredstva u iznosu 100.000,00 KM za izgradnju novih i sanaciju postojećih dječijih igrališta, s ciljem obezbjeđenja sadržaja za igru i zabavu najmlađih stanovnika Općine. Od strane Savjeta mjesnih zajednica dostavljen je prijedlog za 21 potencijalnu lokaciju dječijih igrališta na području općine. Stručni tim je nakon obilaska lokacija analizirao i odabrao najbolje, među kojima je šest novih igrališta i šest sanacija postojećih. Nakon toga se pristupilo izradi idejnih rješenja sa potrebnim mobilijarom za odobrene lokacije i pripremljen je predmjer i predračun za opremanje istih. Do konca 2013. godine još uvijek nije bila okončana procedura raspisivanja javne nabavke za izgradnju i sanaciju ovih igrališta.

Kada je u pitanju raspoloživost i lokacija dječijih igrališta, građani Ilidže svoje nezadovoljstvo kvalitetom i dostupnošću ove usluge iskazali su na više načina. Osim što su u anketi provedenoj 2012. godine ovu uslugu ocijenili kao potpuno nezadovoljavajuću, početkom septembra ove godine organizovali su proteste zbog činjenice da se počelo sa izgradnjom džamije na prostoru gdje se trenutno nalazi jedino dječije igralište u mjesnoj zajednici Lužani. Tokom svečanosti polaganja kamena temeljca za novu džamiju građani su počeli

## 7 Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža

proteste noseći transparente koji su izrevoltirali prisutne građane koji su došli na ovu svečanost i koji su napali demonstrante, oteli im i polomili transparente. Zbog tuče koja je uslijedila morala je intervenisati i policija.

Jedan od protestanata, mještananin Fadil Softić, tom prilikom je izjavio za medije: „Gradnjom ove džamije se uzima jedini zeleni dječiji prostor u Lužanima, a u isto vrijeme se, samo 150 metara dalje, gradi još jedna nova džamija. Također, tu je i mesdžid koji je udaljen svega 50 metara od ovog igrališta“.

Protestima je godinu dana ranije, po saznanju da se na navedenom lokalitetu planira izgraditi džamija, prethodilo potpisivanje peticije kojom se od općinskih vlasti tražilo da djecu ne ostave bez jedinog dječijeg igrališta na ovom području. Razlog za proteste i peticiju nije bio u tome koji se vjerski objekat planira izgraditi, džamija ili crkva, već činjenica da lokalne vlasti nisu uzele u obzir zahtjeve i potrebe građana kada su u pitanju dječija igrališta i to konkretno na području ove mjesne zajednice.

Načelnik Općine Ilidža Senaid Memić obratio se nakon incidenta medijima i izjavio da je mjesto na kojem je predviđena gradnja džamije općinsko i da niko nema prava da Općini određuje gdje će graditi džamije.

Ovakva izjava prvog čovjeka Općine Iliža, koji je izabran na posljednjim demokratskim lokalnim izborima da zastupa interese i potrebe svih građana Općine, u najmanju ruku je krajne deprimirajuća. Naime, temelj demokratije i polazna osnova za građenje inkluzivnog i pravednog društva je upravo učešće građana u procesima donošenja odluka od značaja za lokalnu zajednicu. Izgradnja mehanizama i organizovanje učešća građana u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou je zadatak lokalnih vlasti.

Vlast građane može uključiti u ove procese na više načina: a) kroz obavještanje o svojim djelatnostima; b) konsultacije o konkretnim pitanjima od značaja za lokalnu zajednicu; c) kroz aktivno uključivanje građana u procese i diskusije, uz otvorenu mogućnost da mogu dati konkretne prijedloge i učestvovati u izboru prioriteta d) kroz partnerski odnos, prenos određenih poslova i podjelu odgovornosti za konačni rezultat. Od toga koliko vlast uvažava i prihvaća zahtjeve građana zavisi i motiviranost građana i njihova spremnost za aktivan angažman na unapređenju kvaliteta života u lokalnoj zajednici. U prilog ovoj tvrdnji govori i podatak da su anketirani građani najnižu ocjenu dali upravo za komponentu „volonterizam u održavanju zelenih površina i parkova“.

Važno je napomenuti da lokalne vlasti Općine Ilidža već koriste neke od mehanizama za uključivanje građana u procese donošenja odluka kao npr. dani otvorenih vrata, kada građani imaju priliku da razgovaraju sa načelnikom i njegovim pomoćnicima o problemima u lokalnoj zajednici i mogućnostima za njihovo rješavanje, organizovanje i provođenje javnih rasprava o različitim strategijama, planovima, općinskom budžetu i sl., ali je istovremeno evidentno da treba i dalje raditi na povećanju transparentnosti rada lokalnih vlasti i većem uvažavanju mišljenja i potreba građana. U jednom od općinskih biltena prilikom izvještavanja o održanom susretu načelnika sa građanima Općine Ilidža, navodi se da su građani pored pitanja koja se odnose na legalizaciju objekata, nezaposlenost, socijalnu problematiku i djelokrug inspeksijskih poslova, tražili od načelnika rješavanje problema koja nisu u nadležnosti lokalnih vlasti. Ovo potvrđuje da je neophodno sistemski in-



## Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža



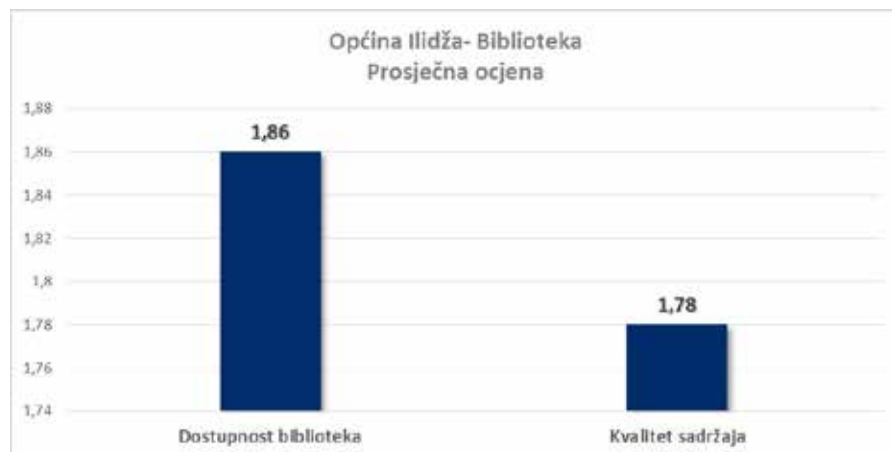
formisati građane o tome šta je nadležnost lokalnih vlasti, jer građani to ne moraju znati posebno u slučaju izuzetno komplikovanog institucionalnog i pravnog okvira kakav ima Kanton Sarajevo.

Međutim, ono što posebno ohrabruje kada je u pitanju otvaranje vlasti prema građanima u Općini Ilidža je podatak da je to prva općina u BiH koja je od ove godine uspostavila sistem dvosmjerne komunikacije sa građanima putem Centra 72. Naime Općina Ilidža je u saradnji sa Centrom za zastupanje građanskih interesa razvila informacioni sistem Centar 72 ([www.centar72.ba](http://www.centar72.ba)), koji je zvanično počeo sa radom polovinom oktobra 2013. godine. U pitanju je alat koji građanima/kama treba pomoći da uspostave komunikaciju s Općinom Ilidža, te prijave određene probleme. Građanin/ka može prijaviti problem, odabrati službu, objasniti problem koji želi prijaviti, locirati ga na karti, postaviti sliku ili video, i poslati zahtjev. Općina potom ima 72 sata da reaguje i problemu dodijeli određeni status.

Općina Ilidža je prva općina u BiH koja je uspostavila ovakav sistem dvosmjerne komunikacije sa građanima, te je za očekivati da će to značajno utjecati na izgradnju međusobnog povjerenja između lokalnih vlasti i građana, kao i na izgradnju drugih mehanizama i kanala za učešće građana u procesima donošenja odluka i kreiranja javnih politika u skladu sa zahtjevima i potrebama lokalne zajednice.

### 1.1.2.2. Usluga biblioteka

Građani Općine Ilidža nezadovoljni su dostupnošću i kvalitetom sadržaja biblioteka na području ove općine, što nije nimalo iznenađujuće s obzirom na činjenicu da se na njenom području nalazi samo jedan od 16 odjela Biblioteke Grada Sarajeva. Na temelju Zakona o bibliotečkoj djelatnosti i propisanih standarda na svakih 10.000 stanovnika, neophodno je imati jednu biblioteku sa minimalnim početnim fondom od preko 5.000 knjiga. U skladu sa ovim standardima i procjenjenim brojem stanovnika na području općine Ilidža, jasno je da bi broj odjela trebao biti šest puta veći. Shodno tome, treba planirati razvoj bibliotečke djelatnosti u Općini Ilidža i obezbijediti uslove za otvaranje novih odjeljenja.



U Strategiji razvoja Općine Ilidža za period 2008-2013. se navodi: „U periodu prije rata na području općine Ilidža djelovale su dvije javne biblioteke u okviru Doma kulture u Hrasnici sa knjižnim fondom od 23.000 knjižnih jedinica i čitaoničkim prostorom, te u okviru RU “Slobodan Princip Seljo” sa knjižnim fondom od 40.000 knjižnih jedinica i čitaoničkim prostorom. U postratnom periodu situacija u bibliotečkoj djelatnosti je znatno izmjenjena.



## Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža

Do 2006. godine egzistirala je samo biblioteka u okviru Doma kulture Hrasnica sa znatno manjim knjižnim fondom u odnosu na prijeratni, svega 9.650 knjižnih jedinica, sa oskudnim izborom naslova (uglavnom spašeni ostatak od ranije, fond obezbijeđen od dobrovoljnih darovaoca - građana i fond obezbijeđen donacijama Općine). Biblioteka raspolaže čitaoničkim prostorom od 75 m<sup>2</sup>. U maju 2006. godine reaktiviran je rad Bibliotečkog odjeljenja Ilidža u sastavu Biblioteke Grada Sarajeva u okviru Multimedijalnog centra Ilidža (nekadašnji RU "Slobodan Princip Seljo"). Bibliotečki fond istog je cca 2.500 bibliotečkih jedinica koji je obezbijeđen iz sredstava Kantona Sarajevo, Općine Ilidža i redovnom djelatnošću biblioteke. Bibliotečko odjeljenje ne raspolaže čitaoničkim prostorom. U skladu sa međunarodnim standardima u bibliotečkoj djelatnosti omjer broja knjiga po glavi stanovnika je 1:1, odnosno jedan stanovnik - jedna knjiga, taj omjer na području Općine Ilidža je 1: 0,22, dakle jednom stanovniku pripada 0,22 knjiga što je znatno manje od standarda."

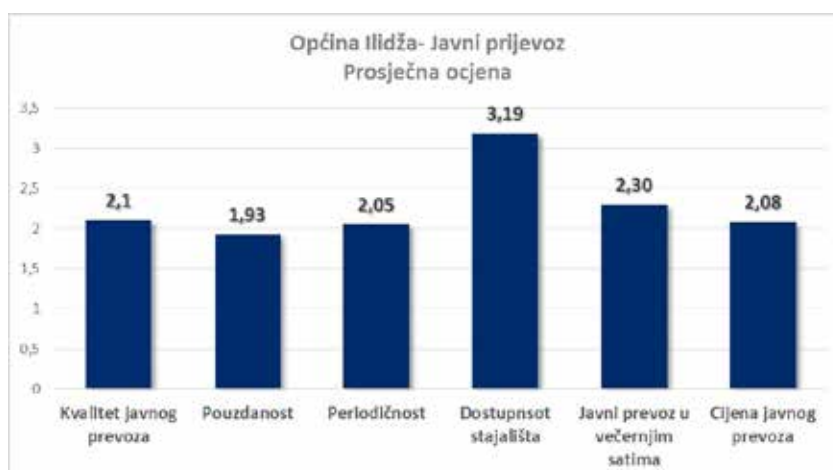
U Zakonu o bibliotečkoj djelatnosti u Kantonu Sarajevo u članu 26 se kaže: "Javna biblioteka je javna ustanova koju mogu osnovati Kanton, grad i općina sa područja Kantona".

Dakle, ne postoji zakonska prepreka da općine budu osnivači biblioteke i rade na unapređenju kvaliteta sadržaja biblioteka, pod uslovom da zato imaju finansijska sredstva i da je to jedan od prioriteta lokalne zajednice.

### 1.1.2.3. Usluga javnog prijevoza

Građani Općine Ilidža nezadovoljni su svim kategorijama usluge javnog prijevoza osim sa dostupnošću stajališta. Ipak, najlošiju ocjenu dali su za pouzdanost javnog prijevoza.

Prisutni problemi u ovoj Općini, karakteristični za predratni period, vezani su za veoma spor i nedovoljan kapacitet tramvajskog saobraćaja te neadekvatne saobraćajnice za narasli autobuski saobraćaj. Ovi problemi danas su još izraženiji imajući u vidu probleme u KJKP GRAS i smanjen broj ispravnih vozila. Sistem javnog gradskog prijevoza u općini Ilidža danas se sastoji od tramvajskog, autobusnog i minibusnog saobraćaja. Na području općine smještene su dva autobuska terminala, koji ujedno predstavljaju i početne terminuse za 14 autobuskih linija i 2 minibuske linije kao i jedan tramvajski terminal sa kojeg polaze tramvaji na relacijama Ilidža-Baščaršija, Ilidža-Skenderija i Ilidža-Željeznička stanica. Ako uzmemo u obzir sve probleme u KJKP „GRAS“, o kojima smo već detaljno pisali, jasno je zašto su građani nezadovoljni ovom uslugom.



## Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža



Strategijom razvoja Općine Ilidža za period 2008.-2013. godina predviđena je rekonstrukcija tramvajskog terminala i izgradnja novog modernog terminala sa elektronskim pokazivačima reda vožnje. Ovaj terminal jeste rekonstruisan ali u smislu omogućavanja bolje kontrole sistema naplate vozničkih karata, a što se tiče reda vožnje on se (ako i postoji) uopće ne poštuje. Svima koji su imali priliku da koriste javni prijevoz jasno je zašto su građani posebno loše ocijenili pouzdanost javnog prijevoza. Prizor prepunog tramvaja za kojim ide jedan ili dva poluprazna pa nakon pola sata još jedan ili dva prepuna tramvaja, redovna je pojava i to ne samo zbog drastično smanjenog broja ispravnih vozila, već upravo zbog nepostojanja ili nepoštivanja reda vožnje.

Građani koji nakon tramvaja trebaju da nastave vožnju autobusima u pravcu različitih naselja na području općine Ilidža imaju novi problem zbog propuštanja linija, kvarova na autobusima i minibusima ili nepridržavanja reda vožnje od strane vozača. Pokušaj kantonalnog resornog ministra Jusufa Bubice da unaprijedi ovu uslugu dodjelom određenog broja linija preduzeću Centrotrans-Eurolines Sarajevo, nije donio rezultate zbog problema sa naplatom vozničkih karata. Upravo to je bio i povod za proteste građana općine Ilidža koji su imali mjesečne GRAS-ove kupone/karte koje nisu važile u vozilima Centrotransa.

Ako se tome dodaju obustave saobraćaja zbog štrajka radnika GRAS-a, slučajevi iskakanja tramvaja iz šina, sudari tramvaja, bahato i nekulturno ponašanje pojedinih vozača i kontrolora, prljava i neudobna vozila, jasno je da se moraju poduzeti hitne mjere za poboljšanje kvaliteta ove usluge. Građani koji su već platili mjesečne karte često ostaju bez ove usluge i prisiljeni su da traže alternativne mogućnosti prijevoza i izlažu se dodatnim troškovima, ili da idu pješke. Imajući u vidu da ovaj problem traje godinama i da od trenutka kada je provedena anketa ispitivanja zadovoljstva građana ova usluga ne da nije unaprijeđena već da je svakim danom sve lošija, postavlja se pitanje da li iko razmišlja o potrebama korisnika ovih usluga.

Obaveza lokalnih vlasti jeste da iniciraju rješenja za unapređenje usluge javnog prijevoza od interesa za građane Općine Ilidža prema Kantonu Sarajevo, koji je osnivač i vlasnik KJKP GRAS.

U izjavi za dnevni list „Oslobođenje“, od 14.10.2013. godine, Općinski načelnik Senaid Memić govorio je o inicijativama koje su lokalne vlasti već pokrenule u cilju unapređenja usluge javnog prijevoza na području ove općine. Naime, govoreći o nastavku gradnje puta pored Željeznice i Hrasničke ceste, načelnik Memić je istakao da već postoje zainteresovani investitori za izgradnju tramvajске pruge, a za koju je ostavljen prostor u okviru ove ceste. „Investitori iz Norveške, zajedno sa lobistima iz Mađarske su nam potvrdili da je izvjesna pruga Ilidža - Hrasnica, ako se dobije potrebna saglasnost Vlade KS-a, kao i izgradnja kružnog prstena koji će ići preko Vojkovića, Dobrinje i Nedžarića“, istakao je Memić.

Također, treba napomenuti da je izgradnja stajališta javnog gradskog prijevoza (jedini segment ove usluge kojim su građani zadovoljni) u nadležnosti upravitelja saobraćajnica. Općina Ilidža, kao upravitelj lokalnih i nekategorisanih saobraćajnica nadležna je za gradnju autobusnih stajališta samo na tim saobraćajnicama. U toku 2013. godine Općina Ilidža je započela sa procedurom za gradnju autobusne niše u ul. Umihane Čuvidine, na autobuskoj relaciji Ilidža-Sokolović Kolonija. U toku je procedura izdavanja građevinske dozvole, nakon čega će se pristupiti izgradnji ovog stajališta.

## Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža

### 1.1.2.4. Komunalna higijena

Tri kategorije ove usluge građani Ilidže u anketi su ocijenili sa ocjenama između 3 i 4, što znači da su sa njima više nego djelimično zadovoljni. Sa ostale tri kategorije ove usluge građani nisu zadovoljni a najlošije su ocijenili kulturu stanovnika u odlaganju otpada i održavanje vodotoka, što se može vidjeti iz priloženog grafikona.

Prikupljanje i odvoz otpada vrši KJKP RAD prema operativnom planu koji se donosi za svaku kalendarsku godinu. U skladu sa tim operativnim planom, čvrsti otpad se hajfišima odvozi iz 162 ulice, a ručno iz njih 40. Djelomično je obuhvaćeno odvoženjem otpada 83 ulice, dok njih 12 nije obuhvaćeno odvozom otpada. Odvoženje otpada u centralnim dijelovima općine Ilidža vrši se svaki dan, a u ostalim dijelovima općine tri puta sedmično odnosno, svaki drugi dan. Na osnovu prikupljenih podataka iz mjesnih zajednica Općina raspolaže sa 1190 hajfiša.

Ono što se ističe kao neophodno, kada je u pitanju komunalna higijena na području općine Ilidža jeste da KJKP „Rad“ d.o.o Sarajevo u pranje asfaltnih površina ravnomjerno uključi i saobraćajnice šireg područja Ilidže, osim užeg centra općine. Treba uložiti više finansijskih sredstava u cilju svakodnevnog pražnjenja posuda u kritičnim područjima na kojima je vidljivo rasipanje otpada i kupovinu dodatnog broja posuda koje bi zadovoljile potrebe građana. Potrebno je i jače inspekcijsko djelovanje kantonalnog komunalnog inspektora u segmentu pojave nekontrolisanih diviljih deponija uz riječna korita i vodozaštitnu zonu.

Teritorija općine Ilidža spada u red najugroženijih općina od poplava na području Kantona Sarajevo. Ukupna dužina vodotoka Bosne, Željeznice, Miljacke, Dobrinje, Tilave, Zujevine, Buničkog potoka, Večerice i Rakovičkog potoka kroz područje općine Ilidža iznosi 48,5 kilometara, a najugroženije mjesne zajednice su Stup, Otes, Osijek i Blažuj.



U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom je mjera koja sadrži provođenje zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u područjima oko rijeka i jezera koja mogu biti ugrožena poplavama bila je jedna od tačaka dnevnog reda 11. redovne sjednice Općinskog vijeća

## Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža

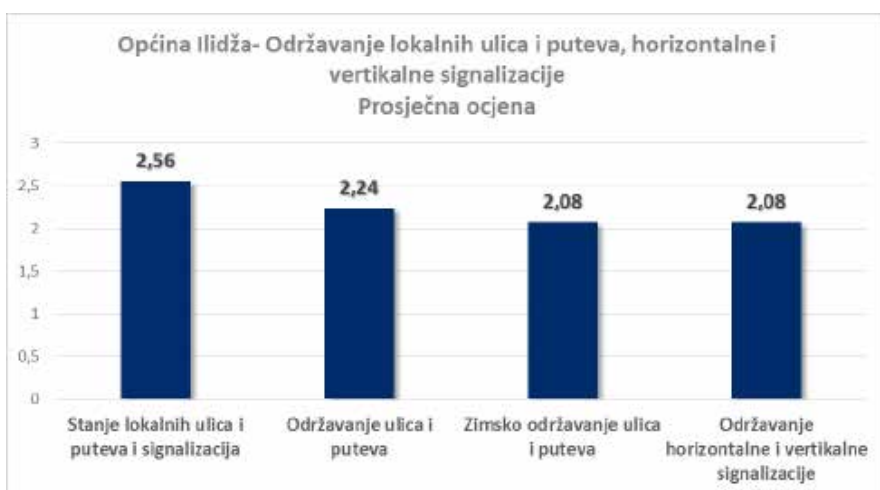


Ilidža, koja je održana 28. novembra 2013. godine. Poslije iscrpne rasprave Vijeće je donijelo Zaključak da se i dalje provodi Zaključak sa treće tematske sjednice održane 4. aprila 2012. godine posvećene ovoj problematici, a posebno tačka šest zaključka kojom se obavezuje Služba civilne zaštite Općine da za svaku sjednicu Vijeća dostavi informaciju o stanju na terenu vezano za zaštitu od poplava na svim rizičnim lokalitetima. Također, istim zaključkom se obavezuje Agencija za vodno područje rijeke Save da blagovremeno izvještava Općinu o svojim poduzetim aktivnostima i operativnim sredstvima vezanim za ovu problematiku.

U okviru preventivnih mjera zaštite od poplava završeno je čišćenje korita rijeke Miljacke, koja protiče kroz teritoriju Ilidže. Vrijednost ugovorenih radova je 43.323,34 KM, a izvođač radova bila je firma „Stambolić“ d. o.o. Projekat je finansiralo Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo uz nadzor Zavoda za izgradnju Kantona Sarajevo. Prema elaboratu firme „Sarajinžinjeri“ d. o.o, po kojem je rađeno uređenje korita Miljacke, očišćeno je devet sprudova (nanosa) i izrađen je kameni nasip na dijelu obale koji do sada nije bio regulisan i koji je predstavljao opasnost od izlivanja rijeke kod ulice Luke do broja 16. Radovi su okončani 22. decembra 2013. godine.

### 1.1.2.5. Lokalne ulice i putevi

Kao što se može vidjeti iz priloženog grafikona građani Općine Ilidža nisu ni djelimično zadovoljni sa svim kategorijama ove usluge, ali najlošije ocijene dali su za zimsko održavanje ulica i puteva i održavanje horizontalne i vertikalne signalizacije.



Kako bi unaprijedile kvalitet ove usluge vlasti Općine Ilidža poduzele su brojne aktivnosti, od kojih izdvajamo:

U novembru ove godine na području općine Ilidža započeto je asfaltiranje ulica Vidovci, Stanjavac, Bistrički put. Stanovnici ulice Vidovci dobili su asfalt u dužini 450 metara. Za taj posao Općina Ilidža je izdvojila 65.000 KM, a radove je izvodilo KJKP "Rad". Istovremeno, počelo se sa asfaltiranjem i kraka

## Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža

ulice Bistrički put. Općina Ilidža finansirala je ovaj projekat u vrijednosti 19.000 KM, a posao je bio povjeren firmi "Sarajevoputevi", kao i radovi u dužini od 80 metara u ulici Stanjevac. Za asfaltiranje ulice Stanjevac izdvojeno je 12.000 KM.

U općini Ilidža u novembru okonačno je asfaltiranje ulice Zuhdije Kadrića, u dužini 300 metara i vrijednosti 31.000 KM. Radove je izvodila firma KJKP "Rad", a finansirala Općina Ilidža.

Također, završeno je asfaltiranje ulice Lužansko polje u dužini 93 metra. Općina Ilidža je finansirala u vrijednosti 50.000 KM, a KJKP "Rad" bio je izvođač radova. Istovremeno, okonačni su radovi asfaltiranja i kraka Rakovička cesta u dužini 135 metara. Izvođač radova bila je firma "Sarajevoputevi," a finansier je Općina Ilidža, u iznosu od 19.000 KM.

Koncem ove godine u naselju Sokolović-Kolonija počela je izgradnja treće faze saobraćajnice uzvodno uz Željeznicu od mosta Alije Izetbegovića do Mosta spasa. Finansier radova je Općina Ilidža, a vrijednost projekta je 240.102,88 KM.



Izgradnja tramvajskog stajališta, Rustempašina-Kasindolska započela je 5. novembra. Građevinske radove izvodi firma "Bucomerc" d.o.o Kiseljak . Saobraćajnu signalizaciju radit će firma "Step d.d" a nadzor će vršiti Zavod za izgradnju KS. Sredstva je obezbijedila Općina Ilidža, Ministarstvo saobraćaja i Direkcija za ceste.

Zimsko održavanje cesta u 2013. godini na području općine Ilidža povjeren je firmama "Bosman" d.o.o., "Grakop" d.o.o. i firmi KJKP "Rad". Firma Bosman održavat će ceste u dužini od 47.335 metara, Grakop u duljini od 52.126 metara, a firma KJKP "Rad" održavat će ceste u dužini od 23.641 metara.



## Monitoring javnih usluga u Općini Ilidža



### 2.6.3. Rezime

Početak augusta ove godine Općinsko vijeće Ilidža donijelo je rebalans budžeta za 2013. godinu u iznosu 30.390.000 KM. Ovim izmjenama i dopunama budžeta, budžet Općine se povećao za oko devet miliona. Veći dio ovog iznosa potiče iz viška prihoda, koje je Općina ostvarila ranijih godina (7.801.334, 39 KM).

Kao što smo već u uvodu rekli iako se budžet donosi na participativan način u skladu sa zakonom, ipak iz Budžeta Općine Ilidža za 2013. godinu nisu jasne politike Općine usmjerene na rješavanje prioritarnih problema građana koji su identifikovani u istraživanju provedenom u aprilu 2012. godine, tako da se monitoring rada Općine Ilidža bazirao na podacima koji su bili dostupni u sredstvima javnog informisanja, službenoj internet stranici Općine, dostupnim općinskim dokumentima, te informacijama dobijenim od određenih Općinskih službi.

Većina usluga sa kojom građani Općine Ilidža nisu zadovoljni spada u oblast komunalnih djelatnosti, koje pružaju kantonalna preduzeća kao što su KJKP Park, Rad, GRAS, KJU Zaštićena područja. Međutim, na zvaničnoj web stranici Općine Ilidža navodi se da u djelokrug rada Općinske službe za investicije, razvoj i komunalne poslove spada „Saradnja sa kantonalnim javnim komunalnim preduzećima po pitanju obavljanja komunalnih poslova iz njihove nadležnosti, a koja su od značaja za građane općine“.

Iz analize raspoloživih općinskih dokumenata i vijesti objavljenih na web stranici Općine, te u sredstvima javnog informisanja evidentno je da je ta saradnja najviše ostvarena sa KJKP Park i Rad i to kada je u pitanju unapređenje općeg stanja zelenih površina i parkova, te održavanje lokalnih ulica i puteva. Kada je u pitanju dostupnost sportskih terena i dječijih igrališta u 2013. godini izgrađene su dvije sportske plohe, ali ni jedno dječije igralište, mada je rebalansom budžeta Općine Ilidža planirano izdvajanje 100.000,00 KM za izgradnju šest novih i sanaciju šest postojećih dječijih igrališta. Početkom septembra ove godine brojni printani i elektronski mediji objavili su vijest da su vlasti Općine Ilidža, uprkos protivljenju većeg broja građana, započele sa izgradnjom vjerskog objekta na jedinom dječijem igralištu u Mjesnoj zajednici Lužani.

Činjenica da nemamo dovoljno podataka ni kada su u pitanju aktivnosti koje je Općina Ilidža poduzela na unapređenju drugih usluga kojima su građani nezadovoljni kao npr. dostupnost i kvalitet sadržaja biblioteka, ukazuje na potrebu da Općina svoj rad učini transparentnijim i da radi na izgradnji mehanizama za veće uključivanje građana u procese donošenja odluka.

Ono što se može izdvojiti kao pozitivno, kada je u pitanju Općina Ilidža je uvođenje informacionog sistema Centar 72 ([www.centar72.ba](http://www.centar72.ba)), koji je zvanično počeo sa radom polovinom oktobra 2013. godine. U pitanju je alat koji građanima omogućava da uspostave komunikaciju s Općinom Ilidža, te prijave određene probleme. Problem lokalne zajednice se može prijaviti putem web stranice ili putem besplatne Android aplikacije. Web stranica i Android aplikacija imaju jednostavan formular, putem kojeg korisnik bira kategoriju problema (čišćenje ulica, građevinska inspekcija...), kratko opisuje problem, opcionalno postavlja slike problema, te locira problem na karti i šalje zahtjev općinskoj administraciji na pregled. Općina potom ima 72 sata da reaguje i problemu dodijeli određeni status - u čijoj nadležnosti je navedeni problem i kada se može očekivati njegovo rješavanje.

Ovo je jedan korak naprijed koji je Općina Ilidža učinila u pravcu odgovaranja na potrebe građana s ciljem poboljšanja usluga koje ona pruža. Očekuje se da će nakon uvođenja ovakvog sistema, zahvaljujući bržem protoku informacija, mnogi problemi lokalnog karaktera biti adekvatno riješeni.

## Monitoring javnih usluga u Općini Vogošća

### 1.1. Monitoring javnih usluga u Općini Vogošća

#### 1.1.1. Uvod

Općina Vogošća trenutno ima 23.663 stanovnika (podaci iz Direkcije za implementaciju „CIPS“ projekta od februara 2008. godine), pokriva 72 km<sup>2</sup> površine i udaljena je 6 km od centra Sarajeva. Općina Vogošća prije rata (1992.) bila je najjači industrijski kompleks na Balkanu.

Veliki dio budžeta Općine Vogošća proteklih godina bio je usmjeren u projekte komunalne infrastrukture. Iz Budžeta Općine Vogošća rađena je rekonstrukcija i sanacija javne rasvjete, vodovodna, kanalizaciona i gasna mreža, zatim rekonstrukcija, održavanje i izgradnja cesta, uređenje javnih površina, te obnova devastiranih stambenih objekata.

Interni dokumenti Općine propisuju da mjesne zajednice (MZ), lokalne nevladine organizacije (NVO) i pojedinci mogu dostaviti prijedloge za kapitalne projekte. Prateći usvojenu odluku o učešću građana u budžetskom planiranju, budžetske javne rasprave održavaju se u svim mjesnim zajednicama nakon čega se priprema konačni izvještaj sa javnih rasprava.

Planirani budžet za 2013. godinu u Općini Vogošća iznosio je 8.694.000,00 KM.

Istraživanje zadovoljstva građana uslugama Općine Vogošća pokazalo je da su građani zadovoljni sljedećim uslugama: javna rasvjeta, pristup internet mreži, usluge šalter sale, te primarne zdravstvene zaštite. Ove usluge su ocjenjene visokim ocjenama (između 4 i 5, dakle između zadovoljava i u potpunosti zadovoljava). Građani su zadovoljni i uslugama raspoloživosti grobnih mjesta, njihovim održavanjem, kao i cijenom grobnih mjesta, zatim predškolskim obrazovanjem u cjelini, te dostupnošću i kvalitetom osnovnog obrazovanja.

#### 1.1.2. Usluge sa kojima su građani/ke najmanje zadovoljni – analiza subjektivnih i objektivnih pokazatelja

Istraživanje je pokazalo da su građani Općine Vogošća najmanje zadovoljni srednjoškolskim obrazovanjem i to kada je u pitanju raspoloživost zanimanja (obrazovnih profila), te prevozom učenika. Prosječna ocjena za ovu uslugu je 2,48, što je ujedno i najlošija prosječna ocjena koju su građani svih 25 općina dali za ovu uslugu. Druga javna usluga sa kojom građani nisu zadovoljni su zelene površine i parkovi, gdje su dali ukupnu prosječnu ocjenu 2,05. Građani nisu zadovoljni općim stanjem zelenih površina, raspoloživošću i lokacijom dječijih igrališta i sportskih terena, te volonterizmom u održavanju zelenih površina. Ovo je usluga koja je najlošije ocijenjena u svim općinama u kojima je rađeno istraživanje.

Također, građani/ke Vogošće nisu zadovoljni ni socijalnom zaštitom i to kada su u pitanju dostupnost i pravednost. Prosječna ocjena za ovu uslugu je 2,74.

Veoma loše je ocijenjen javni prijevoz u većenjim satima sa prosječnom ocjenom 1,92, potom pouzdanost i periodičnost javnog prevoza sa 2,46, a kvalitet javnog prevoza sa 2,51.

## Monitoring javnih usluga u Općini Vogošća

### 1.1.2.1. Srednjoškolsko obrazovanje



Ukupan broj učenika/ završenih osnovaca Općine Vogošća, a koji su upisali srednje škole u 2011/2012. godini bilo 428, dok je u 2012/2013. godini broj upisanih 337. Broj učenika upisanih u Srednjoškolski centar Vogošća u školskoj 2011/2012. Godini bio je 216 da bi u školskoj 2012/2013. godini broj upisanih učenika u ovu školu pao na 182. Građani su u anketi kvalitet obrazovanja ocijenili visokom ocjenom, međutim izrazili su nezadovoljstvo raspoloživošću zanimanja u Srednjoškolskom centru Vogošća.

Općina Vogošća je podržala zahtjeve Srednjoškolskog centra Vogošća usmjerene ka promjeni profila zanimanja koji se obrazuju u ovoj školi, kao i zahtjeve za povećanjem broja upisanih učenika u određenim zanimanjima. Za svaki takav zahtjev Općina Vogošća je dala Srednjoškolskom centru Vogošća pismenu podršku.

### 1.1.2.2. Zelene površine i parkovi

Građani sa područja općine Vogošća takođe su, kao i građani svih ostalih općina u Kantonu Sarajevo u kojima je provedeno istraživanje, ocijenili usluge zelenih površina i parkova niskim ocjenama.

Na području općine Vogošća ima 10 uređenih parkova, a ukupna površina zelenih površina koje se održavaju je 201. 460 m<sup>2</sup>.



## Monitoring javnih usluga u Općini Vogošća



*Ozelenjavanje javnih zelenih površina (Vogošća, mart 2013.)*

Općinska služba za komunalne poslove i Općinsko vijeće na redovnim sjednicama Općinskog vijeća u martu i oktobru razmatraju plan održavanja zelenih površina i izvještaj o radu KJKP „PARK“ Sarajevo za tekuću godinu.

U toku posljednje tri godine uključujući i 2013. godinu, zasađeno je 410 sadnica ukrasnog grmlja, 3500 komada žive ograde i 145 novih mladih stabala.

Iz budžeta Općine Vogošća s obzirom na tešku finansijsku situaciju nisu izdvajana sredstva za uređenje zelenih površina, a u 2013. godini iz Fonda za zaštitu okoliša FBiH dodjeljena su finansijska sredstva za realizaciju projekta „Hortikulturno unapređenje ze-

lenih površina u Kantonu Sarajevo u funkciji ugodnijeg ambijenta življenja i rada u skladu sa standardima ISO 14001“, u iznosu od 46.490,24 KM.

U aprilu ove godine na području Općine Vogošća organizovana je radna akcija sadnje i rekonstrukcije zelene površine u blizini JU KSC Vogošća „Amel Bečković“ u ulici Omladinska. Radnici preduzeća „Park“ uz podršku radno angažiranih demobilisanih boraca vršili su iskop kanala i sadnju 3.500 komada sadnica žive ograde, te iskop i pripremu sadnje odraslih stabala i ukrasnog grmlja.

Radovi na sadnji novih hortikulturnih sadržaja i to ukrasnog grmlja i stabala nastavit će se tokom cijele godine. Ukupna vrijednost radova u Vogošći iznosit će 46.000 KM.

Na području općine Vogošća nalazi se 13 dječjih igrališta, te 9 sportskih terena. Iako je budžet Općine Vogošća dosta manji u odnosu na budžete ostalih općina u kojima je istraživanje provedeno, za izgradnju sportskih ploha u budžetu za 2013. godinu predviđeno 90.000,00 KM.

Na području općine Vogošća već treću godinu povodom Dana Planete Zemlje održava se akcija čišćenja Vogošće, u sklopu koje se vrši uređenje i čišćenje zelenih površina, sadnja drveća i ukrasnog bilja. Ove godine zasađeno je 2500 komada cvijeća, 10 komada ukrasnog grmlja i 60 komada sadnica visokog rastinja.

### 1.1.2.3. Usluge javnog prijevoza

Općina Vogošća je dobro povezana sa svim ostalim općinama, kako Grada Sarajeva, tako i Kantona Sarajevo. Uprkos tome, postoje situacije kada je odvijanje saobraćaja otežano, prvenstveno usljed većih snježnih nanosa, u zimskom periodu, kao i velike frekvencije saobraćaja na magistralnim javnim cestama.

Lokalnim prijevozom pokriveno je sedam mjesnih zajednica na području općine Vogošća. Saobraćaj se odvija putem devet linija javnog gradskog saobraćaja sa frekvencijom od 343 polaska.

Općina nije planirala sredstva u budžetu za subvencioniranje gradskog prijevoza. Kada je u pitanju unapređenje ove usluge Općina je planirala da uputi zahtjev za povećanje broja polazaka na liniji Vogošća - Stup zbog velikih problema na ovoj relaciji, zatim pokretanje uspostave trolejbuskog saobraćaja, postavljanje nastrešni-

## Monitoring javnih usluga u Općini Vogošća



ca na autobuskim stajalištima, proširenje Ulice Jošanička, na dijelu gdje se nalazi polazno stajalište za relaciju Sutjeska – Vogošća, te uspostavu nove minibuske linije Vogošća - Rosulje - Blagovac III.

Budući da su građani Općine Vogošća u potpunosti nezadovoljni javnim prijevozom u večernjim satima, neohodno je da lokalne vlasti bez obzira na lošu situaciju u preduzeći GRAS insistiraju na obezbjeđenju javnog prijevoza u večernjim satima.

### 1.1.2.4. Kolektivno grijanje

Građani Općine Vogošća u anketi su se izjasnili da su više nego djelimično zadovoljni sa urednošću u snabdjevanju grijanjem i kvalitetom grijanja, dok su nezadovoljni sa cijenom kolektivnog grijanja. Međutim, analiza objektivnih pokazatelja ukazuje na značajne probleme kada je u pitanju pružanje ove javne usluge.

Na području općine Vogošća nalaze se preduzeća „BAGS ENERGOTEHNIKA“ i „UNIS ENERGETIKA“, čija djelatnost, uz poslove održavanja već postojećih, jesu inženjering, proizvodnja i distribucija energetskih medija.

Na Portalu TV SA od 20.09.2013. godine je objavljeno da preduzeće Bags Energotehnika koje pruža usluge kolektivnog grijanja građanima Općine Vogošća nema ni uglja. Kapija preduzeća Bags Energotehnika je već

mjesec i po dana blokirana. Razgovor sa predstavnicima Kantona Sarajevo, tvrde radnici, nije donio ništa novo. Ako se štrajk nastavi, blizu 700 stanova stanova u Vogošći moglo bi ostati bez grijanja kao i neke škole i institucije.



Problemi su nastali s privatizacijom, jer Austrijsku firmu Bags nije interesirao razvoj. Kantonalna vlada i Ministarstvo privrede uspjeli su raskinuti ugovor sa kupcima i sačinili sudsku nagodbu u oktobru prošle godine. Prema njoj, Kanto-



## Monitoring javnih usluga u Općini Vogošća

nalna vlada obavezala se da Bagsu isplati 2,5 miliona maraka, što se nije desilo. Sva imovina ovog preduzeća je pod hipotekom dok se novac ne uplati. „Pošto ta presuda nije ispoštovana Kanton je prošle godine osnovao komisiju koja je otpočela pregovore sa vlasnikom Bags Holding. Napravljena je nagodba da se vrati novac od 2.5 miliona maraka“, rekao je za TVSA Enes Šabić, predsjednik Sindikata Bags Energotehnike. Radnici su tražili i odlazak menadženta, što je, uz uplatu svih plaća, uvjet da se štrajk prekine. Od 39 radnika, koliko ih je sada zaposleno, njih 32-oje potpisalo je peticiju za smjenu. Dugovanja Bags Energotehnike prema Elektroprivredi i Termoelektrani Kakanj viša su od milion maraka. Skoro dva mjeseca ništa se ne radi u vezi s pripremama za grijnu sezonu. U firmu je hitno potrebno uvesti ugalj i obaviti remont psotrojenja.

Javno grijanje	Budžet 2012	Budžet 2013
Kapitalni grant za gasifikaciju i toplifikaciju	271.000,00	200.000,00

Općina je u budžetu kako za prethodnu tako i za ovu godinu, izdvojila značajna sredstva za gasifikaciju i toplifikaciju. Javna preduzeća: „BH Gas“, kao uvoznik; i „Sarajevogas“, kao lokalni distributer; upravljaju sistemom snabdijevanja gasom u Općini Vogošća.

Manja domaćinstva, na području općine, pojedinačno se zagrijevaju i privatnim sistemima grijanja, koristeći drvo i ugalj ili mazut. Neka domaćinstva u tu svrhu koriste i električnu energiju. Ipak, obzirom na skroman životni standard i niska primanja, u većini domaćinstava preovladava korištenje najjeftinijih ogrjevnih sredstava, kakvi su drvo i ugalj.

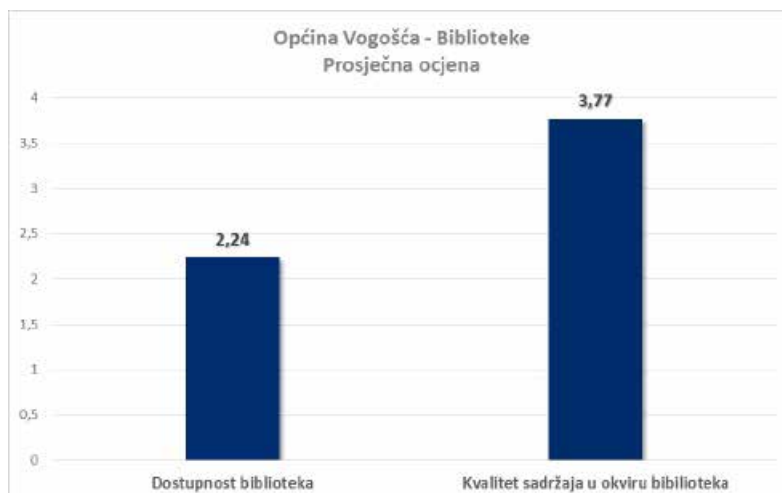
Poslovne zgrade, škole i druge, slične institucije, obično imaju vlastite objekte, odnosno kotlovnice, koje, kao energent, uglavnom koriste mazut ili ugalj.

Distributivna gasna mreža je namijenjena za snabdijevanje gasom manjih kotlovnica i individualnih kupaca sa energetske potrebe do 600 KW. Snabdijevanje distributivne gasne mreže gasom vrši se putem rejonskih redukcionih stanica. Ukupna dužina distributivne gasne mreže u Općini iznosi cca 132.471 m, a ista se nalazi u funkcionalnom i ispravnom stanju za distribuciju prirodnog gasa do kupca. Permanentnu opasnost za gasni sistem predstavlja bespravna gradnja na području Općine, te pojave klizišta i rušenje devastiranih stambenih objekata bez nadzora i kontrole distributera.

Javna preduzeća: „BH Gas“, kao uvoznik; i „Sarajevogas“, kao lokalni distributer; upravljaju sistemom snabdijevanja gasom u Općini Vogošća.

### 1.1.2.5. Biblioteke

Istraživanje je pokazalo da su građani zadovoljni kvalitetom sadržaja koji se nudi u bibliotekama, ali ne i dostupnošću ove usluge.



## Monitoring javnih usluga u Općini Vogošća



Na području Općine Vogošća djeluje jedna gradska biblioteka u okviru JU KSC Vogošća. Bibliotečki fond iznosi oko 20.000 bibliotečkih jedinica i on se uz napore JU KSC Vogošća i Općine Vogošća stalno obnavlja i dopunjava iz godine u godinu.

Usljed ubrzanog razvoja općine Vogošća i povećanja broja stanovnika potrebno je raditi na razvijanju bibliotečke djelatnosti i obezbijediti uslove za eventualno otvaranje novih odjeljenja van užeg urbanog jezgra. U budžetu Općine Vogošća u 2013. godini nisu planirana sredstva za unapređenje ove usluge.

### 1.1.2.6. Održavanje vodotoka – rijeka i potoka

Održavanje vodotoka (rijeka i potoka) je pored kulture stanovnika u odlaganju otpada jedina kategorija usluge „komunalna higijena“ sa kojom građani Općine Vogošća nisu više nego djelimično zadovoljni. Usluga komunalne higijene je generalno loše ocijenjena u svih 25 općina u BiH u kojima je rađeno anketiranje, tako da je prosječna ocjena 3,36 koju su građani Općine Vogošća dali za ovu uslugu zapravo najbolja ocjena za uslugu komunalne higijene u svim anketiranim općinama.

Odvoz kućnog i kabastog otpada kao i pranje i čišćenje ulica na području općine je u nadležnosti KJKP “Rad”.

Odvoz kućnog otpada kao i pranje ulica vrši se u vremenu od 13.30 do 20.30 i od 22.00 do 05.00. Odvozom otpada obuhvaćena je cijela Općina tako da se iz većine ulica transport vrši sa specijalnim vozilima – autosmečar, a iz strmih i uskih ulica manjim otvorenim vozilima.

Dinamika odvoza otpada koje vrši vozilo autosmečar je 3 puta sedmično, a iz glavnih ulica odvoz se vrši svakodnevno. Odvoz otpada iz uskih i strmih ulica vrši se 2 puta sedmično.

Na području Općine postavljeni su kontejneri koje bi trebalo da koristi stanovništvo Općine. Problem predstavljaju privatne radnje koje nemaju svoje vlastite posude za odlaganje otpada, a po zakonu o komunalnoj čistoći morali bi ih imati, nego svoj otpad odlažu u kontejnere namjenjene za građane pa kontejneri često budu prepuni ambalaže.

Odvoz kabastog otpada se vrši svakodnevno, a godišnje se planiraju dvije akcije u proljeće i jesen.

Pranje ulica vrši se na području gradskog dijela Općine. Ulice se peru jednom sedmično. Mašinsko čišćenje ulica vrši se dva puta sedmično. Ručno čišćenje ulica takođe se vrši po prioritetima svakodnevno do tri puta sedmično.

Krajem aprila ove godine u Vogošći je održana treća po redu manifestacija pod nazivom “Čista Vogošća” koja je okupila oko 1.500 učesnika iz pedeset i četiri sportska, boračka i ostala udruženja, političkih partija, javnih ustanova i preduzeća, osnovnih i srednjih škola kao i drugih subjekata koji su iskazali zainteresiranost.

Učesnici su čistili na dvadeset i šest lokacija u svih osam mjesnih zajednica. Realizacija ovog projekta je omogućena uz pomoć privrednika i drugih subjekata pod pokroviteljstvom Općine Vogošća, kazao je Agenciji Fena savjetnik općinskog načelnika Kenan Alikadić.

U julu 2012. godine okončani su radovi na uređenju treće dionice korita rijeke Jošanice. Prema

## Monitoring javnih usluga u Općini Vogošća

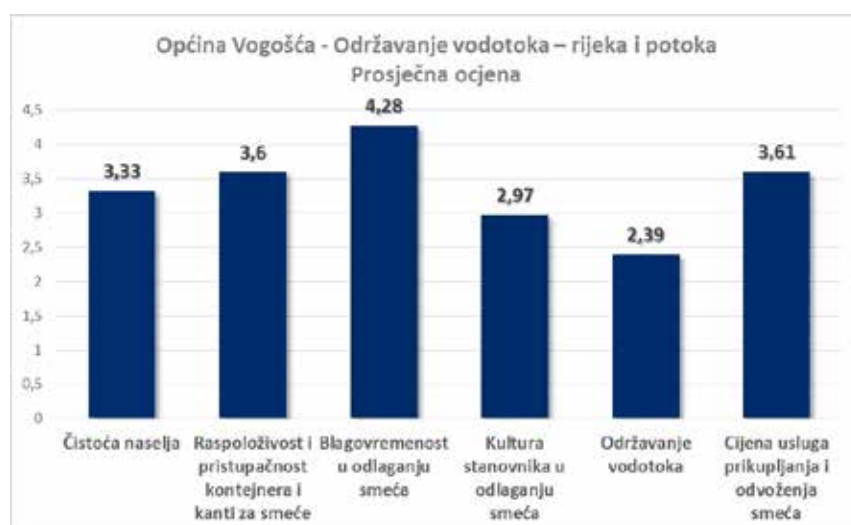
riječima načelnika Edina Smajića, cilj projekta je bio kontroliranje protoka vode, odnosno onemogućavanje njenog izlivanja iz korita i plavljenja naselja. Vrijednost radova je bila oko 94.000 KM, a sredstva su osigurali Općina Vogošća i Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo. Radove je izvodila firma "TB Inženjering" d.o.o. Breza.

Pored ovog projekta, završeni su radovi na regulaciji dijela rijeke Ljubina koja prolazi kroz naselje.



Tokom septembra 2013. godine završeni su radovi na uređenju korita rijeke Bosne na području općine Vogošća. Radove je izvodilo preduzeće "Mibral" na dionici nizvodno od mosta na vogošćanskoj petlji prema Semizovcu. Na toj dionici korito je bilo obraslo rastinjem, pa ga je bilo neophodno urediti da ne bi dolazilo do plavljenja okoline toka.

Vrijednost radova je bila 85.345 KM, a sredstva je osigurala Općina Vogošća putem Agencije za vodno područje rijeke Save, saopćeno je iz Općine Vogošća.



## Monitoring javnih usluga u Općini Vogošća



*Korito rijeke Vogošća*

Polovinom novembra ove godine okončani su radovi na uređenju korita rijeke Vogošća, uzvodno od ušća u rijeku Bosnu. Dužina uređene dionice korita je 210 metara. Izvođač radova je firma "TB inženjering" d.o.o. Breza. Vrijednost izvedenih radova je 194.471,64 KM, a sredstva je obezbijedila Općina Vogošća posredstvom Ministarstva privrede Kantona Sarajevo dok je nadzor nad izvođenjem radova vršio Zavod za igradnju Kantona Sarajevo. Ovo je jedan od projekata uređenja korita rijeka na području općine Vogošća a u narednom periodu je u planu nastavak uređenja istih.

Komunalna higijena	Budžet 2012	Budžet 2013
Kapitalni grant za uređenje riječnih korita i zaštite od poplava	227.986,26	90.000,00
Kapitalni grant za kontejnerske niše	92.000,00	50.000,00
Ukupno	319.986,26	140.000,00

Imajući u vidu rezultate istraživanja, općina je uzela u obzir nezadovoljstvo građana stanjem vodotoka, te je u prošloj i u ovoj godini izdvojila sredstva za uređenje riječnih korita i zaštitu od poplava. Također su izdvojena značajna sredstva za postavljanje kontejnerskih niša.

### 1.1.2.7. Socijalna zaštita

Poslove socijalne i zdravstvene zaštite spadaju u nadležnost Službe za boračko-invalidsku, socijalnu zaštitu i raseljena lica, Odsjek za socijalnu politiku raseljena lica i izbjeglice koji broji pet uposlenika. Djelokrug poslova Odsjeka za socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice je sljedeći:

Provođenje prvostepenog upravnog postupka, a vezano za ostvarivanje prava na dječiji dodatak, jednokratnu novčanu pomoć za opremu novorođenog djeteta, pomoć u prehrani za majke dojilje, status civilne žrtve rata, status člana porodice civilne žrtve rata, zdravstvenu zaštitu, subvencioniranje troškova obdaništa za djecu predškolskog uzrasta, novčane naknade majkama porodiljama koje su u radnom odnosu, novčane pomoći za majke porodilje koje nisu u radnom odnosu, jednokratne novčane pomoći socijalno ugroženom stanovništvu i statusa raseljenih lica i izbjeglica.

Nadležna Služba u skladu sa Odlukom Općinskog vijeća o odobravanju i isplati jednokratnih novčanih pomoći koja se donosi početkom godine a koja je u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom Kantona Sarajevo vrši davanja materijalne pomoći najugroženijem stanovništvu, a na osnovu zahtjeva lica koja se nalaze u stanju socijalne potrebe.

## Monitoring javnih usluga u Općini Vogošća



Postoji javna kuhinja koja je u nadležnosti Centra za socijalni rad koji provodi postupak, te prikuplja potrebnu dokumentaciju i odlučuje o ostvarivanju prava građana o korištenju obroka u javnoj kuhinji.

Općina Vogošća, Služba za boračko-invalidsku, socijalnu zaštitu i raseljena lica u posljednjih pet godina sarađuje sa Udruženjem „Naša realnost sa Dritom Haziraj“. U saradnji sa istim Služba realizuje projekat za pomoć osobama u stanju socijalne potrebe. Općina Vogošća izdvaja 10.000,00 KM do 15.000,00 KM godišnje.

Socijalna zaštita	Budžet 2012	Budžet 2013
Novčana pomoć po osnovu materijalno socijalne sigurnosti ugroženom stanovništvu i pomoć za liječenje	85.000,00	80.000,00
Pomoć borcima, porodicama poginulih, umrlih, ranjenim borcima, invalidnim licima i pomoć za liječenje	80.000,00	80.000,00
<b>Ukupno</b>	<b>165.000,00</b>	<b>160.000,00</b>



## Monitoring javnih usluga u Općini Vogošća

### 1.1.3. Rezime

Imajući u vidu ograničena budžetska sredstva Općina Vogošća je svoje aktivnosti usmjerila na najprioritetnije oblasti u sferi infrastrukturnih projekata. Budžet Općine donosi se na transparentan način u skladu sa zakonom i pravilnicima Općine, a u njegovo donošenje su uključene sve zainteresovane strane.

Kada je u pitanju usluga zelenih površina, Općina Vogošća nije u ovoj godini odvojila sredstva u budžetu za ovu namjenu, budući da su u okviru projekta Hortikulturnog uređenja zelenih površina koji se provodi u svim općinama Kantona Sarajevo, predviđene aktivnosti usmjerene na poboljšanje ove usluge.

Za oblast komunalne higijene i javno grijanje izdvojena su značajna sredstva iz budžeta općine, dok se sredstva za usluge socijalne zaštite kreću u istim okvirima kao i prethodne godine. Kriterije za raspodjelu ograničenih budžetskih sredstava za socijalnu zaštitu građana Općine Vogošća, donosi Općinski načelnik a ne Općinsko vijeće.

Dobre ocjene i zadovoljstvo građana općine Vogošća velikim brojem usluga<sup>1</sup> koje su bile predmet našeg istraživanja najvjerovatnije su rezultat činjenice da su građani prepoznali nastojanja lokalnih vlasti i njihov angažman na zastupanju interesa građana kod viših nivoa vlasti, te angažman vlasti na prikupljanju donatorskih sredstava u cilju poboljšanja kvaliteta usluga koje nisu u direktnoj nadležnosti općinskih vlasti, a ne zbog objektivno dobrog kvaliteta i dostupnosti ovih usluga.

.....  
<sup>1</sup> Najbolje ocjene za usluge komunalne higijene (3,36) i predškolsko obrazovanje (3,90) od svih 25 općina. Na drugom mjestu Općina Vogošća nalazi se kada je u pitanju zadovoljstvo građana uslugama primarne zdravstvene zaštite i šalter sale, a na trećem kada su u pitanju usluge lokalne ulice i putevi i internet.

## 7 Kako do boljih usluga lokalne samouprave? Zaključci i preporuke

### Kako do boljih usluga lokalne samouprave?

#### Zaključci i preporuke

Rezultati analize subjektivnih i objektivnih pokazatelja zadovoljstva građana šest općina u Kantonu Sarajevo (Stari grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi grad Sarajevo, Ilidža i Vogošća) sa 16 lokalnih javnih usluga pokazuju da su građani imali zaista objektivne razloge za iskazano generalno nezadovoljstvo sa svim segmentima javne usluge zelene površine i parkovi, javnog prijevoza, održavanjem vodotoka (rijeka i potoka), kulturom stanovnika u odlaganju smeća, te sa dostupnošću i pravednošću socijalne zaštite, ali i da su lokalne vlasti ovih općina u proteklom periodu uložile značajan napor u cilju unapređenja ovih usluga.

Mada nabrojane javne usluge najvećim dijelom pružaju kantonalna javna preduzeća, odgovornost lokalnih vlasti za kvalitet i dostupnost ovih usluga je neosporna. Naime, sve općine imaju službe u čiji opis poslova spada, ako ne pružanje određenog segmenta ovih usluga, onda svakako kontinuirana saradnja sa kantonalnim javnim preduzećima po pitanju obavljanja poslova iz njihove nadležnosti, a koja su od značaja za građane njihovih općina. Iz analize općinskih strateških dokumenata, planova rada načelnika i općinskih vijeća, te postignutih rezultata vidljivo je da su predstavnici lokalne samouprave u šest općina u Kantonu Sarajevo postali svjesni svoje uloge u podizanju kvaliteta i onih usluga za koje nisu direktno nadležni, kroz veći angažman na zastupanju stavova građana i njihovih zahtjeva za određenim poboljšanjima.

Osnovni problem za dalje unapređenje usluga sa kojima građani nisu zadovoljni predstavlja neriješeno pitanje raspodjele nadležnosti između općina, Grada i Kantona Sarajevo, a što je posljedica činjenice da Kanton Sarajevo kasni šest godina sa donošenjem Zakona o lokalnoj samoupravi usaglašenog sa Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH. Nakon što je 2006. godine donesen federalni Zakon o principima lokalne samouprave, u Kantonu Sarajevo su se trebala, u roku od 12 mjeseci, ustavom, zakonom i statutom urediti pitanja nadležnosti i teritorijalne organizacije Grada, općina u sastavu Grada i općina koje nisu dio Grada, te njihovi međusobni odnosi i način finansiranja. Međutim, to do danas nije urađeno zbog očigledne nespremnosti Kantona Sarajevo da se odrekne pripadajućih prihoda za nadležnosti koje bi usklađivanjem kantonalnog Zakona o lokalnoj samoupravi sa federalnim bile prenesene na Grad i općine.

Adekvatno pružanje komunalnih usluga u Kantonu Sarajevo onemogućeno je zbog prisutnosti ograničavajućeg faktora koji se ogleda u nepreciznom normativnom okviru kada su u pitanju ove usluge, nedostatku standarda za pojedine kantonalne djelatnosti, odsustvu mehanizama nadzora isporuke i kvaliteta isporuke, te nedostatku kaznenih sankcija ne samo za neisporuku usluge već i zbog neadekvatnih usluga.

Analiza je pokazala da trenutno izostaje transparentnost budžetskog sadržaja u najvećem broju općina koje su predmet našeg istraživanja, a sam sadržaj budžetskih dokumenata nije prilagođen građanima. Neprecizan zakonski okvir ne osigurava zadovoljavajući obim informacija koje bi budžet učinile razumljivijim i sveobuhvatnijim kada je u pitanju ono što lokalna vlast planira uraditi ili je već uradila. Informacije o učinku i informacije usmjerene ka građanima trenutno nisu zakonska obaveza niti dio lokalne prakse. U modernim ekonomi-

## Kako do boljih usluga lokalne samouprave?

### Zaključci i preporuke

jama budžet se više ne posmatra samo kao računovodstveni prikaz prihoda i rashoda već kao sredstvo koje pretvara odluke izvršne i zakonodavne vlasti u programe i usluge za građane.

Sveobuhvatan i razumljiv budžetski sadržaj smatra se važnim indikatorom budžetske transparentnosti. Dok se neki kriteriji za transparentnost sadržaja u značajnoj mjeri oslanjaju na tehničke detalje, poput budžetskih klasifikacija, drugi aspekti – poput utemeljenosti budžeta u javnim politikama i indikatora učinka – važni su za razumijevanje načina na koji se troše javna sredstva.

Rezultati analize pokazuju da je neophodno da lokalne vlasti omoguće veće učešće građana u procesima donošenja odluka. Učešće građana unapređuje demokratiju, jer demokratski način donošenja odluka znači poznavanje potreba ljudi na koje se odluke odnose. Situacija kakva je u Kantonu Sarajevo sa kompleksnim procedurama odlučivanja, nejasno razgraničenim nadležnostima između općina, Grada i Kantona, te nejasno postavljene linije saradnje može biti jako demotivirajuća za obične građane jer oni često ne razumiju kome treba da se obrate i na koji način mogu dati svoje prijedloge i zahtjeve za odluke i njihovu implementaciju. Pojednostavljivanje procedura, jasno postavljanje ingerencija, te obavještanje javnosti o njima je od iznimne važnosti za stvarno poticanje učešća građana.

Odnos prema zelenim površinama i parkovima, kao i prirodi uopće, predstavlja odraz civilizacijske zrelosti jednog društva, stoga je podatak da u šest općina u Kantonu Sarajevo ima manje od 3 m<sup>2</sup> zelenih površina po jednom stanovniku zaista alarmantan. Doda li se tome da je planirano da do 2000. godine bude 16,5 m<sup>2</sup> po jednom stanovniku, razumljivo je nezadovoljstvo građana ovom uslugom. Zaštita okoliša, odnosno nadležnosti u ovoj oblasti podijeljene su između federalnog i kantonalnog nivoa vlasti. Općina, kao jedinica lokalne samouprave, nema nadležnosti u oblasti zaštite okoliša, niti izvorne, pripadajuće prihode. Međutim općina je ta koja direktno upravlja prostorom i ima izravnu ulogu u realizaciji planskih i programskih aktivnosti, kako nje same tako i drugih subjekata, te u skladu sa zakonom i drugim zakonskim propisima može i treba najviše da utiče na kvalitet života i zaštitu okoliša.

Također, na osnovu analize objektivnih pokazatelja jasno je zašto su građani sami sebe ocijenili najnižom prosječnom ocjenom za volonterizam u održavanju zelenih površina i parkova, kao i kulturu stanovnika u odlaganju smeća. Na ovaj zaključak navode podaci iznijeti u analizi o broju devastiranih tek uređenih parkova i zelenih površina (isčupana i polomljena tek zasađena stabla, polomljene klupe, korpe za otpatke i sl.), kao i stalno uništavanje dječijih igrališta zbog čega u više od 50% slučajeva to više nisu mjesta za bezbjednu igru, edukaciju i psihofizički razvoj djece i mladih. Polomljene klackalice, ljuljačke, tobogani, pješčanici u koje nesavjesni građani bacaju sve i svašta, polomljene štafle sa klupa, pobacane korpe za otpatke, predstavljaju opasnost za najmlađe stanovnike ovih općina. Evidentno je da je neophodno poduzeti hitne mjere na prevazilaženju sadašnje situacije.

Kada je u pitanju oblast komunalne higijene, većina općina je u skladu sa svojim strateškim planovima, te usvojenim Lokalnim ekološkim akcionim planom, poduzela aktivnosti na unapređenju ove usluge, te su u svojim budžetima obezbijedile sredstva za ovu namjenu.

## 7 Kako do boljih usluga lokalne samouprave? Zaključci i preporuke

Mada su građani svih općina u anketi izrazili zadovoljstvo pristupačnošću kontejnera i kanti za odlaganje otpada u užoj gradskoj zoni prisutan je problem zbog odluke Vlade Kantona Sarajevo kojom se ukidaju kontejneri a građani obavezuju da smeće u određenim satima odlažu ispred svojih ulaza u kesama za smeće. Zbog poznate činjenice da je na ulicama prisutan veliki broj napuštenih pasa koji ove kese kidaju i rasipaju smeće po ulici prije nego što ih pokupe vozila KJKP Rad, stvara se loša slika o kulturi stanovnika u odlaganju smeća.

Građani Kantona Sarajevo nalaze se u vrlo nezavidnom položaju kada je u pitanju usluga javnog prijevoza, jer godinama plaćaju uslugu za koju su vrlo često uskraćeni imajući u vidu stanje u kojem se nalazi Kantonalno javno komunalno preduzeće GRAS. Jedino moguće rješenje, prema mišljenju stručnjaka iz ove oblasti je reorganizacija preduzeća te usvajanje novog zakona o javnom prijevozu, koji, iako je bio na dnevnom redu nije usvojen na Skupštini Kantona održanoj krajem novembra 2013. godine.

Kao što je u analizi navedeno za ostvarivanje prava na socijalnu zaštitu u Kantonu Sarajevo nadležno je Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice i JU „Kantonalni centar za socijalni rad“ Sarajevo, kao i općinske službe za rad, socijalna pitanja, zdravstvo, izbjegla i raseljena lica. U nadležnosti općinskih službi je provođenje dijela zakona iz oblasti zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom. Usluga socijalne zaštite, kojom su građani također nezadovoljni, a koja se pruža u okviru djelatnosti Općinske službe za socijalnu zaštitu zavisi od budžeta općine i broja građana koji zatraže pomoć u skladu sa općinskim kriterijima. Razlog zbog koga su građani nezadovoljni dostupnošću i pravednošću socijalne zaštite vjerovatno je taj što ni općine ni Kanton ne posjeduju jedinstvenu bazu podataka o osobama koje se nalaze u stanju socijalne potrebe, te bazu korisnika određenog vida socijalne pomoći, zbog čega dolazi do zloupotreba od strane pojedinih građana koji određeno pravo ostvaruju u više općina po istom osnovu, dok ga drugi građani uopće ne ostvaruju.

### Preporuke u cilju unapređenja lokalnih javnih usluga za kantonalni i lokalni nivo vlasti

Na kraju ostaje da se pokuša pronaći odgovor na pitanje kako unaprijediti usluge lokalne samouprave u općinama u Kantonu Sarajevo. Najveća prepreka pronalaženju adekvatnog odgovora na ovo pitanje trenutno proizilazi iz nejasne podjele nadležnosti između općina, Grada i Kantona Sarajevo.

Stoga je neohodno da Kanton Sarajevo pristupiti što hitnijem usklađivanju zakona o lokalnoj samoupravi sa Federalnim zakonom o principima lokalne samouprave u kojem su definisane izvorne nadležnosti općine. Prijedlog zakona o lokalnoj samoupravi Kantona Sarajevo, uzimajući u obzir sve specifičnosti u pružanju usluga, posebno u segmentu onih usluga koje pružaju kantonalna javna komunalna preduzeća, ponudio je rješenja koja nisu prihvaćena na Skupštini Kantona održanoj polovinom novembra 2013. godine. Budući da je u sadašnjim okolnostima nejasnih nadležnosti, teško ustanoviti čija je odgovornost za pružanje određenih usluga, ovaj zakon je potrebno što prije usvojiti. Također, potrebno je što prije donijeti i Zakon o pripadnosti javnih prihoda kako bi se obezbjedilo finansiranje prenesenih nadležnosti sa kantonalnog na općinski nivo.

## Kako do boljih usluga lokalne samouprave?

### Zaključci i preporuke

Budući da pružanje usluga koje su građani ocijenili kao nezadovoljavajuće (javni prijevoz, opće stanje i održavanje zelenih površina i parkova, dostupnost dječjih igrališta i sportskih terena, održavanje lokalnih ulica, puteva i vodotoka, te dostupnost i pravednost socijalne zaštite) zavisi kako od novog kantonalnog zakona o lokalnoj samoupravi tako i od budućih sektorskih zakona, proces njihovog donošenja također treba ubrzati.

Potrebno je zakonskim i podzakonskim aktima jasnije i detaljnije definirati standarde za isporuku usluga npr. održavanja zelenih površina, čišćenja na javnim površinama, javnog prijevoza i drugih javnih usluga kojima su građani nezadovoljni, te uvesti ili precizirati u slučaju gdje već postoje odredbe zakonskog okvira koje se odnose na sankcioniranje u slučaju neadekvatnog pružanja usluga, kako bi se omogućilo da se pružaoци usluga mogu sankcionirati ne samo zbog eventualne obustave isporuke usluga, već i zbog neadekvatnih usluga.

Kantonalne i lokalne vlasti moraju pristupiti sistemskom informisanju građana ne samo o tome ko je nadležan za isporuku usluga već i za nadzor nad uslugama, za sankcionisanje neisporučених usluga ili za sankcionisanje prekršaja kao što su npr. narušavanje javne čistoće, uništavanje javnog dobra na dječjim igralištima i zelenim površinama, vozilima javnog prijevoza itd.

Također, lokalne vlasti trebaju razmisliti o mogućim mehanizmima zaštite zelenih površina, parkova i dječjih igrališta, bilo kroz anagažovanje lica koja će biti zadužena za njihovo čuvanje, kroz uvođenje komunalne policije ili na neki drugi način osigurati očuvanje javnih zelenih površina, parkova i igrališta, za koje se svake godine iz budžeta općina izdvajaju velika sredstva. Jedan od načina zaštite ovih prostora je i postavljanje sigurnosnih kamera što je ove godine i učinjeno na prostoru Općine Novo Sarajevo u području Vilsonovog šetališta.

Lokalne vlasti moraju hitno, u saradnji sa gradskim vlastima, zaustaviti dalje propadanje zelenih površina na području Kantona Sarajevo kroz onemogućavanje legalne i nelegalne gradnje na malom broju preostalih zelenih površina, te strateški planirati povećanje broja kvadratanih metara zelenih površina po glavi stanovnika.

Budući da je kultura stanovnika u odlaganju smeća ocijenjena kao nezadovoljavajuća u svih šest općina u Kantonu Sarajevo, potrebno je pokrenuti nove inicijative i programe u lokalnoj zajednici, isto kao i u slučaju karakteristike volonterizam u održavanju zelenih površina i parkova.

Istovremeno, Kanton treba da promjeni svoju odluku o ukidanju kontejnera za otpad na nekim lokacijama u užoj gradskoj zoni, a KJKP Rad da omogući građanima da razvrstavaju i odvojeno odlažu otpad u zato predviđene i posebno obilježene kontejnere. Također, potrebno je da kantonalne i lokalne vlasti, u saradnji sa OCD i medijima, pokrenu edukaciju stanovništva o koristi ovakvog odlaganja otpada.

Neophodno je da Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo što prije okonča aktivnosti na izradi software-a i uspostavi jedinstvenu bazu podataka o korisnicima socijalne zaštite, te na taj način onemogući zloupotrebe prava na korištenje socijalne zaštite. Također, Ministarstvo bi trebalo u saradnji sa OCD-a uraditi vodič za ostvarivanje prava iz oblasti socijalne zaštite.



## 7 Kako do boljih usluga lokalne samouprave? Zaključci i preporuke

Istovremeno, lokalne vlasti trebaju razmotriti mogućnost i mehanizme za uspostavljanje evidencije o socijalnom statusu građana za svaku mjesnu zajednicu (spisak stanovnika mjesnog područja i njihov socijalni status).

U cilju unapređenja usluge javnog prijevoza izvršna i zakonodavna vlast Kantona Sarajevo treba u prvi plan da stavi potrebe i sigurnost građana korisnika javnog prijevoza, te da donese Zakon o javnom prijevozu kojim će se obezbjediti kvalitetan, pouzdan i siguran javni prijevoz građana. Lokalne vlasti moraju biti odlučnije u zastupanju potreba građana kada je u pitanju kvalitet i dostupnost ove javne usluge kod kantonalnih vlasti.

Neophodno je da Kanton prekine sa dosadašnjom praksom, ne samo kada je u pitanju GRAS već i druga javna komunalna preduzeća čijim uslugama građani nisu zadovoljni, kroz saniranje višegodišnjih gubitaka ovih preduzeća novcem poreznih obveznika korisnika usluga ili poskupljenjem usluga, bez ispitivanja i rješavanja suštinskih uzroka lošeg poslovanja ovih preduzeća kroz postavljenje odgovornog i stručnog menadžmenta.

Mjesne zajednice trebaju uložiti više napora da animiraju i uključe što veći broj građana kroz aktivnosti u svom djelokrugu rada kroz javne pozive, volonterske, informativne i edukativne akcije, te na taj način omoguće dobijanje kvalitetnijih i više ciljanih informacija o potrebama i prioritetima u relevantnoj lokalnoj zajednici.

U istu svrhu lokalne vlasti bi trebale poticati transparentnost budžetskog procesa i razmotriti mogućnost uvođenja programskog budžetiranja, te uspostaviti praksu izrade redovnih periodičnih izvještaja o realizaciji planiranih javnih politika. Periodični izvještaji o realizaciji planiranih javnih politika, te svi materijali koji se razmatraju na sjednicama Općinskog vijeća trebaju biti dostupni na web stranici Općine, kako bi se obezbjedio nadzor i učešće građana.

Budući da je ispitivanje zadovoljstva korisnika komplementarno svim ostalim mehanizmima direktnog učešća građana, te se u pojedinim slučajevima i naslanja na njih (npr. uzorak za ispitivanje je definisan po mjesnim zajednicama, predstavljanje rezultata ima oblike javnih rasprava, izvještaj sa preporukama koji priprema lokalna organizacija civilnog društva ima odlike građanske inicijative, itd.) evidentno je da postoji osnov i potreba da se koncept ispitivanja zadovoljstva građana javnim uslugama na osnovu PULS metodologije integrira u operativne mehanizme općina, ili još bolje kroz sistemska rješenja viših nivoa vlasti.

## 1. Literatura

1. IZVJEŠTAJ: ISPITIVANJE ZADOVOLJSTVA KORISNIKA JAVNIH USLUGA U OPĆINI STARI GRAD SARAJEVO "Monitoring lokalnih usluga: organizacije civilnog društva (OCD), građani i lokalne vlasti zajedno do boljih usluga", Sarajevo, 2012.
2. IZVJEŠTAJ: ISPITIVANJE ZADOVOLJSTVA KORISNIKA JAVNIH USLUGA U OPĆINI CENTAR SARAJEVO "Monitoring lokalnih usluga: organizacije civilnog društva (OCD), građani i lokalne vlasti zajedno do boljih usluga", Sarajevo, 2012.
3. IZVJEŠTAJ: ISPITIVANJE ZADOVOLJSTVA KORISNIKA JAVNIH USLUGA U OPĆINI NOVO SARAJEVO SARAJEVO "Monitoring lokalnih usluga: organizacije civilnog društva (OCD), građani i lokalne vlasti zajedno do boljih usluga", Sarajevo, 2012.
4. IZVJEŠTAJ: ISPITIVANJE ZADOVOLJSTVA KORISNIKA JAVNIH USLUGA U OPĆINI NOVI GRAD SARAJEVO "Monitoring lokalnih usluga: organizacije civilnog društva (OCD), građani i lokalne vlasti zajedno do boljih usluga", Sarajevo, 2012.
5. IZVJEŠTAJ: ISPITIVANJE ZADOVOLJSTVA KORISNIKA JAVNIH USLUGA U OPĆINI ILIDŽA SARAJEVO "Monitoring lokalnih usluga: organizacije civilnog društva (OCD), građani i lokalne vlasti zajedno do boljih usluga", Sarajevo, 2012.
6. IZVJEŠTAJ: ISPITIVANJE ZADOVOLJSTVA KORISNIKA JAVNIH USLUGA U OPĆINI VOGOŠĆA "Monitoring lokalnih usluga: organizacije civilnog društva (OCD), građani i lokalne vlasti zajedno do boljih usluga", Sarajevo, 2012.
7. Budžet Općine Stari grad 2013.
8. Budžet Općine Centar 2013.
9. Budžet Općine Novo Sarajevo 2013.
10. Budžet Općine Novi grad 2013.
11. Budžet Općine Ilidža 2013.
12. Budžet Općine Vogošća 2013.
13. Evropska povelja o lokalnoj samoupravi
14. Zakon o principima lokalne samouprave FBiH
15. Degradacija grada: Razlozi za propadanje javnih prostora u sarajevskim naseljima I prijedlozi rješenja, Analitika, Sarajevo 2013.
16. ODLUKA O UTVRĐIVANJU LOKALNIH CESTA NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO
17. ODLUKA O UTVRĐIVANJU LOKALNIH CESTA OD INTERESA ZA OPĆINE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO
18. Zakon o bibliotečkoj djelatnosti KS
19. Zakon o predškolskom odgoju KS (Službene novine KS broj 26/08)
20. Zakon o srednjem obrazovanju (Službene novine KS broj 23/10)
21. Zakon o izmjeni Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju (Službene novine KS broj 31/11)
22. Uredba o obavljanju pogrebnih poslova
23. Izvještaj o redu KJU Centar za socijalni rad za 2012.

## Literatura

24. Strategija razvoja Općine Stari grad
25. Strategija razvoja Općine Centar
26. Strategija razvoja Općine Novo Sarajevo
27. Strategija razvoja Općina Novi grad
28. Strategija razvoja Općine Vogošća
29. Plan rada načelnika Općine Stari grad
30. Plan rada načelnika Općine Centar
31. Plan rada načelnika Općine Novo Sarajevo